

Njuõ'ttjääu'r leeu'd

Nuortijärven leu'ddit

Ilpo Saastamoinen Satu Moshnikoff

Marko Jouste Markus Juutinen

Njuõ'ttjääu'r leeu'd

Nuortijärven leu'ddit

Ilpo Saastamoinen Satu Moshnikoff

Marko Jouste Markus Juutinen

Toimittaneet: Marko Jouste – Markus Juutinen

Toimituskunta: Marko Jouste – Markus Juutinen – Jarkko Niemi

Kuvitus: Erja Taskinen

Maailman musiikin keskus 2022 (verkkójulkaisu)

ISBN 978-952-9675-16-6

ISSN 1235-6344

Maailman musiikin keskus - Global Music Centre

Hämeentie 34 D, FI-00530 Helsinki

www.globalmusic.fi

Sisällys

Esipuhe.....	8
Anfisa Gerasimovan ja Nästt Gerasimovan leu 'dd-perinne vuosina 1994–1996	10
Kola Sámi Musical Tradition -projekti 1994–1997	12
Uuden julkaisun lähtökohdat	13
Nuortijärven kolttasaamelaiset ja musiikkiperinne	14
Leu 'dd-kielen sanojen ominaispiirteitä	18
Leu 'dd-ilmaisun ominaispiirteitä	21
Kerronnan jaksoista.....	24
Esittäjät.....	30
Kaavsõs leu 'dd – Morsianleu 'dd	33
<i>Feäddsi Teemm niõdâž</i> 'Feäddsi Temmin tyttö'	34
<i>Maa'ren Kiprian nijdd</i> 'Maa'ren Kiprianin tyttö'	41
<i>Tuállam sijdd</i> 'Tuuloman kylä'	45
<i>Dunusaž Jakku nijdd</i> 'Dunusaž, Jääkin tyttö'	51
<i>Ka'tež</i>	57
<i>Å'Issi šk'e'ljyčâ'lmm</i> 'Å'Issi Kierosilmä'	60
<i>Å'nssem Å'Issi å'lgg</i> 'Å'nssem Å'Issin poika'	65
Vuõddâm leu 'dd – Sulhasleu 'dd.....	71
<i>Fa'di Råmman å'lgg</i> 'Fa'di Råmmanin poika'	72
<i>Åántask Fa'di å'lgg</i> 'Åántask Fa'di poika'	77
<i>U'sttnaž Teäppan å'lgg</i> 'U'sttnaž Teäppanin poika'	82
<i>Si'rğgi Säävti å'lgg</i> 'Si'rğgi Säävtin poika'	90
<i>Omeljan Meedrai å'lgg</i> 'Omeljan Meedrain poika'	98
<i>Evvan Kondrad å'lgg</i> 'Evvan Kondradin poika'	103
<i>Joudak Vää'sk å'lgg</i> 'Joudak Vää'skin poika'	109
Oman siidan leu 'ddeja	111
<i>Kue'htt Teäppan niõd</i> 'Kaksi Teäppanan tyttöä'	112
<i>Miikkât niõd</i> 'Miikkâtin tyttäret'	114
<i>Pulljäü'r koumm niõd</i> 'Pulljärven kolme tyttöä'	116
<i>Sa'kkre Å'nn</i> 'Å'nn Säkrin tyttö'	118
<i>Feâdaorsi Evvan nijdd</i> 'Feâdaorsi Evvanin tyttö'	120
<i>Mä'rjj Jakku nijdd</i> 'Mä'rjj Jääkin tyttö'	122
<i>Å'nn Vää'sk nijdd</i> 'Å'nn Vää'skin tyttö'	126
<i>Å'lsander Evvan å'lgg</i> 'Å'lsander Evvanin poika'	128

<i>Tuállja si'jdde suukki</i> 'Tuuloman kylään soutajat'	140
Muiden siidojen leu'ddeja	143
<i>Peäccam sijdd</i> 'Petsamon siida'	144
<i>Jokonski nijdd</i> 'Jokangan tyttö'	147
<i>Ķeivvar Meedrai</i> 'Ķeivvarin Meedrai'	151
<i>Vuõltesĵ ääkkaz</i> 'Vuõltesĵ-mummonen'	154
<i>Pääraskĵ Kondrad nijdd</i> 'Pääraskĵ Kondradin tyttö'	159
<i>Luukin vää'rr</i> 'Luukin-vaara'	162
Henkilökuvia	164
<i>Mooččas Tä'djnaž</i> 'Kaunis Tä'djnaž'	164
<i>Jä'ĳkem nijdd</i> 'Jä'ĳkemin tyttö'	166
<i>Si'rggi Säävti ä'lĳĳ</i> 'Si'rggi Säävтин poika'	169
<i>Veära vuõnjäl</i> 'Veära vuongeli'	171
<i>Koumm vuära peei'vest</i> 'Kolme kertaa päivässä'	173
<i>Kue'htt Kaa'dren</i> 'Kaksi Kaa'drenia'	177
<i>Lääzar Mee'dri ä'lĳĳ</i> 'Lääzar Mee'drain poika'	184
<i>Čokknjuu'nn</i> 'Terävänokka'	187
Kolhoosielämä	191
<i>Koolhooz-ääkkaz</i> 'Kolhoosi-emonen'	191
<i>Nikanoraž Feâdat ä'lĳĳ</i> 'Nikanoraž Feâdat poika'	200
Katrillitanssilaulut	208
<i>Vä'sĳĳ Ķiurräl ä'lĳĳ</i> 'Vä'sĳĳ Ķiurrâlin poika'	208
<i>Risttĳe'dd</i> 'Ristikenttä'	211
Lähteet.....	215

Esipuhe

Neuvostoliiton hajottua 1990-luvun alussa aukesi mahdollisuus päästä vierailemaan Kuolan niemimaalla ja päästä tapaamaan Venäjän saamelaisia. Tätä mahdollisuutta hyödynsivät kolttasaamelaiset, jotka olivat tosin jo 1970-luvulla saaneet kosketuksen rajan yli. Kiinnostus kuolansaamelaisiin musiikkiperinteisiin heräsi myös tutkijoiden keskuudessa. Norjassa, Tromssan yliopistossa työskennellyt musiikintutkija Ola Graff käynnisti kansainvälisen keräyshankkeen *The Kola Sámi Musical Tradition*, joka toteutettiin vuosina 1994–1997. Hankkeen aikana tehtiin useampia tallennusmatkoja Kuolaan ja tallennettiin yli 600 musiikkiesitystä ja runsaasti näihin liittyvää muistitietoa. Erityisen merkittäväksi hankkeen tekee se, että tuolloin oli vielä mahdollista tavoittaa osa sellaista kolttasaamelaisten sukupolvea, joka oli syntynyt 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Nämä ihmiset olivat kasvaneet perinteisessä kolttasaamelaيسessa yhteisössä, johon kuului olennaisena osana leuddaaminen. Leu'ddit olivatkin tärkeä osa ihmisten välistä kommunikaatiota, yhdessä olemista, omien tuntemusten käsittelyä, yhteisön jäsenten elämän ja tapahtumien kommentointia sekä muistitiedon siirtämistä ihmisiltä ja sukupolvilta toisille. Leu'ddien ja niihin liittyvien tarinoiden kautta aukeaa ikkuna kolttasaamelaisten historiaan ja siihen, miten he itse siitä kertovat.

Vaikka itse tallennus ja transkriptiotyö saatiin tehtyä erinomaisesti, kerättyjen materiaalien tutkimukseen ei löytynyt rahoitusta. Valtaosa aineistosta jäi julkaisematta ja myös tutkimuksen kannalta tavoittamattomiin. Työtä aineiston parissa tehtiin kuitenkin 1990-luvun aikana. Muusikko, musiikintutkija ja perinteenkerääjä Ilpo Saastamoinen nuotinsi koko kerätyn musiikkimateriaalin. Sevettijärvellä opettaja Satu Moshnikoff sekä perinteentuntijat Vassi Semenoja ja Helena Semenoff puolestaan litteroivat ja käänsivät leu'ddien ja laulujen sanat. Tähän työhön osallistui myös Domna Fofanoff ja toisinaan myös alkuperäiset esittäjät. Osa tämän työn tuloksista julkaistiin vuonna 2007 nimellä *Son vuäinn. Kolttasaamelaisia leuddeja Kuolasta*. Se sisältää 64 äänitettä kahdella CD-levyllä sekä projektista ja aineistosta kertovan johdannon, leu'ddien ja laulujen sanat sekä niiden käännöksiä suomeksi ja englanniksi.

Vuonna 2015 Marko Jouste kirjoitti artikkelia Nils-Aslak Valkeapäästä ja tämän johdosta haastatteli Ilpo Saastamoista, sillä tämä oli mukana Valkeapään yhtyeessä 1970-luvulla. Näistä keskusteluista siirryttiin pian myös Saastamoisen saamelaisen perinnesäveltäjäkeräykseen, tutkimukseen ja erityisesti Venäjän puolelta kerättyihin materiaaleihin. Alkoi yhteistyö, jossa Saastamoisen tallennuksia ja transkriptioita arkistoiitiin Oulun yliopiston Giellagas-instituutin Saamelaiseen kulttuuriarkistoon. Osana tätä materiaalia olivat *The Kola Sámi Musical Tradition* -hankkeen leu'ddien ja laulujen transkriptiot, jotka olivat tuolloin julkaisematta.

Ajatusta Saastamoisen nuotinnosten julkaisusta kehitettiin eteenpäin yhteistyössä Maailman musiikin keskuksen ja Oulun yliopiston Giellagas-instituutin kanssa, ja vuonna 2020 saimme tähän hankkeeseen rahoituksen Jenny ja Antti Wihurin rahastolta. Nyt käsillä olevassa *Nuortijärven leu'ddit* -julkaisussa saadaan viimein esiin myös ensimmäinen osa Ilpo Saastamoisen transkriptiotyöstä. Käytännössä tässä julkaistaan materiaali, joka löytyy *Son vuäinn* -teoksen ensimmäiseltä CD-levyltä. Mukana ovat Saastamoisen transkriptiot. Lisäksi olemme käyneet läpi materiaalin ja tarkistaneet sekä täydentäneet kappaleiden sanoitusten litteraatit. Olemme myös kirjoittaneet johdannon sekä uudet alustukset kuhunkin kappaleeseen. Koko *The Kola Sámi Musical Tradition* -hankkeen aikana kerätty aineisto on kuitenkin niin mittava, että sen julkaisuun tarvitaan useampi teos.

Alun perin tavoitteena oli julkaista teos painettuna, mutta päädyimme loppukesästä 2022 muuttamaan suunnitelmaa siten, että julkaisemme tämän ensimmäisen version sähköisenä Maailman musiikin keskuksen internetsivustolla. Pääosin tämä johtuu siitä, että litterointityö osoittautui huomattavasti laajemmaksi ja vaativammaksi osaksi hanketta kuin mitä osasimme ennakoida. Lisäksi litteraateihin jäi muutamia yksityiskohtia, joihin ei tällä aikataululla saatu varmoja tulkintoja, emmekä halunneet painaa virheitä fyysiseen julkaisuun. Tällä tavoin materiaali, joka on jo odottanut melkein kolme vuosikymmentä, saadaan kuitenkin nyt sekä koltansaamelaisten että tutkijoiden käyttöön. Toivomme, että näiden yhteisöjen avulla voimme täydentää litteraatteja, jotta ne voidaan tulevaisuudessa julkaista myös painettuna teoksena. Päätimme myös julkaista nuotinnokset alkuperäisessä muodossa emmekä harmonisoi niissä olevia tekstejä uusien tarkistettujen litteraattien kanssa ennen kuin tekstien sisällöt on kaikilta osin selvitetty. *Son vuäinn* -teoksessa oli mukana useiden saman kappaleen toisintojen litteraatteja. Tähän oli päädytty sen vuoksi, että toisinaan pelkästään yhden toisinnon tekstistä ei hahmotu koko tarina, josta leu'dd kertoo. Eri toisintojen tekstit täydentävät toisiaan. Tässä julkaisussa olemme kirjoittaneet tarvittaessa laajemman tarinan vaiheet kunkin kappaleen alustukseen. Näin litteraatti vastaa äänitteellä olevaa leu'ddia tai laulua. Olemme jakaneet työn siten, että Jouste on kirjoittanut johdantoluvun ”Anfisa Gerasimovan ja Nästt Gerasimovan leu'dd-perinne vuosina 1994–1996”, kappaleiden esittelytekstit sekä toimittanut nuottiaineiston, johon kuului myös nuottien puhtaaksikirjoittamista Saastamoisen käsikirjoituksista. Juutisen kirjoitustyö käsittää koltansaamenkielen litteroinnin. Leu'ddien suomennokset on tehty yhdessä ja olemme auttaneet muutenkin toisiamme puolin ja toisin. Johdannon analyysseissa käytetyt koltansaamenkieliset leu'dd-tekstit ovat luonnollisesti Juutisen litteroimia.

Kiitämme lämpimästi Jenny ja Antti Wihurin rahastoa hankkeen rahoittamisesta sekä Aino Valovirtaa tekstin oikuluvusta.

Oulussa 8.11.2022

Marko Jouste ja Markus Juutinen

Anfisa Gerasimovan ja Nästt Gerasimovan leu 'dd-perinne vuosina 1994–1996

Mon-a pâi-e le'jjem leu'dd-e-jâsttam.

Lu-luu....

Käll-a-sa η-ârra de η-ârra de puättam-až-a

de'be Njuõtt-â-jo-siid-â-'že,

Tuállam-siid-â-'že.

Ķicste'ķed-â vuä'mm-e ääkka η-ool-â, joo!

Tõt mooččâd-i lij!

Mij ve't vä'zjep.

Mee'st ve't jeä'la jeärga.

Mij vue'jjep nellj-a pâi kää'l-e-z-a-in-a.

Samjad jeärgaž vuäggast da joo vuägg[ast...]

Minä vain olin leuddaillut.

Lu-luu...

Ukon luo on tullut

Nuortijärven siidaseen.

Tuuloman kylään.

Katsokaapa vanhaa [kylä-]akkaa, joo!

Se on kaunis!

Mepä kävelemme.

Meillähän ei ole härkiä

Me ajamme vain neljällä pyörällä.

Musta härkä laukkaa ja laukkaa.

Nästt kommentoi puhuen:

”De samjad jeärgaž lij
mašina da tõt-i vuäggast”.

Samjad jeärgaž vuäggast, vuäggast

Suõ'nn'e-jel siidâst-a

tii'ķ-e mij siida'že jaa.

Igõl ni kuu'ķķ-e jää'tted

ni skolka čiâss-â-žâd,

di ju'n-i tä'st-e leä'p-e ju.

Luu lu lu...

A moošt-â jiõm,

moošt-â jiõm leeu'dsaa'nid.

Leu'dd-e eman,

niõđâž...

mošt-â-jo-go-jem...

”Niin, musta härkänen on
autona ja se laukkaa”.

Musta härkä laukkaa, laukkaa

Suonikylän siidasta

tänne meidän siidaseen.

Ei tarvitse pitkään kulkea,

montaa tuntia,

jo tässä olemme jo.

Luu-lu-lu...

Mutta en muista,

en muista leu'ddin sanoja.

Leu'dd juuri nyt,

tyttönen...

tuli takaisin mieleen...

Tässä improvisoidussa leu'ddissa *Nästt* eli *Anastasija Osipovna Gerasimova* kommentoi vierailulle tulleita leu'ddien tallentajia vuonna 1994. He olivat tulleet Venäjän puolelle Nuortijärven siidaan ja erityisesti Tuulomaan katsomaan ”vanhaa ja kaunista” kylää. Arkiset yksityiskohdat matkasta kääntyivät leu'dd-kielen runollisiksi ilmaisuiksi: ”Musta härkänen laukkaa Suonikylän siidasta tänne meidän siidaseen”. Suonikylä oli Inarin Sevettijärvelle toisen maailmansodan jälkeen evakuoitujen kolttasaamelaisten alkuperäinen asuinalue. Kulkuvälineenä oli ”musta härkänen” eli nelirenkainen auto, joka on korvannut porohärkien vetämän *saan*-reen. Ja niin Nästt alkaa muistelevaan leu'ddien sanoja. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:43.

Nuortin tuntureita. Kuva: Samuli Paulaharju 1914. Lähde: Museovirasto (KK3490:1873).

Nuortijärven talvikylä. Pojat ovat pallosilla sunnuntai-iltapäivänä. Kuva: Toivo Itkonen 1913. Lähde: Museovirasto (SUK117:30).

Kola Sámi Musical Tradition -projekti 1994–1997

Kola Sámi Musical Tradition -projektin¹ käynnistäjänä oli Tromssan yliopiston museon äänitearkiston johtaja Ola Graff. Hän sai rahoituksen Pohjoismaisen ministerineuvoston Arctic Humanist Research -rahoitusohjelmasta vuonna 1993. Tutkimusryhmään kuuluivat Ola Graffin lisäksi Tromssan yliopiston saamen kielen professori Nils Jernsletten ja Ilpo Saastamoinen Jyväskylän yliopistosta. Hankkeeseen palkattiin lisäksi työntekijöitä Venäjältä, Virosta ja Suomesta. Kuolan alueella projektin keskushenkilönä oli Katrin Korkina, joka myös aloitti tekstien litterointityön. Virosta mukaan tulivat kielitieteilijä Marju Sarv sekä musiikinopettaja ja tutkija Ene Viidang, jotka osallistuivat venäjänkielentaitoisina tulkkaus- ja haastattelutyöhön. Suomesta oli mukana myös Jaakko Gauriloff, joka pystyi kommunikoimaan koltansaamen kielellä informanttien kanssa ja oli vierailut Saastamoisen kanssa Kuolassa jo vuonna 1990.

Hankkeen ensimmäinen kenttätyömatka järjestettiin 3.–13.8.1994. Kohteina olivat kolttaamelaiset kylät Tuuloma, Ylä-Tuuloma ja Patuna sekä kildininsaamelaisalueet Loparskaja, Luujärvi ja Olenegorsk. Ylä-Tuulomassa äänitettiin Anfisa Gerasimovalta noin 100 leu'ddia ja laulua ja Tuulomassa A. I. Moshnikovalta kymmenkunta pitkää leu'ddia. Patunan kylässä nauhoitettiin Näst Gerasimovan leu'ddeja. Puhtaaksikirjoitettuja nuotinnoksia vuodelta 1994 on yhteensä 135. Äänitysryhmään kuuluivat Ola Graff, Ilpo Saastamoinen, Marju Sarv, Jaakko Gauriloff, Katrin Korkina ja Ene Viidang. Toinen matka Kuolaan tehtiin 6.–12.9.1995, jolloin vierailtiin myös Juonin kylässä. Tallennuksia kertyi 103, joista valtaosa oli edellisen vuoden esitysten toisintoja. Kolmannella matkalla 6.–16.7.1996 saatiin tallennettua 73 esitystä. Hankkeessa tallennettiin siten yhteensä yli 300 esitystä, haastatteluita sekä Kuolassa kuvattua filmimateriaalia. Vuonna 1997 tehtiin kaksi matkaa Tuuloman alueelle. Ensimmäisen teki Ola Graff, ja matka liittyi Barentsin neuvoston rahoittamaan hankkeeseen, jossa suunniteltiin saamelaisen musiikin opetusta yhdessä paikallisen saamelaisyhdistyksen kanssa. Toisen matkan tavoitteena oli tarkistaa laulujen litterointeja, ja mukana olivat sevettijärveläiset Domna Fofanoff ja Helena Semenoff, jotka olivat aloittaneet jo aiemmin Satu Mosnikoffin kanssa materiaalin litterointityön. Litteroinnit valmistuivat pääosin vuoden 1997 aikana, mutta osa materiaalista jäi tuolloin käsittelemättä.

Äänitetty materiaali on tallennettu moneen arkistoon: Tromssan yliopiston museoon, Maailman musiikin keskukseen Helsingissä, Saamelaismuseo Siidaan Inarissa, Oulun yliopiston Saamelaiseen kulttuuriarkistoon sekä Murmanskin aluehallinnon kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti Luujärvelle

---

¹ Projektin kuvaus perustuu *Son vuïänn* -teoksessa annettuihin tietoihin. Ks. Saastamoinen 2007, 7–8; Graff 2007, 29–30.

saamelaisten omia tarpeita varten. Voidaan sanoa, että vuosina 1994–97 tehtyjen kenttämatojen tulokset edustavat laajinta yhtenäistä kokoelmaa Kuolan saamelaisten musiikista.

Uuden julkaisun lähtökohdat

Vuonna 2007 julkaistiin Kola Sámi Musical Tradition -hankkeen päätuotos, teos *Son vuáinn. Hännäkee – Kolttasaamelaisia leuddeja Kuolasta*. Se sisältää 64 leu'ddia ja kaksi CD-levyä. Kirja keskittyy pitkälti leu'ddien ja laulujen teksteihin. Usein leu'ddien tarinat aukeavat vasta useampien toisintojen kautta, ja erityisenä ratkaisuna tähän teoksessa on päädytty yhdistelemään eri toisintojen tekstejä. Vaikka tarina näin selkeytyy, tämä vaikeuttaa äänitteellä kuultavaa version seuraamista.

Tämän uuden julkaisun lähtökohtana on saattaa julkisuuteen Ilpo Saastamoisen merkittävä ja laajamittainen leu'ddien nuotinnostyo. Lisäksi olemme litteroineet ja suomentaneet uudelleen *Son vuáinn* -teoksen ensimmäisen CD-levyn kappaleet, joiden esittäjinä ovat Anfisa Gerasimova ja Nästt Gerasimova. Litteroinnit perustuvat käytännöille, joita on kehitetty 2010-luvun jälkipuoliskolta lähtien koltansaamen kielen tutkimuksen yhteydessä².

Son vuáinn -teoksessa materiaali on järjestetty esittäjien mukaan. Tässä uudessa julkaisussa olemme ryhmitelleet kappaleet karkeasti sisällön ja aiheen mukaan. Yksi yleisimmistä leu'dd-tekstien teemoista liittyy kosintaan ja avioliittoon. Kirjan ensimmäinen osa koostuukin näistä jaoteltuna sen mukaan, onko kyseessä morsiamen näkökulma vai sulhasen näkökulma. *Kaavsõs leu'dd-* ja *Vuõddâm leu'dd* -osioissa on kummassakin seitsemän leu'ddia. Toinen osa leu'ddeista on jaettu Nuortijärven siidan ja muiden siidojen leu'ddeihin taustatietojen mukaan. Henkilökuvia-osioon on kerätty sellaisia leu'ddeja, joiden kohteista esittäjät eivät kertoneet tarkemmin. Todennäköisesti niissä kerrotaan sangen vanhoista ihmisistä ja tapahtumista, jotka ajoittuvat 1800-luvulle tai 1900-luvun alkuun. Tällaisia on runsaasti erityisesti Anfisa Gerasimofin repertuaarissa, ja hänen elämäntarinansa perusteella niiden oppiminen voidaan ajoittaa hänen lapsuuteensa ja nuoruuteensa 1930-luvulle. Oman mielenkiintoisen ryhmänsä muodostavat leu'ddit, joissa kuvataan Neuvostoliiton aikaista kolhoosielämää. Viimeisenä ryhmänä ovat katrillitanssilaulut.

Koko hankkeen aikana tehdyissä tallennuksissa on runsaasti muutakin materiaalia. Tekstien osalta keskitymme pääosin vain äänitteeltä löytyvän esityksen litteraatteihin. Olemme liittäneet äänitteellä kuultavan esityksen transkription ohene myös toisintojen nuotinnoksia, jotta näihin esityksiin liittyvä musiikillinen variaatio tulisi paremmin esille. Kolttasaamelaisessa perinteessä ihmisillä ja paikoilla on tärkeä rooli, sillä tarinat käsittelevät oikeita ihmisiä ja tapahtumia. Olemme

---

² Ks. esim. Jouste 2020; Jouste & Juutinen & Koponen 2020; Sammallahti 2021.

kirjoittaneet henkilöiden nimet koltansaamenkielisessä muodossa myös käännöksiin. Paikannimien kohdalla olemme päätyneet käyttämään pääosin koltansaamenkielisiä muotoja mutta niiden rinnalla myös vakiintuneita suomenkielisiä nimiä.

Nuortijärven kolttsaamelaiset ja musiikkiperinne

Kuolan niemimaa oli 1900-luvun alkupuolelle saakka pääosin saamelaisten asuttamaa aluetta. Perinteinen saamelainen yhteiskunta jakautui alueellisesti siidoihin eli lapinkyliin (ven. pogost).³ Kolttsaamelaisten asuma-alue sijaitsi toiseen maailmansotaan asti Suomen Inarijärven ja Venäjän Kuolajoen välisellä Norjan, Suomen ja Venäjän raja-alueella. Alue jakautui 1800-luvulla seitsemään kolttsaamelaisten siidaan. Jäämeren rannikolla olivat *Njauddâm* 'Näätämö', *Paččjokk* 'Paatsjoki', *Peäccam* 'Petsamo' ja *Muet'kk* 'Muotka'. Sisämaassa sijaitsivat *Suõ'nn'jel* 'Suonikylä' ja *Njuõ'ttjäu'rr* 'Nuortijärvi' sekä *Sââ'rvesjäu'rr* 'Hirvasjärvi'. Vuoden 1920 Tarton rauhassa Paatsjoen, Petsamon ja Suonikylän siidat liitettiin Suomeen, ja aluetta aluettiin kutsua yleisesti nimellä Petsamo. Toisen maailmansodan jälkeen Petsamo luovutettiin Neuvostoliitolle, mutta alueen väestö asutettiin Suomeen. Neuvostoliittoon jääneet kolttsaamelaiset siirrettiin pois raja-alueelta ja asutettiin Tuuloman alueelle ja Murmanskiin. 1800-luvun jälkipuoliskolla Murmannin rannikolle muutti tuottoisan merikalastuksen houkuttelemina suomalaisia ja norjalaisia kalastajia sekä saamelaisia Varangista ja Inarista. Venäjän viranomaiset alkoivat 1860-luvulla suosia aktiivisesti siirtolaisuutta, ja Kuolaan muuttaneet siirtolaiset saivat esimerkiksi verohelpotuksia. Siirtolaisuuden osana voidaan nähdä myös komi- ja nenetsiporonhoitajaväestön muutto Kuolan niemimaalle 1880-luvulla. 1900-luvun alussa rakennettiin Murmanskin rata, joka valmistuttuaan vuonna 1916 kulki koko niemimaan halki pohjois-eteläsuunnassa.⁴

Tähän ajanjaksoon liittyy myös koltansaamen kielen ja perinteen tallennuksen kannalta merkittäviä vaiheita, sillä Nuortijärvellä vieraili useaan otteeseen kaksi suomalaista kerääjää, Toivo Immanuel Itkonen ja Samuli Paulaharju. Itkonen keräsi kieliaineistoja ja Paulaharju tietoja perinnekulttuurista. Molemmat myös valokuvasivat alueen ihmisiä ja maisemia. Olemme liittäneet tähän julkaisuun muutamia heidän ottamiaan kuvia. Niiden kautta voi saada käsityksen, millaiseen maisemaan tämän kirjan leu'ddeissa kuvatut tarinat sijoittuvat.

---

³ Lukjantsenko 2000, 17–18; Sammallahti 1998, 26–38; Mustonen & Mustonen 2011, 214–215; Allemann 2013, 31. Vrt. Jouste 2014, 189–191.

⁴ Toisinaan myös Hirvasjärven siida luetaan kuuluvaksi kolttsaamelaiseen ryhmään. Ks. mm. Linkola-Linkola 2000, 158–167; Tanner 2000, 49–71, Mustonen & Mustonen 2011, 220–241. Vrt. Jouste 2014, 189–191.

Kuolan niemimaa, johon on merkitty tämän julkaisun kannalta merkittäviä paikkoja. Kartta on laadittu T. I. Itkosen vuonna 1958 julkaiseman kartan pohjalle.⁵

Poronhoidon kollektivisointi alkoi Neuvostoliitossa 1930-luvulla, ja perinteiset siidat muutettiin kolhooseiksi, jotka olivat paikallisten poronhoitajien yhteisesti omistamia osuustoimintatiloja. Nuortijärvellä tämä ajoittuu vuoteen 1939. Suuri kulttuurinen muutos liittyi myös toisen maailmansodan aikaan, jolloin miehet lähetettiin rintamalle ja esimerkiksi poronhoito jäi lähes yksinomaan naisten työksi. Poronhoitajien omaisuus kansallistettiin 1960-luvulla, kun kolhoosit muutettiin valtion omistamiksi sovhooseiksi, joissa kolhoosien jäsenet olivat enää vain palkkatyöläisinä. Neuvostoliiton ajan yhteiskunnallinen muutos näyttäytyi myös sekä Länsi-Kuolan voimakkaana teollistamisena että niemimaan keski- ja itäosien muuttamisena sotilasalueiksi. Luonnonvarojen hyödyntäminen ja teollisuuden kehittäminen vaativat työvoiman tuomista alueelle, jolloin saamelaiset jäivät marginaaliseen osaan alueen koko väestöstä. Tämä johti koko niemimaan asukkaiden pakkosiirtoihin 1950-luvun lopulta lähtien, minkä johdosta perinteiset elinkeinot, saamen kieli ja kulttuuri alkoivat heiketä.⁶

⁵ Itkonen 1958, XXXIX.

⁶ Lehtola 1997, 68; Ruotsala 2002, 232–233; Nickul 1970, 187–188; Lukjantsenko 2000, 17–18; Allemann 2013, 33–41, 134. Vrt. Jouste 2014, 189–191.

Nuortijärven koilliskolkassa oleva Koltan-Lapin keskus. Ristikenttä venäläisine kirkkoineen ja pappiloineen. Kuva: Toivo Itkonen 1913. Lähde: Museovirasto (SUK117:33).

Risitkenttä kirkkoineen ja pappiloineen. Kuva: Toivo Itkonen 1913. Lähde: Museovirasto (SUK188:15).

Kolttasaamelainen musiikkiperinne koostuu lukuisista osista. Sen keskiössä on *leu'dd-perinne*. Yhteisön jäsenten muodostamassa kollektiivisessa muistissa on leu'ddien avulla säilytetty monia tärkeitä yhteisöä koskevia tietoja. Valtaosa leu'ddeista kuvaa yhteisön jäseniä ja todellisen elämän tapahtumia, ja niissä pyritään kertomaan tapahtumat niin kuin ne oli koettu ja ymmärretty. Leu'ddit kytkeytyvät kiinteästi myös suorasanaisesti kerrottuihin muisteluksiin.⁷ Tämän teoksen perinnemateriaali liittyy erityisesti Nuortijärven siidaan ja sen asukkaiden elämänvaiheisiin 1900-

---

⁷ Jouste 2017, 73–75.

luvun alkupuoliskolla. Useimpien leu'ddien ja laulujen tallennusten yhteydessä esittäjät eivät kuitenkaan määritelleet niissä kuvattujen tapahtumien ajankohtaa tarkasti. Näiden tietojen selvittäminen vaatiikin jatkotutkimusta.

Leu'ddien esittämisestä eli leuddaamisesta voidaan käyttää useampaa verbimuotoa. *Leu'ddjed* 'leuddata', tarkoittaa yleisesti leu'ddien esittämistä tilanteessa, jonka kesto ei ole määritelty, ja *leu'ddsted* niiden esittämistä lyhyesti tai rajatun ajan. Tämän julkaisun leu'dd-teksteissä käytetään kuitenkin vain muotoja *leu'ddjä'stted* ja *leu'ddstöölläd*. Kummankin verbin merkitys on hyvin samankaltainen ja voidaan suomentaa sanalla leuddailla. Musiikkiperinteen osana ovat myös muut laulut, ja ne voidaan jakaa käyttötarkoituksiensa mukaan esimerkiksi tanssilauluihin, lasten nukutuslauluihin ja hengellisiin lauluihin. Lauluperinteessä näkyy vahva yhteys venäläiseen ja karjalaiseen musiikkikulttuuriin. Tanssia on usein säestetty myös soittimilla. Tässä kokoelmassa on leu'ddien lisäksi kaksi esimerkkiä tanssilauluista.⁸

Kuolan-Lappi, Nuortijärvi, Ristikenttä. Kolttalaisen kirkonisännän perhe. Kuva: Toivo Itkonen 1913. Lähde: Museovirasto (SUK117:100).

Suomessa kolttasaamelaiseen musiikkiin liittyvän keräyksen aloittivat jo 1800-luvulla Utsjoen kirkkoherra Jacob Fellman (1795–1875), kansanrunouden kerääjä D. E. D. Europaeus (1820–1884) ja kielitieteilijä Arvid Genetz (1848–1915). 1900-luvun alussa työtä jatkoivat kansanperinteen

---

⁸ Jouste 2017, 72–73.

kerääjä Samuli Paulaharju (1875–1944), kielitieteilijä T. I. Itkonen (1891–1968) sekä musiikintutkijat Armas Launis (1884–1959) ja A. O. Väisänen (1890–1969). Kolme viimeksi mainittua kerääjää tekivät myös äänityksiä 1910- ja 1920-luvuilla. Kerätyistä aineistoista huolimatta varsinainen musiikintutkimus jäi tuolloin vähäiseksi.⁹ Uusi keräysaallo ajoittui 1950-luvulta 1970-luvulle, ja sen mukana alkoi myös moderni musiikintutkimus muun muassa Heikki Laitisen¹⁰ ja Ilpo Saastamoisen¹¹ tekemänä. Marko Jouste¹² on jatkanut tätä työtä 2000-luvulla. Venäjän kolttasaamelaista musiikkiperinnettä ovat tutkineet Virossa ja Venäjällä esimerkiksi Mikk Sarv, Jaan Sarv ja Viktoria Senkevits-Gudkova¹³.

Leu'dd-kielen sanojen ominaispiirteitä

Itäsaamelaiseen kieliryhmään kuuluvat koltan-, akkalan-, kildinin- ja turjansaame sekä lisäksi Suomessa puhuttava inarinsaame. Leu'ddeissa käytettävä kieli poikkeaa monin tavoin koltansaamen puhe- ja kirjakielestä¹⁴. Seuraavassa on lyhyt kuvaus leu'dd-kielen tärkeimmistä piirteistä tämän julkaisun kannalta.

Ensinnäkin leu'ddeissa käytetään joitain puhekielestä poikkeavia sanoja. Keskeisimmät näistä liittyvät tapaan, jolla puhutaan isästä ja äidistä. Puhekielen sanan *e'čč* 'isä' rinnalla esiintyy leu'ddeissa sana *šōddei* 'kasvattaja'. Se voi olla myös deminutiivimuodossa *šōddāž* 'kasvattajainen', johon voi liittyä omistusliite, esimerkiksi *šōōdd-â-žam* 'kasvattajaiseni'. Seuraavassa esimerkkejä sanojen *e'čč* ja *šōddei* käytöstä:

<i>Veâra e'čč-e, kâ'l vuejj-a.</i>	'Veâran isä, kyllä ajaa.'
<i>Kuâdd-â-ji ee'jj-i, jie'nn-e-vâ'ldd-a-joo-jeäll.</i>	'Jäi isän, äidin vapaa elämä.'
<i>Šōōdd-â-žam käll-a-saž Mašša η-â-â'lj-e</i>	'Isäseni ukkoseni Maššan poikaa'
<i>A, šōōddaž lij-a ve't O'rtem â'lgg-e,</i>	'No, isä on O'rtemin poika.'

Vastaavasti puhekielen sanan *jeä'nn* 'äiti' rinnalla käytetään sanaa *nje'žž* 'nisä, rinta' tai sen deminutiivimuotoa *njeežžaz* 'nisänen', johon voi liittyä possessiivisuffiksi, esimerkiksi *njeežž-a-žam* 'nisäseni'. Seuraavassa esimerkkejä sanojen *jeä'nn* ja *nje'žž* käytöstä:

⁹ Vrt. Jouste 2014, 192–204.

¹⁰ Ks. Laitinen 1977; 1981.

¹¹ Ks. Saastamoinen 2007a; 2007b; 2000; 1998; 1994.

¹² Ks. Jouste 2022; 2020a; 2020b; 2017; 2014; 2013; 2011; Jouste & Mosnikoff & Sivertsen 2007.

¹³ Sarv, J. 1986; Sarv, M. 1990; Senkevits-Gudkova 1960; 1973; 1977.

¹⁴ Jouste & Juutinen & Koponen 2020, 45–46; Korhonen 1983, 138.

<i>A jeü'nnes-i šõoddâž-i ääkkaz</i>	'No, äitinsä, isänsä, mummonsa'
<i>Jeänn-a-žâm mon-a pâ'jjel-i miöl-â</i>	'Äitiseni, minä yli mielen'
<i>Njeežžaz η-ääkkaz lij Jäägg-a-ra nijdd.</i>	'Äiti-akkanen oli Jääggarin tyttö.'
<i>Njeežžaz ääkkaz täättai juukkâd.</i>	'Äiti-akkanen tahtoi juoda [tytön].'

Toiseksi monien konsonanttiin päättyvien sanojen loppuun lisätään leuddatessa vokaali. Tällä on laulamisen kannalta se merkitys, että laulettaessa soivana äänenä kuuluvat pääosin vokaalit ja ne ovat melodian tuottamisen kannalta tärkeitä. Vokaalien lisääminen sanoihin liittyy myös koltansaamen kielihistoriaan. Paikat, joihin lisävokaalit tulevat laulettaessa, ovat sellaisia, joissa oli vokaali ennen kielessä tapahtunutta historiallista sanojen lyhentymistä. Näistä yleisin tapaus liittyy toisen tavun vokaaliin, joka on kadonnut lukuisista koltansaamen puhekielen sanoista. Esimerkiksi:

<i>nijdd > nijdd-â</i>	'tyttö'
<i>Dâ'mnn > Dâ'mnn-e</i>	'Tyyne'
<i>Suõ'nn'jel > Suõ'nn'-e-jel</i>	'Suonikylä'

Toisinaan myös yksitavuista pronominia, partikkelia tai jopa olla-verbin tai kieltoverbin muotoja voidaan muuntaa lisäämällä siihen toisen tavun vokaali. Tämä näkyy esimerkiksi *ve't*-sanan yhteydessä (*ve't > ve't-e*):

<i>A, nu'tt-a ve't Pačč-â-vuõn ääkkâ reedd-a-'že</i>	'No, nytpä Paatsvuono-akkasen rantaseen'
<i>A, mon-a go ve't-e go kaunnâ-he-m-a</i>	'No, minäpä kun löysin'
<i>A, kuålvâš lij-a keåddaž, joo.</i>	'No, jäkälikkö on kenttänen (joo).'
<i>di jeü'p-e niõ'de cää'jj-e ni</i>	'ja emme tyttöset laita jalkaan'
<i>Ij suugg-â η-ij-a puä'd.</i>	'Ei souda, ei tule.'

Kolmanneksi menneen ajan partisiipin päätteessä on säilynyt *-až/-âž*-aines, joka on kadonnut puhekielestä lukuun ottamatta olla-verbiä *leämmaž* 'ollut'.

<i>Ruõšš lie jânnam pärna puk vuålggam-až.</i>	'Venäjän maan pojat ovat kaikki lähteneet.'
<i>Mõõzz ton leäk puättam-až-a</i>	'Miksi sinä olet tullut?'
<i>šõoddâž käll-a-saž lij juukkâm-âž</i>	'Isäukko on juonut [tytön]'
<i>Toorkâst, piäckâst leäm šõddâm-až-a.</i>	'Turkissa, peskissä olen kasvanut.'

veä'sselvuõtt puk-a lij mōōnnâm-âž.

'Hauskuus kaikki on **mennyttä**.'

Neljänneksi vokaalialkuisen sanan alkuun lisätään usein *g*-tai *ŋ*-proteesi. Tällä alukkeella helpotetaan sanojen erottamista toisistaan. Ilmiö korostuu, koska esimerkiksi lisätyt toisen tavun vokaalit tuottavat sanojen loppuihin vokaaleja. Esimerkiksi:

Näskk-a ŋ-eem-a-žam-a säärn-a-de-škuõ'di 'Näskk-källyni alkoi puhumaan'

ŋ-Å'l-e-sander go Vää'sk-e ŋ-â'lğğ 'Å'lsander (kun) Vää'skin poika'

U'stt-e-naž lij Teäppan g-â'lğğ 'U'sttnaž on Teäppanin poika'

Ä'kkel niõdi g-årra 'Akkalan tyttöjen luo'

Leu'dd-kielessä virkkeisiin lisätään usein runsaasti ”pikkusanoja” tai ”laulutavuja”, joiden rooli on kahtalainen. Toisinaan ne ovat osa lausetta ja toisinaan ne ovat taas lauseen merkityksen kannalta ylimääräisiä ja niiden merkitys liittyy ensisijaisesti tapaan, jolla sanat liitetään osaksi melodian rytmiä. Koska leu'ddit ovat tavallisesti yhden ihmisen esittämiä, melodian rytmi muotoutuu sanoista ja jokainen tavu on samalla melodian rytmisen osa. Leu'dd-kielessä laulutavut toimivat usein pääosin rytmien jäsentäjinä ja täydentävät tekstiä, jotta esittäjä saa melodian etenemään sujuvammin. Laulutavut ovat keskeisessä asemassa leu'dd-kielen kokonaisuudessa, ja ne muodostavat kielen erityisen kieliasun ja siihen liittyvän esteettisen tavan tuottaa leu'dd-kieltä. Leu'ddissa käytettäviä pikkusanoja ovat esimerkiksi partikkelit *de* 'sitten', *di*, *da* 'ja', *go* 'kun', *joo* 'joo', *na* 'niin' tai interjektiot *vuei*, *vui*, *vuõi* 'voi'. Nämä eivät kuitenkaan saa puhekielestä poikkeavia muotoja. Pikkusanat esiintyvät sekä muista sanoista erillään että sanojen sisällä sanan vartalon ja päätteiden sekä johtimien väleissä. Esimerkiksi:

Pâi koolhoozz jeärgain de ääldalain pâi jåå'de-joo-go-d-ep-a, joo.

'(Vain) kolhoosin härkien ja vaatimien kanssa (vain) kuljem-joo-kun-me-a, (joo).'

Olemme merkinneet pikkusanat sulkeissa suomennokseen silloin kun ne ovat erillisinä, vaikka niiden merkitys ei liittyisikään lauseeseen. Tämä sen vuoksi, että lukija saisi paremman käsityksen leu'dd-tekstien rakenteesta, joissa pikkusanoilla on merkittävä rooli. Toisen tavun lisättyjen vokaalien ohella partikkeleita *go*, *de*, *joo* käytetään nimen eri osien välissä seuraavaan tapaan:

Evv-a-n až-a go Kond-a-rad â'lğğ-e 'Evvan Kondradin (kun) poika.'

Puä'd-e go ton-a go muu-je go g-årra. 'Tule (kun) sinä (kun) minun (kun) luokseni.'

Konjunktio *da* 'ja' esiintyy usein toistuvasti lauseiden väleissä ja jopa virkkeen lopussa.

<i>Feâdaorsi Evvan-i nijdd-â da</i>	'Feâdaorsi Evvanin tyttö (ja)
<i>Feâdaorsi Evvan-i nijdd-â da.</i>	Feâdaorsi Evvanin tyttö (ja).
<i>Ā'lggem-a mon-a siõre-gu-ded-a da</i>	Aloin minä leikitellä (ja)
<i>Pä'rnn-e-pie'l-e päärnai-gu-vui'm-a da</i>	Poikapuoli-poikien kanssa (ja)
<i>nijdd-â-pie'l-e niõdi-gu.</i>	tyttöpuoli-tyttöjen kanssa (kun).'

Leu'dd-ilmaisun ominaispiirteitä

Ihmisten nimet esiintyvät tyypillisimmin siten, että ensin mainitaan henkilön etunimi ja sen jälkeen patronyymi eli isän nimi ja onko kyseessä tytär vai poika. Sukunimiä ei juurikaan käytetä.

<i>Evvan Kondrad â'lgg</i>	Evvan Kondradin poika
<i>Sää'nn Feelka nijdd</i>	Sää'nn Feelkan tyttö

Nimet ovat usein diminutiivimuodossa, esimerkiksi: *Evvan* > *Evvnaž*, *Sää'nn* > *Sää'než*.

<i>Evv-a-n až-a go Kond-a-rad â'lgg-e?</i>	Evvnaž Kondradin poika
<i>Sää'než Feelka nijdd</i>	Sää'než Feelkan tyttö

Toisinaan henkilön etunimeä ei mainita vaan pelkästään patronyymi:

<i>Feelka niõdâž lij go keâlddam-až</i>	Feelkan tyttö, kun on antanut rukkaset.
---	---

Jollain sanoilla on leu'dd-teksteissä vakiintuneita määreitä, jotka liitetään usein tekstiin ikään kuin vakiintuneena sanaparina. Tällaisia ovat esimerkiksi monet sukulaisuussuhteita kuvaavat sanat kuten *vuäbb* 'sisko', *vuäbbaž* 'siskonen' sekä *viljj* 'veli', *viilljâž* 'velinen' joilla lienee toisinaan myös yleisempi tyttöä ja poikaa tarkoittava merkitys:

<i>Dâ'mnn-e vuäbbaž-a ju'n</i>	'Dâ'mnn-siskonen jo.'
<i>Maa'ren vuäbbaž Fa'di niõdâž ve't-e</i>	'Maa'ren-sisko Fa'din tyttö'
<i>Maa'renaž pâi vuäbbaž go cie'lķest-a-st-a</i>	'Maa'ren-(vain)-sisko kun sanoo.'
<i>Mekkâl go viilljâž go Fa'di η-â'lgg.</i>	'Mekkâl (kun) velinen (kun) Fa'din poika'

<i>Mekkâl lij villj-â-žâm pâi täj-de-škuättam-a.</i>	'Mekkâl on velinen, vain alkanut taajomaan.
<i>A Si'rggi ve't viilljâž pâi cie'lkest.</i>	'Si'rggipä velinen vain sanoo'
<i>Ij Mekkâl viilljâž tuin jeä'l-e-škuä'd.</i>	'Ei Mekkâl velinen sinun kanssasi ala asumaan.'
<i>Kaa'rjel viilljâž</i>	'Karjalan velinen'

Nämä sanat esiintyvät usein yhdessä persoonapronominien kanssa. Esimerkiksi *mon niōdâž* 'minä-tyttönen' ja *ton niōdâž* 'sinä-tyttönen' sekä *mon viilljâž* 'minä-velinen'.

<i>Jiōm mon niōdâž η-ää'lj-e ni vue'rdded-ed.</i>	'En minä-tyttönen poikaa odota.'
<i>A jiōm mon niōdâž ni vue'lj-e.</i>	'En minä-tyttönen lähde.'
<i>De lu'žže ton niōdâž vue'lj-e.</i>	'Niin parempi [kun] sinä-tyttönen lähdet.'
<i>De, kuä'ss mon viilljâž vue'lğg-e-d-am.</i>	'Niin, koska minä-velinen lähden.'
<i>A, te'l mon viilljâž vuej-a-stam-a.</i>	'No, sitten minä-velinen ajan.'

Leu'dd-kielelle tyypillinen määresana on myös *äkk* 'akka' tai sen deminutiivimuoto *ääkkaž* 'akkanen', jota käytetään maa-alueiden, isojen järvien, vuonojen, jokien ja tunturien personoivana nimityksenä samaan tapaan kuin esimerkiksi suomen kielen ilmaisua "maaemonen".¹⁵ Seuraavassa on esimerkkejä molemmista muodoista vuonon, järven, maa-alueen ja Neuvostoajan kolhoosin määreinä:

<i>Mon vuâlgam,</i>	Minä lähden,
<i>mon-a niōdâž vuâlgam-a, joo a,</i>	minä tyttönen lähden (joo no),
<i>nu'tt-a ve't Pačč-â-vuōn ääkka reedd-a-že</i>	nyt(pä) Paatsvuono-akan rantaseen.
<i>Lei'nn-e-jääu'r lij η-ääkka go</i>	Lei'nnjärvi on akka kun
<i>a kuâlvâš lij-a keâddaž, joo.</i>	no, jäkälikkö on kenttänen (joo).
<i>A, kuä'ss-e lie vii'llje vä'z-e-škuättam</i>	No, koska olivat veljet alkamassa kävelemään
<i>pirr-â go Vuō'jjem-ääkka-la.</i>	ympäri kun Vuō'jjem-akkasta ¹⁶ .
<i>Da Vuō'jjem ve't η-ääkkaž lij-a ju'n</i>	Ja Vuō'jjempa-akkanen on (jo)
<i>da mavv-â lie ääldu-la-ja de.</i>	ja pienet ovat vaatimet niin.

¹⁵ Ks. Jouste & Juutinen & Koponen 2020, 46; Itkonen 1948 II, 308; 1958, 7–8.

¹⁶ Suom. Uimajärvi.

Kolhooz-η-ääkkaž lij go Kolhooz-η-ääkkaž. Kolhoosi-akkanen on kuin Kolhoosi-akkanen.

Ääkkaž voi liittyä myös luonnonilmiöihin kuten tuuleen:

Saujppiōgg-ääkkaž-i vuōptid-i pãass-a. 'Etelätuuli-akkanen hiuksiani liehuttaa.'

Toisinaan *ääkkaž*-sanalla viitataan ihmiseen, jolloin sanan merkitys voi olla 'akkasen' ohella myös 'eukkonen', 'isoäiti', 'mummo' tai 'vanha vaimo'.¹⁷

A, njeežžaz ve't η-ääkkaž pãi cie'lk-e-go-st-a. 'No, äitipä-eukkonen vain sanoo.'

Njeežžaz η-ääkkaž lij Jãågg-a-ra nijdd. 'Äiti-eukkonen oli Jääggarin tyttö.'

Sijdd-sana esiintyy leu'ddeissa, ja sanalla on koltansaamessa kaksi merkitystä. Sillä viitataan joko laajemmin koko siidan eli lapinkylän alueeseen tai yksittäiseen kylään, tiettyyn asutuskeskukseen. Käytämme suomennoksissa näitä kahta sanaa erottamaan merkitykset toisistaan.

Käll-a-sa η-ãrra de η-ãrra de puättam-až-a Ukon luo on tullut
de'be Njuōtt-â-jo-siid-â-'že, Nuortijärven **siidaseen**.
Tuållam-siid-â-'že. Tuuloman **kyläseen**.

Tämän julkaisun leu'ddien kielessä korostuu myös erityinen tapa käyttää olla-verbiä. Henkilö tai paikka ilmaistaan usein muodossa ”joku tai jokin on jonkinlainen”, jolloin olla-verbi kuuluu olennaisesti lauseen merkitykseen.

Vuōltesķ ääkkaž lij paa'nec. 'Vuōltesķ-mummonen on hampaaton.'
Pull-a- jääu'r-e sijdd-â lij-e go 'Pulljärven kylä **on** (kuin)
ķeä'dģģ-e-vie'ltt-e sijdd-â. kivikkorinne-kylä.'

Tätä rakennetta voidaan toistaa:

A, Miikkât-i niōđ-â, Miikkât-i niōđ-â No, Miikkâtin tyttäret, Miikkâtin tyttäret
kã'll-e-suōrmãs-a-ķiōđ-â go lie da kultasormukset käsissä **kun olivat** ja

¹⁷ Itkonen 1958, 7.

šolkk-â-ree'ppiĥ-vuei'v-e go lie da
šolkk-â-ree'ppiĥ-vuei'v-e go lie.
A, kooum-â Miikkât-i niõđ-â go lie da.

Silkkihuivit päässä **kun olivat** ja
silkkihuivit päässä **kun olivat**.
No, kolme Miikkâtin tyttöä **kun olivat** (ja).

Toisinaan lauseella voi olla useampia tulkintoja merkityksestä. Seuraavassa esimerkissä *Mekkâl* on sekä 'velinen' että 'alkanut taajomaan'. Lauseen merkityksen ymmärtämistä vaikeuttaa kuitenkin verbirakenteen sisälle lisätty pikkusana *pâi* 'vain'.

Mekkâl lij (villj-â-žâm pâi) tāj-de-škuättam-a. 'Mekkâl on velinen (vain) alkanut taajomaan.'

Joissain tapauksissa olla-verbin yksikön kolmannen persoonan preesensmuotoa käytetään kuitenkin vain täytetävänä, mikä näkyy hyvin alla olevasta esimerkistä.

A ton-a go Á'łssi go lij-e go lee.
Jiõk-go ton kaunnâ-go-m-âž-a lij-e
čiččâm veâl-a čue'đest-e lij-e
nellj-e go viõ'lgğes go
jeärga lij-e
vuâjj-a-go-he-d-a-go?

No, sinä kun Á'łssi (kun-on-kun-on).
Etkö sinä löytänyt (on)
seitsemästä (vielä) sadasta (on)
neljää (kun) valkoista (kun)
härkää (on)
ajettavaksi (kun)?

Kerronnan jaksoista

Vaikka leu'ddit kertovat ainutkertaisista ihmisiin liittyvistä tapahtumista, leu'dd-tekstien rakenteet ja useat niissä käytetyt ilmaisut muodostavat yleisemmän kehyksen kerronnalle. Näiden piirteiden tunteminen auttaa ymmärtämään tapoja, joilla tarinoita kerrotaan leuddaamalla.

Useimmiten leu'dd alkaa jaksolla, jossa esitellään päähenkilö tai päähenkilöt, tilanne ja tapahtumien paikka, kuten seuraavassa esimerkissä:

U'stt-e-naž lij Teäppan g-â'lgğ.
U'stt-e-naž lij vue'lj-e-škuättam
Ä'kkel ŋ-u'cc-e siid-â-'že,
ķeäss-a-tâsttam, ķeäss-a-tâsttam
kooum-â viõlgğes jeärga-la.

U'sttnaž on Teäppanin poika.
U'sttnaž on tehnyt lähtöä
Akkalan pikku kyläseen,
valjastanut, valjastanut
kolme valkkohärkää.

Tapahtumapaikka voidaan mainita myös ennen henkilöitä:

Ä'kkel-i lij sijdd-â lij go väärr-a.

Akkala on siida (on kun) metsävaaralla.

Fa'd-e-jâž njuu'nn-e-ķe'rrez¹⁸ käärr-a.

Fa'djaž ahkion pakkaa.

Alussa voi olla pelkästään henkilön nimi:

Katu, Katu, Katušež-a

Katu, Katu, Katušež-a¹⁹

Toisinaan esittäjä ikään kuin kysyy leu'ddin kohteelta, mitä tämä on tekemässä. Joissain tapauksissa tällainen kysymys voidaan tulkita sellaiseksi, jonka joku toinen tilanteessa paikalla ollut on mahdollisesti esittänyt päähenkilölle:

Ä'nssem Ä'lssi â'lğğ-e

Ä'nssem Ä'lssin poika

koozz-a ton go vue'lj-e-škuõ'ttiķ-i?

Mihin sinä (kun) teit lähtöä?

Leuddaaja voi myös kertoa esittämistilanteesta ja todeta alkavansa leuddaamaan:

Mon pâi leu'dd-e-jââstam

Minä vain leuddailen

Tuállam-a go η-u'cc-e siid ool.

Tuuloman (kun) pienestä kylästä.

Mon-a pâi leu'dd-e-jââstam

Minäpä vain leuddailen

Dun-u-saž-i Jakku niõđ-â-go-la.

Dunusažin, Jääkin tytön.

A, kuä'ss Jakku niõđâž ve't vuõ'lj-i joo

No, koska Jääkin tyttö lähti, joo

na Ka'rjjet viüllj-â-'že.

Karjalan veljelle.

Alussa voi olla myös laulutavuja, tai kerronta voidaan aloittaa suoraan jonkun henkilön sitaatilla:

Lal-la-la-la...

Lal-la-la-la...

A, ton-a go Ä'lssi go lij-e go lee.

No, sinä kun Ä'lssi (kun on kun on).

Jiõk-go ton kaunnâ-go-m-âž-a lij-e

Etkö sinä löytänyt (on)

čiččâm veâl-a čue'dest-e lij-e

seitsemästä (vielä) sadasta (on)

¹⁸ Sananmukaisesti 'nenäähkio'.

¹⁹ Suom. Katja.

nellj-e go viõ'lgges go jeärga lij-e...

neljää (kun) valkoista (kun) härkää (on)...

Aloitusjakson eli päähenkilöiden, tilanteen ja tapahtumapaikan esittelyn jälkeen kerrotaan leu'ddin kohteena olevista tapahtumista useiden ”kerrontajaksojen” avulla. Ne etenevät näytelmän kohtausten tavoin. Nämä voivat olla ”kertojan” äänellä kuvattuja:

Jaa, kuâdd-â-ji kuâdd-â-ji

Jaa, jäi, jäi

Suõ'nn'-e-jel-siidâž, di joo.

Suonikylän siidanen (niin joo).

A, kuâdd-â-ji kuâdd-â-ji, joo.

No, jäi, jäi (joo).

Na, Njannâmjääu'r jõnn-â mäaik-u di

Niin, Njannâmjärven isot siiat ja

Njannâmjääu'r, Njannâmjääu'r

Njannâmjärven, Njannâmjärven

jõnn-â mäaik-u di

isot siiat ja

Njannâmjääu'r jõnn-â ku'vžž-e-la.

Njannâmjärven isot taimenet.

Vuõ'lji vuäbbaž vue'lgged-i

Lähti siskonen lähdeskeli

miârr-â-kuâla por-â-sted-a, joo.

merikalaa syömään (joo).

Usein kohtauksiin liittyy sitaattijaksoja, joissa joku henkilöistä puhuu tai kommentoi muiden tekemisiä. Nämä jaksot voidaan erottaa muusta tekstistä mainitsemalla, että tässä tilanteessa kyseinen henkilö ”sanoo” tai ”alkaa sanomaan”. Tällaiset sitaattijaksot voivat hyvinkin olla säilyneenä ihmisten mielissä osana kertomuksissa oikeista tapauksista, varsinkin jos jotain asiaa on kommentoitu osuvasti ja nokkelasti tai päinvastaisessa tapauksessa joku on nolannut itsensä. Esimerkiksi *U'stten Osipovin* leu'ddissa mainitaan, kuinka hänen kosintaretkellensä lähtivät mukaan *U'sttenin* veljien nimeltä mainitut vaimot, Näskk-käly, Åjjaž-käly ja Peejaž-käly. Heidän *U'sttenille* esittämänsä nasevat kommentit ovat yksittäisiä ja vain tähän tilanteeseen liittyviä:

Näskk-a η-eem-a-žam-a säärn-a-de-škuõ'di:

Näskk-kälyni alkoi puhumaan:

”Mä'htt-e Taarr-â neeibin-a

”Kuten Norjan veitsellä

vuõl-â-d-e-škuõ'di?”

alkoi vuoleskelemaan?”

Åjjaž eem-a-žam säärn-a-de-škuõ'di:

Åjjaž-kälyni alkoi puhumaan:

”Digu vuvdd-â-jâlŋŋsa tääkkal-a”.

”kuin onttoa kantoa lyö”.

Peejaž e'mm-e säärn-a-de-škuõ'di:

Peejaž-käly alkoi puhumaan:

”Mä'htt-e saav da
ķe'rrsaž jāätt-a-stâll”.

”Kuten savea [pitkin]
ahkio kulkee?”

Toisaalta sitaattijaksoissa voi olla kyse myös tekstin tyylikeinosta ja kerronnan tavasta, jossa tapahtumia dramatisoidaan monologeilla ja dialogeilla. Joku henkilöistä voidaan laittaa kommentoimaan tilannetta siten, että hänen kommentinsa ”kuljettaa juonta” tai ”kiteyttää” jotain olennaista kuvatusista tapahtumista. Näin varsinkin, kun osa leu'ddeista kuvaa vuosikymmenien tai jopa sadan vuoden takaisia tapahtumia ja leu'ddit ovat saattaneet siirtyä esittäjälle useammankin sukupolven kautta²⁰. Esimerkiksi morsian voidaan laittaa kertomaan avioitumispäätöksestä sitaatin avulla. Samankaltaisia avioitujan päätöstä kiteyttäviä sitaatteja löytyy monista leu'ddeista, ja kyse lienee tyyllitelystä ilmaisusta. Seuraavassa esimerkit sekä myönteisestä että kielteisestä päätöksestä.

A, Dunusaž cie'lk̄-e-stâstt:
”Mon vuâlgam,
mon-a niõdâž vuâlgam-a, joo
a, nu'tt-a ve't Pačč-â-vuõn ääkka
reedd-a-'že.

No, Dunusaž sanoo:
”Minä lähden,
minä tyttönen lähden (joo)
no, nytpä Paatsvuono-akan
rantaseen.

Åå'l-e-naž Evvan niõdâž cie'lk̄-e-stâstt:
”Jiõm-â vue'lj Åântask̄ Fa'di η-âlgga.
Mon ve't vue'rdd-e-lââstam
Teäppan Sää'veti η-âlgḡ-e, joo”.

Åå'len Evvanin tyttönen sanoi:
En lähde Åântask̄ Fa'din pojalle.
Minäpä odottelen
Teäppan Sää'vetin poikaa (joo)”.

Nuortijärven leu'ddeissa on sangen usein myös erillisiä laulutavujaksoja, joissa melodiaa esitetään *lal-lal-laa-* tai *lu-lu-lu-*tavuilla. Tämä piirre liittyy erityisesti *Nästt Gerasimovan* esityksiin. Tyypillisesti nämä ovat joko ennen kerrontajaksoa tai sen jälkeen.

Lal-la-la-la...
”A, mon-a go ve't-e go kaunnâ-he-m-a
koummân go-l čue'de-go-st lij-e
nellj-e go-l viõ'lgḡes jeärga lij-e,
vuâjj-a-d-a lij-ja.”

Lal-la-la-la...
”No, minäpä kun löysin
kolmesta (kun) sadasta (on)
neljä (kun) valkeaa härkää (on)
ajettavaksi (on-ja).”

²⁰ Ks. Jouste & Juutinen & Koponen 2020, 38–39.

Tõ'st-e leu'dd-e-jââstam.

Tuossa leuddailen.

Lu-lu-lu...

Lu-lu-lu...

Aloitusjakson ja kerrontajaksojen lisäksi leu'ddeissa on usein selkeästi erottuva loppujakso. Usein leu'ddin lopussa on jonkinlainen loppukaneetti, arvoituksellinen tai humoristien ilmaisu, jolla esittäjä kommentoi tarinaa tai jopa kääntää näkökulman päinvastaiseksi. Seuraavassa esimerkissä morsian jätti lapsuudenkotinsa ja kasvatti miehen kodissa sarvet. Hän siis joko oppi pitämään puolensa tai vaihtoehtoisesti ylpistyi.

A, jeä'nnes-i šõõddâž-i ääkkaz

No, äitinsä, isänsä, mummonsa

kuâdd-a-je kuâdd-a-go-la-je-je.

jäivät, jäivät.

Čue'rv-e šõõdd-â-go-di-da.

Sarvet kun kasvatti.

Seuraavassa esimerkissä kosittavana oleva tyttö toteaa, ettei halua suostua kosintaan ja lähteä kotoan syömään rieskaa, kun nyt asuu talossa, jossa saa syödä leipää:

A, son-a go niõdâž cie'lk-e-škuätt-a:

No, sinä (kun) tyttönen sanoo:

”Õõlg-â-škuätt vue'lj-e-škue'tted

”Pitäisikö alkaa lähteä

kääkkaid leei'best-e

rieskoille leivästä

da kakku põõrtâst-i da kuätta”.

ja rieskalle [pois] talosta ja kotoan”.

Joskus loppuratkaisu on yllättävä, kuten tässä leu'ddissa, jossa Maa'tfin tyttö ei jaksaa odottaa isänsä hyväksyntää vaan päättää itse lähteä kosijan mukaan:

A, Maa'tfi niõdâž lij go vue'lj-e-škuättam

No, Maa'tfin tyttö on kun lähtemässä

da jiõm mon niõdâž η-ää'lj-e ni vue'rdded-ed

ja en minä-tyttönen poikaa odota

ni šõõdd-â-žam käll-a-saž Mašša η-ââ'lj-e

isäseni ukkoseni Maššan poikaa

da išt-â-lââstam go išt-â-lââstam

ja istahdan kun istahdan

pâi Evvan Kond-a-rad lu'zz-e ju'n-a

vain Evvan Kondradin viereen jo

de či'žsbie'l go pällsa go-la.

sanin vasemman jalaksen puolelle.

Nikanoraž Feâđat â'lğğ -leu'ddin päätösjaksossa liian innokkaasti kosijaa odottavalle tytölle todetaan nasevasti:

Ij tuu niõđ-â diõtt-â puättam.

Son ve't pu'htt-e-d-i joo

hiärra-la-id-a puu't-i pâi

võbornai prää'zn-e-kaž'.

Ei [Nikonora] sinun takia tullut, tyttö²¹.

Hämpä toi jo

herroja toi vain

vaalijuhliin”.

Monet tämän julkaisun leu'ddeista päättyvät kuitenkin tarinassa kuvatun tilanteen toteamiseen:

Määrjaž Jakku nijdd,

a son ve't-i jää'last-e'je

Louss-â-jääu'r-e reedda-e-st-e.

Määrjaž Jääkin tyttö,

no, hämpä asuskelee

Loussjärven rannassa.

Njää'ljes lij Tä'dj-e-naž go

Semman go nijdd-â.

Suloinen on Tä'djen (kun)

Semmanin (kun) tyttö.

---

²¹ Sananmukaisesti: 'Ei sinun-tyttö-takia tullut.'

Esittäjät²²

Anfisa Gerasimova

Kuva: Ilpo Saastamoinen

Anfisa Ivanovna Gerasimovan lapsuuden perhe asui Nuortijärven siidassa Kolnjärven (Kolnjäu'rr) rannalla, jossa Anfisa Gerasimova syntyi 22.8.1924. Perheen isä oli armeijassa, kun äiti odotti Anfisaa. Kolnjärvellä oli vain yksi talo, ja lähin naapuri oli kuuden kilometrin päässä. Asuinpaikkoja vaihdettiin vuodenvaihteen mukaan. Niitä olivat Letni, Lumbovka ja Kolm. Talvikuukaudet asuttiin siidan keskuksena olevassa Ristikentän kylässä. Anfisalla oli seitsemän veljeä. Koska perheessä oli vain kaksi naista, veljet tekivät myös naisten töitä, ompelivat, kokkasivat ja tekivät kaikenlaisia arkiaskareita.

Anfisa oppi kalastamaan, metsästämään, hiihtämään ja kulkemaan porojen kanssa. Isä, joka oli palannut armeijasta, opetti Anfisan metsästämään, kun tämä oli 14-vuotias. Anfisa oppi jo lapsena myös kaikenlaisia töitä kuten ompelua, metsästystä ja tekemään ahkioita ja verkkoja. Haastattelussa hän kertoi lapsuutensa olleen onnellinen. Anfisa oppi kolttasaamelaisia lauluja äidiltään ja isältään, mutta hänen isovanhempansa olivat kuolleet jo ennen hänen syntymäänsä. Anfisan mukaan tuohon aikaan kaikki kolttasaamelaiset lauloivat ja leuddasivat eikä ollut eroja siinä, mitä naiset tai miehet leuddasivat.

Kolttasaamelaisten elämä muuttui vuonna 1939, kun toinen maailmansota syttyi ja venäläiset tulivat alueelle. Tuolloin Anfisan perhe muutti Patunan kylään ja alkoi työskennellä sinne perustetussa kolhoosissa nimeltä *Vuõssmõs* 'Ensimmäinen'. Anfisa oli tuolloin vasta teini-ikäinen. Hänen äitinsä kuoli 62-vuotiaana vuonna 1953. Anfisa avioitui ja perusti perheen ukrainalaisen miehen kanssa. Hän kertoo laulaneensa lapsilleen koltansaameksi siihen asti, kunnes lapset menivät kouluun Kuolan kaupunkiin. Koulussa lapset oppivat venäjää, venäläisiä lauluja ja tanssimaan. Myöhemmin Anfisa ei enää laulanut heille, koska oli vaikea opettaa lauluja, kun oli vain venäläisiä ympärillä. Hän kertoi haastattelussa 1990-luvulla, että nuoret eivät laula saamelaisia lauluja, vaikka jotkut osaavatkin saamen kieltä, eikä enää ole miehiä, jotka osasivat vanhoja lauluja.

---

²² Tämä jakso pohjautuu sekä Son vuäinn -teoksessa julkaistuihin tietoihin että vuoden 1994 haastattelumuistiinpanoihin. Ks. Saastamoinen 2007, 31, 42.

Anfisa kertoo, että on elänyt niin kauan venäläisten keskellä, että on alkanut itsekin unohtaa lauluja. Silti häneltä tallennettiin *The Kola Sámi Musical Tradition* -hankkeen aikana reilusti yli toistasataa esitystä noin 50:stä eri sävelmästä. Nämä ovat etupäässä lyhyitä henkilöleu'ddeja, mutta mukana on myös katrillilauluja ja muita lauluja. Tähän teokseen on valittu 29 hänen esitystään. Anfisan muistissa oli useisiin eri paikkakuntiin liittyviä leu'ddeja ja tarinoita, vaikka hän ei itse ollut ollut käynyt niissä. Hän kertoi oppineensa tällaisia lauluja lapsena ja nuorena kuuntelemalla muista kylistä tulleita vierailijoita.

Nästt Gerasimova

Nästt Osipovna Gerasimova syntyi Tuulomankönkään eli Patunan kylässä 23.3.1913 ja on elänyt siellä koko elämänsä. Hän kertoo sangen vähän elämänvaiheistaan haastatteluissa.

Venäläisten saapuessa alueelle vuonna 1939 hän oli 26-vuotias ja alkoi työskennellä *Vuõssmõs*-kolhoosissa. Hänen aviomiehensä Andrei Gauriloff työskenteli kolhoosin poronhoitoprikaatin johtajana 12 vuotta.

Nästt kertoo elämästään seuraavasti: ”Elimme kolhoosissa. Aluksi olimme täällä Nuortijärven kolhoosikylän alaisuudessa, myöhemmin meidät siirrettiin Jurkinin kolhoosikylän alaisuuteen. Kolhoosimme nimi oli Vuõssmõs. Se ja Jurkin kuuluivat samaan hallintoalueeseen.” 1990-luvun alussa Nästt eli leskenä poikansa perheen luona Patunankylässä.

The Kola Sámi Musical Tradition -hankkeen aikana häneltä tallennettiin runsaasti leu'ddeja, joista tässä julkaisussa on 14 kappaletta. Hän alkoi tehdä leu'ddeja jo nuorena ja oppi niitä myös vanhemmiltaan ja sukulaisiltaan. Useissa hänen leu'ddeistaan kuvataan hänen sukulaistensa ja kylän ihmisten elämää. Erityisiä ovat Vuõssmõs-kolhoosista kertovat leu'ddit.

Kuva: Ilpo Saastamoinen

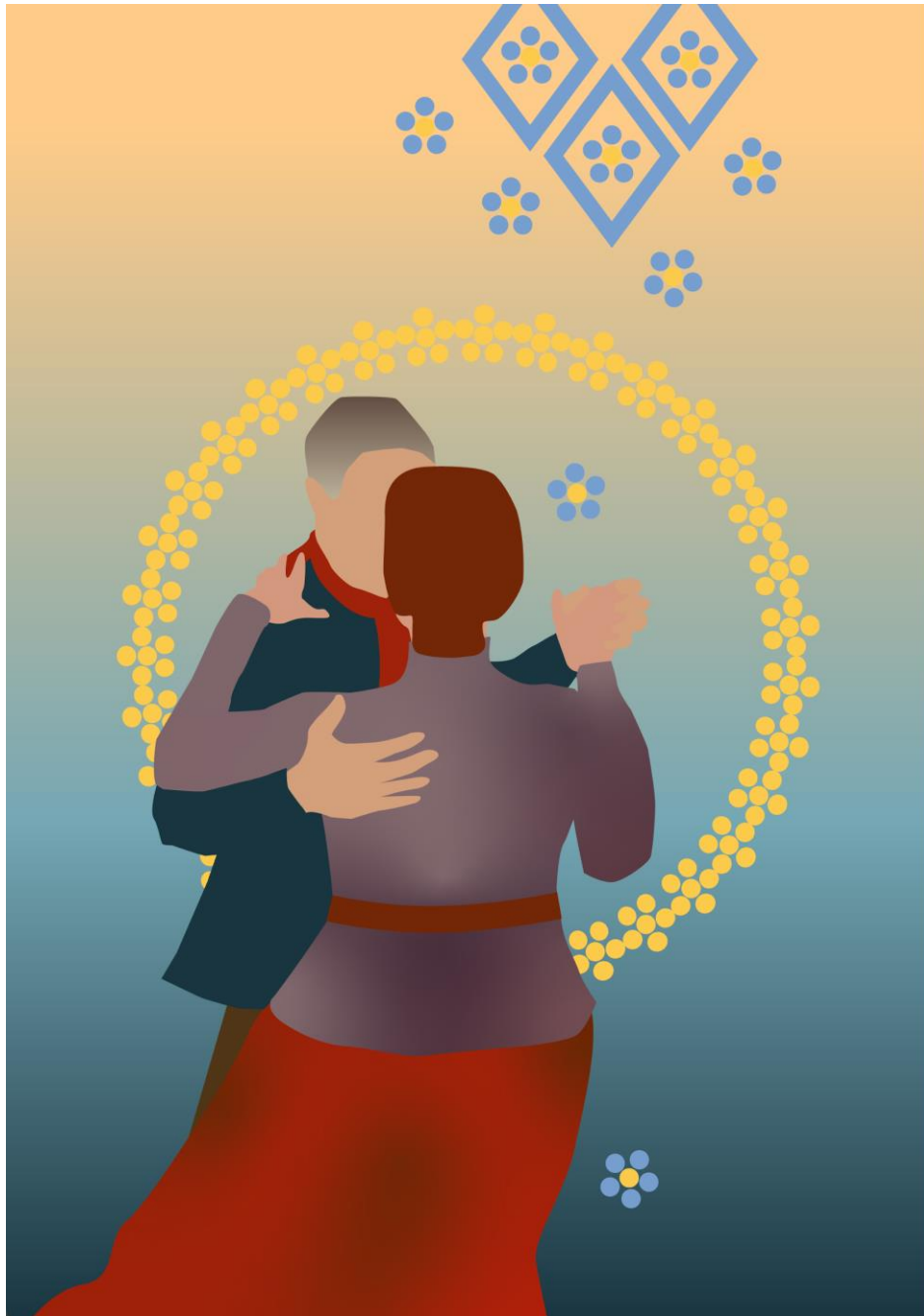

Nuortijärvi, osa talvista Tuulomaköngästä. Kuva: Toivo Itkonen 1913. Lähde: Museovirasto (SUK117:32).

Nuortijärvi. Näköala Tuulomajoen laaksoon lohivadon ja könkään kohdalla rantatörmäältä. Kuva: Toivo Itkonen 1913. Lähde: Museovirasto (SUK117:36).

Kaavsõs leu'dd – Morsianleu'dd

Feäddsi Teemm niōđâž 'Feäddsi Temmin tyttö'

Nästt Gerasimova

Leu'ddissa on kertojana suonikyläläinen Feäddsi Temmin tyttö, joka leuddaa Dâ'mnn-siskostaan. Dâ'mnn on avioitunut ja on lähdössä Paatsjoen kylään. Hän suree sitä, kuinka tuttu kotiseutu jää, ja vertailee Suonikylän ja Paatsjoen elämää. Taakse jää vapaa tytön elämä, isän ja äidin turvissa, oman äidin ”höyhen-kotasessa”. Nyt pitää alkaa lähteä toiseen siidaseen. Suonikylän kotipaikassa, Njannâmjärvellä ovat ”isot siiat ja taimenet”. Nyt täytyy alkaa syömään ”merikalaa”. Suonikylässä on polttopuina kelohonkaa, joka palaa hyvin ja on helppo halkoa. Paatsjoella pitää halkoa kuusipuita, joka palaa huonommin ja on raskasta halkoa.

Teksti myötäilee tarinankerronnon mallia, joka on tyypillinen morsiamen itkuille, joissa morsian hyvästelee kotipaikkansa ja vanhempansa. Tyypillisesti tehdään rinnastus juuri kotipaikan hyvien olojen ja sulhasen huonon asuinpaikan välillä. Itkujen ohella samankaltaista kerrontaa löytyy lukuisista leu'ddeista, joissa vasta-avioitunut tyttö kuvailee lähtöä kotoa sulhasen asunpaikkaan.²³ Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:43.

A, Feäddsi Teemma niōđâž leu'dd-e-jâstt-a:

Vuõ'lj-e-škuõ'di, vuõ'lj-e-škuõ'di, vuõ'lj-e-škuõ'di joo.

Dâ'mnn-e vuäbbaž-a ju'n

Na Pačč-â-jääu'r-siid-â-'že.

No, Feäddsi Temmin tyttö leuddailee:

Teki lähtöä, teki lähtöä, teki lähtöä joo,

Dâ'mnn-siskonen jo.

Niin Paatsjoen siidaseen.

Jaa kuâđđ-â-ji kuâđđ-â-ji

Suõ'nn'-e-jel-siidâž, di joo.

A, kuâđđ-â-ji kuâđđ-â-ji joo.

Jäi, jäi

Suonikylän siidanen, niin jo.

No, jäi, jäi joo.

Na, Njannâmjääu'r jōnn-â mäaik-u

di Njannâmjääu'r, Njannâmjääu'r jōnn-â mäaik-u

di Njannâmjääu'r jōnn-â ku'vžž-e-la.

Vuõ'lj-i vuäbbaž vue'lgged-i

miârr-â-kuâla por-â-sted-a joo.

Niin Njannâmjärven isot siiat

ja Njannâmjärven isot siiat

ja Njannâmjärven isot taimenet.

Lähti siskonen lähdeskeli

merikalaa syömään (joo).

A, tōōzz kuâđđ-a-ji niōđâž joo.

No, sinne jäi tyttönen (joo).

²³ Ks. Jouste 2020, 23–29.

Suä'rvva lij ve't muõrr-â.
g-õlg-â-škuätt vue'lgged
kuõss-â-muõr-â ve't čuõpp-â-d-ed.
Saa'nid-e ve't Suõ'nn'-e-jel-siidâž-â,
nijdd-â-vä'ldd-a-jeälõž-a joo.

A, g-õlg-â-škuätt niõđâž vue'lj-e-škuätt.
Kuâđđ-â-ji tōōzz-â
kuâđđ-â-ji ee'jj-i, jie'nn-e-vä'ldd-a-joo-jeäll,
nijdd-â-vä'ldd-a-jeälõž a jie'...
jie'nn uvjja-kuâđ-â-ž-â, da joo.

A, g-õlg-â-škuätt vue'lj-e-škue'tted
de g-õlg-â-škuätt ve't-e
nu'bb-e siid-â-že, jaa di joo.
Joo, miârr-â-kuâlaž por-â-sted-e
di kuõss-â-muõrâž muõrid luâdd-â-jâ'stted de ju'n.

Kelohonka on (Suonikylässä) puu.
Täytyy alkaa tehdä lähtöä
kuusipuita pilkkomaan.
Sani-reet, Suonikylän siidanen,
tytön vapaa elo (joo).

No, pitää alkaa tyttösen lähdeskellä.
Jäi sinne,
jäi isän, äidin vapaa (joo) elämä,
tytön vapaa elo,
äidin höyhen kotanen (ja joo).

No, pitää alkaa lähteä
ja pitää alkaa lähteä
toiseen siidaseen (ja niin joo).
(Joo) merikalaa syömään
ja kuusipuita pilkkomaan (sitten jo).

1

Teemm Feädsi

Kuola-94/XXIII:2

134 (XXIII:2)

Anastassia Ossipovna Gerassimova

$\text{♩} = 165$

Mon(a) pâi(e) le'j - jem leu'dd - a - jas - tam

lu luu luu luu luu luu

luu lu luu lu lu - uu, luu Käll - (a) - sa

(g)âr - ra de (g)âr - ra de

puät - ta - maž - a de - pe

Njuött - a - jo - siid - a - že,

Tuâl - lam - siid - a - že kicc - ste' - ked - â

vuä'mm - â ääk - ka ool - a joo! Töt mooč - çäd - i lij!

Mij - (e) ve't väž' - 3ep.

Mee'st ve't jeä' - la jeär - ga. Mij vuej - jep nellj - a pâi kää'l - e - sain - a.

33

 Sam - (a) - e - jad jeä'r - gaž vuäg - gast da joo vuäggast. (Speak)

36

 Sam -jad jeä'r-gaž vuäg-gast vuäg - gast

38

 Suõ'nn-(i) - jel sii - dâst - a tii'kķ - e mij - a

41

 siid - a - že jaa. Ij gâl ni ku'kķ - a jââ't - ted ni

44

 kâ ll go čiâs - sâ - sâd tij ju'n - i tä'st - a

47

 leä' - - pa joo Lu -

51

 uu lu lu lu lu lu

53

 lu lu luu lu luu lu luu. A

57

 moošt - â jiõm, moošt - â jiõm leeu'd - â saa - nid

60

 leeu'd - a e - man niõ - đâž mošt - a - jo - go - jem. A

134 (XXIII:2)

(jatkoa...)

Feäd - si Teemm - a niõ - dâž leu'dd - â - jas - tam.

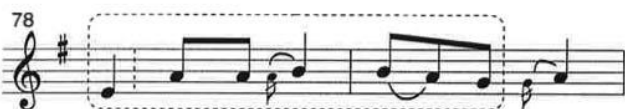
vuõ'lj - â - škuõ' - di, vuõ'lj - â - škuõ' - di, vuõ'lj - e - škuõ' - di joo.

Dâmn - a vuäb - baž - a ju'n na

Pačč - a - jääu'r - siid - a - že.

Jaa kuädd - â - ji kuädd - a - ji

Suõ'n - â - jel - sii - dâž di joo.

A

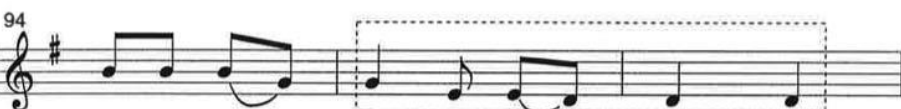
kuädd - â - ji kuädd - a - ji (a) joo. Na

Njan - nam - jääu'r jönn - a maai - ku di

Njan - nam - jää(u'r) Njan - nam - jääu'r jönn - a maai - ku di

Njan - nam jääu'r jönn - a kuvčč - a - la.

97

 Vuõ'l - ji vuäb - baž vue'lğ - ğa - di

100

 miärr - â - kuâ - la poor - a - sted - a joo.

104

 A tözz kuâdd - a - ji niõ - đâst joo.

108

 Suä'rvv - a lij ve't muõrr - a

110

 õlg- â - škuätt vue'l- ğğed kuõss - a - muõr - a ve't čuõp - pa - ded

114

 (â ldd ve't ? ? ?) Suõ'nn- jel - siid - žė

117

 nijdd- â - vâ'ldd - a jeä - lõž - a joo - o. A

121

 õlg- â - škuätt niõ- đâž vue'lj- a - škuet- ted.

123

 Kuâdd - a - ji tözz - a kuâdd - a - (ji)

126

 ee'jj - (i) jie'nn - â - vâ'ldd - a joo jeäl, v

129

nijdd - a - vä'ldd - a jeä-lōž (a - jeä?)

131

jie'nn uvjj - a - kuä' - đadž- e da joo. A

136

ōlg- â - škuätt vue'lj - â - škuet - ted de ōlg - a - škuätt ve't - (e)

140

nu'bb- â siid - a - že jaa di joo. Joo'

145

miârr - â - kuâ - laž poor - a - sted - a di

148

kuōss-muō-rāž muō-rid luâdd - a - jas - ted da ju'n.

Maa'ren Kiprian nijdd 'Maa'ren Kiprianin tyttö'

Anfisa Gerasimova

Leu'ddissa kerrotaan siitä, kun Maa'ren Kiprianin tyttö aiottiin antaa vaimoksi vasten hänen tahtoaan, ”yli mielen” tai ”yli sarvien”, kuten haastattelussa ja muutamissa toisinoissa asia ilmaistaan. Tyttö sanoi kuitenkin veljelleen ja vanhemmilleen, että ei halua naimisiin eikä lähde Pulljärvelle. Leu'dd on tallennettu vuonna 1996. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:18.

*Kiprian-i Maa'ren-a Kiprian-i nijdd-â da
Kiprian-i Maa'ren-a Kiprian-i nijdd-â,
Jiõccad-a niõdâž pâ'jjel-i miõl-â da
jeänn-a-žam mon pâ'jjel-i miõl-â da
ääjj-a-žam mon-a pâ'jjel-i miõl-â da
viillj-â-žam mon-a pâ'jjel-i miõl-â da
Kipriani Maa'ren-a Kipriani nijdd-â da*

Kiprianin Maa'ren, Kiprianin tyttö ja
Kiprianin Maa'ren, Kiprianin tyttö,
itse tyttönen ”yli mielen” ja
äitiseni minä ”yli mielen” ja
ukkiseni minä ”yli mielen” ja
veliseni minä ”yli mielen” ja
Kiprianin Maa'ren, Kiprianin tyttö ja

*Kiprian Maa'ren-a Kipriani nijdd-â,
Jiõccad-a niõdâž-â pâ'jjel-i miõl-â da
ääjjžâm-ž-âž-â mon pâ'jjel-i miõl-â da
jeänn-a-žâm mon-a pâ'jjel-i miõl-â da
viillj-â-žam mon-a pâ'jjel-i miõl-â.
Kiprian-i Maa'ren-a Kiprian-i nijdd-â da
Kiprian-i Maa'ren-a Kiprian-a go nijdd-â.*

Kiprianin Maa'ren, Kiprianin tyttö,
itse tyttönen ”yli mielen” ja
äijäseni minä ”yli mielen” ja
äitiseni minä ”yli mielen” ja
veliseni minä ”yli mielen”.
Kiprianin Maa'ren, Kiprianin tyttö ja
Kiprianin Maa'ren, Kiprianin tyttö.

Toisen Anfisa Gerasimovan esittämän leu'ddin sanat avaavat tarinaa hieman laajemmin:

Maa'ren Kiprianin tyttö

Ei itse tyttö halua sarvien yli,

(panna päähänsä) äidin šaamšâr-päähinettä sarvien ylitse.

Äiti ja isäkään eivät halua sarvien yli.

Vaari ei halua sarvien yli.

En mene sarvien ylitse

Minä neitonen en mene Pulljärven sarville.

Äitini, älä anna sarvien ylitse.

Isäni, älä anna minua sarvien ylitse.²⁴

---

²⁴ Ks. nuotti numero 11a.

Leu'ddista on kolme tallennusta, kaksi vuodelta 1994 ja yksi vuodelta 1996.

Anfisa Gerasimova: *Kiprian Maa'ren* (Kuola-96:, nro 47)

Kiprian Maa'ren

Kola-96:47

Kip - ri - a - ni Maa' - re - na, Ki - pe - ri - a - ni nij - ddá da
Kip - ri - a - ni Maa' - re - na, Ki - pe - ri - a - ni nij - ddá.
Jiõc - ca - da niõ - dá - že pá'j - je - li miõ - lá da
jeän - na - žám mo - na pá'j - je - li miõl - á da
äj - ja - žám mo - na pá'j - je - li miõ - lá da
vill - já - žám mo - na pá'j - je - li miõ - lá da
Kip - ria - ni Maa' - re - na Kip - pe - ri - a - ni nijd - dá da
Kip - rian Maa' - re - na Kip - pe - ri - a - ni nijd - dá,
Jiõc - ca - da niõ - dá - že pá'j - je - li miõ - lá da
äjj - žâ - ma - žâ - ža mon pá'j - je - li miõ - lá da
jeän - na - žám mo - na pá'j - je - li miõ - lá da
vill - já - žám mo - na pá'j - je - li miõ - lá.
Kip - ri - ni Maa' - re - na Kip - pe - ri - a - ni nijd - dá da
Kip - ri - ni Maa' - re - na Kip - pe - ri - a - ni go nijd - dá.

Anfisa Gerasimova: *Kiprian Maa'ren* (Kuola-94/IV:11A, nro 52A)

52A (11A.) **Kiprian Maa'ren**

$\text{♩} = 180 > \text{♩} = 210$

Марь - ге - ешь   Ке - перь-(э)-я - нэ   нийй - та да
 Mää'r - jaž   Kip - ri - a - ni   nijdd - a da

Марь - ешь го   Ке- перь-(э)-я - нэ   нийй - та,
 Mää'r - jaž go   Kip - ri - a - ni   nijdd - a

ехь - четъ(а) ней- дэшь(э) пэй - е - ле   чуэр - ва да
 jioč - sad niö - daž - i   rä'j - jel - i   čue'rv - a da

Ян - шэм(а) шад-жэм(а) пэй - е - ле   чуэр - ва да,
 jeä'nn - sâm - a šââdd - žâm - a   rä'j - jel - i   čue'rv - a da

эй - е - жа мунн(а) пэ - йе - ле   чуэр - ва,
 äjj - â - žâm mon - a   rä'j - jel - i   čue'rv - a

эй - (э) - жам мунн(а) пэ - йе - ле   чуэр - ва.
 äjj - â - žâm mon - a   rä'j - jel - i   čue'rv - a.

Anfisa Gerasimova: *Kiprian Maa'ren* (Kuola-94/IV:11B, nro. 52B)

52B (11B.) $\text{♩} = 210$

Ехьчъ мунн нийй-дэшьшк   Пу - эй - е - ле   чу - эрь-ви,
 Jiöčč mon niö - daž   rä'j - jel - i   čue'rv - a

Я - нэ - жам мунн(а) пэ - й - ель (и)   чу - эр-ве,
 jeä'nn - a - žâm mon - a   rä'j - jel - i   čue'rv - a

эй - е - жам   пэй - ель - (э) мунн(а)   чуэрр - ва да...
 ee'jj - â - žâm   rä'j - jel - i mon - a   čue'rv - a da...

Tuállam sijdd 'Tuuloman kylä'

Nästt Gerasimova

Leu'dd kertoo Tuuloman kylän kahdesta naisesta, Ä'nneĵ Evvanin tyttärestä ja Mä'rjj Evvanin tyttärestä, jotka pohtivat kenelle avioitua, ja ettei kylässä ole enää jäljellä hyviä sulhasehdokkaita. Ä'nneĵ tuumaa, ettei halua lähteä kolttasaamelaisille pojille vaan että on parempi lähteä Venäjän pojille. Heidän kanssaan hän voisi alkaa asumaan talossa, kävelemään maalatulla lattialla ja kävelemään korkeakorkoisilla kengillä. Kaikki Venäjän maan sulhaspojat ovat kuitenkin lähteneet alas Nuortijokea kuin tukkipuut, tytöt ovat jääneet kuin tervaskannot Nuortijoen harjulle. Mä'rjj kuitenkin sanoo, että olisi kyllä lähtenyt kolttasaamelaiselle Ä'lsander Vä'sĵkin pojalle, mutta tämä oli jo ottanut vaimokseen Mä'rjj Si'rĵĵin tytön.

Leu'ddin esittäjä Nästt Gerasimova kertoi haastattelussa, että Tuuloman kylässä asuvalla Evvan Fedotoviĵ Gerasimovilla oli seitsemän tytärtä ja yksi poika. Ä'nneĵ ja Mä'rjj olivat juuri tämän perheen tyttöjä ja myös leu'ddin esittäjän Nästtin serkkuja hänen isänsä puolelta. Hän oli oppinut leu'ddin isältään ja tädiltään, Ä'nnilta. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:36.

Mon pâi leu'dd-e-jââstam

Tuállam-a go η-u'cc-e siid ool.

A, Tuállam lij η-u'cc-e siidâĵ, joo.

Te'l mij puk vaa33-a-ĉim

Tuállam ve't siidâĵ leäi-a, joo.

Tõt ve't lij tõt-a lij.

A, ták õll lie

kreäĵ-ol-aja joo,

ĵeä'dĵĵ-e lie sätk-a-laĵ-a joo.

A, vue'rdde-go-lâ'ststep niõđ-â-la,

a vue'rdde-go-lâ'ststep niõđ-â-la.

η-Ä'l-e-sander go Vää'sĵ-e η-â'lĵĵ,

ij suugg-â η-ij-a puä'd

ni vue'nn go Njuõtt-â-jokk-ääkkast.

Ij poorjâst, ij-a poorjâst

ni viõ'lĵĵes go šäälga-porjj-â-saĵ,

Minä vain leuddailen

Tuuloman (kun) pienestä kylästä.

No, Tuuloma on pieni kylä (joo).

Silloin me kaikki kävelisimme

Tuulomanpa kylänen oli (joo).

Sepä on, sehän juuri on.

Mutta nämä ovat

korkeat hiekkatörmät (joo).

Kivet ovat satamana (joo).

No, odottelemme tyttöstä,

no, odottelemme tyttöstä.

Ä'lsander (kun) Vää'sĵkin poika,

ei souda, ei tule

rauhallista (kun) Nuortijoen akkasta.

Ei purjehdi, eihän purjehdi

valkealla (kun) salkopurjeella,

*ni lää'dd-e go
ku'kes võnn-â-saž.*

*A, kuä'ss niõđ-e mij
vue'lğğep vue'rdded
Ruõšš-â-go-jânnam päärn-a-laid?
Jeä'p niõđ-e ni vue'lj-e
ni sää'm go jijjeen vii'llj-eid,
lu'žže niõ'de vue'lğğep.
Ruõšš-â-go-jânnam päärn-a-laid.*

*Ä'nneķ lij η-Evvan niõđ-â-laž
di Mää'rjaž lij η-Evvan niõđāž joo.
A, mij vue'rdd-e-lâ'sttep, joo
Mij tättap niõ'de vä'zzed
Kraaşanai sââ'ldi mie'ldd-e
di jeä'p-e niõ'de cää'jj-e ni
tubrik kuõcc-â ni kamm-â-gâid.
Mij-e niõ'd-e nââ'kk-e-tep
vaatt-â ķeä'pp-e-saž kamm-â-gâid.
A, kââ'tt go dõõtt niõđāž vatt-â-tõõdim.*

*Ruõšš lie jânnam päärna
puk vuâlggam-až.
Kuâđđjim niõ'de tålppaž,
a mâte tâ'rvv-e-čuõld-â-la-ja, joo.
A, g-õõlgşkuätt vue'lj-e-şkue'tted, joo
jijjân go sää'm-e viillja-la-id
e'sķe leâskk go vuõddâm päärna-la-id.
Jeä'p mij niõ'de leäkku
nuõrid go viilljid vuâlggam-až.*

eikä suomalaisella (kun)
pitkällä veneellä.

No, milloin me tytöt
lähdemme odottamaan
Venäjän maan poikasia?
Emme tytöt lähde.
Kolttasaamelaiset kuin omia veljiä,
parempi tytöt, lähdemme.
Venäjän maan poikasia.

Ä'nneķ on Evvanin tyttö
ja Mää'rjaž Evvanin tyttönen (joo).
No, me odottelemme (joo).
Me tahdomme tyttöset kävellä
maalattuja lattioita pitkin
ja emme tyttöset laita jalkaan
pitkäkartisia homeisia kenkiä.
Me tyttöset laitamme jalkaan
keveät verkakengät.
No, sen kun tyttösen vaatetimme.

Venäjän maan pojat
ovat kaikki lähteneet.
Jäimme tytöt kuin tolppaset,
kuin tervaskantokset (joo).
No, pitää alkaa lähteä (joo)
omille (kun) saameveljille,
tuoreille leski (kun) sulhaspojille.
Emme me tytöt ole
nuorille (kun) veljille lähteneet.

1

Tuállam

Kuola-94/XXI:13

123 (XXI:13)

Anastassia Ossipovna Gerassimova

$\text{♩} = 140$

Mon pài leudd - a - jas - tam

Tuál - lam go u'cc - a siid ool. A

Tuál - lam lij u'cc - a sii - dâž joo. (Speak)

$\text{♩} = 160$

Te'l mij puk vaa33 - a - žiim

Tuál - lam u'cc sii - dâž leäi - a joo töt

ve't lij töt - a lij. A

täk öll - â lie kraač - o - la - ja joo, keä'dgğ - a

lie sätk - a - laž - a joo. A

vue'rrd - e - go - las - tep niõ - ða - la, a

vue'rrd - e - go - las - tep niõ - ða - la. Ä' - le -

36

 san - der go Vää'sk - en â'lgg ij

40

 suug - gam ij - a puä'd ni

43

 võnn - sin go Njuött - a - jock - ääk - ka ij - (e)

47

 poor - jest ij - a poor - jest ni

50

 viõ'l - gges go šäalg - a - porjj - a - saž ni

54

 lää'dd - â go ku' - kes võnn - a - saž. A

58

 kuä'ss â niõđ - e mij vue'l - ggep vue'rd - ded

62

 Ruõšš - â - go jân - nam päär - na - laid. Jeä'p - a

66

 niõđ - e ni vue'lj - a ni

68

 sää'm - â go jjj - jeen viill - ja - laid,

71

 lud - že niõd - e vue'l - ğġep

74

 Ruõšš - (a) - go - jân - nam päär - na - laid.

78

 Ä'n - neķ lij Ev - van niõ - ða - laž di

82

 Mää'r - jaž lij Ev - van niõ - ðaž joo. A mij

86

 vue'rdd - a - lās - tep joo mij

89

 tät - tap - (a) niõd - e vaaž - ža - (a) - led a

93

 kraaz - a - nai šaa l - di mie'ldd - a di

97

 jeäp - a niõd - e caajj (a) ni tu'bb - riķ

101

 kuõcc - a ni kamm - a - gaid. Mij - e

105

 niõd - e nââ'ķ - a - tep e's - ķe

108

 Vatinka keä'pp-â - saž kamm - a - gaid. A

113

 fatt - (a) - go - tōō - ðim niō - ðaž fatt - a - tōō - ðim

117

 Ruōšš lie jân - nam päär - na puk vuâl - gga - maž

122

 kuädd - (a) - jium niōð - e tål - paž a mâ - te

126

 târvv - a - čuöldd - a - la - ja joo.

130

 A õölg - š - škuätt vue'lj - a - škue'tt - ed joo

134

 jij - jân go sää'm - a viill - ja - laid e's - ke

137

 lâskk - (a) - go - vuōd - dâm päär - na - laid. Jeä'p

141

 mij niōð - e leäk - ku

144

 nuō - rid go viill - jid vuâl - gga - maž.

Dunusaž Jakku nijdd 'Dunusaž, Jääkkin tyttö'

Nästt Gerasimova

Leu'ddissa kerrotaan Dunusaž Jääkkin tytön avioitumisesta. Dunusažin isä oli sopinut tyttärensä kosinnasta Karjalasta Paatsjoen vuonoon muuttaneen Meeškaž Kondradin pojan kanssa eli oli ”juonut kosiomaljan”. Leu'ddissa tähän viitataan sillä, että isä on ”juonut” tytön. Dunusažin äiti puolestaan olisi halunnut ”juoda” tytön toiselle kosijalle, U'tiri O'rtemin pojalle. Leu'ddista on tallennettu toinenkin versio, jossa tarinassa on mukana myös kolmas kosija, Nuortijärveltä kotoisin oleva Å'skk Sa'vetin poika. Siinä kerrotaan myös kuinka Dunusaž on tyytyväinen avioitumisesta Meeškaž Kondradin pojan kanssa, koska saa edelleen elää ”syntymämeren” äärellä, kävellä Laašše-vuonon valkoista hiekkarantaa pitkin ja syömään ”meri-turska-kalaa”. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:44.

Mon-a pâi leu'dd-e-jââstam

Dun-u-saž-i Jakku niõđâ-â-go-la.

*A, kuä'ss Jakku niõđâž ve't vuõ'lj-i, joo
na, Ka'rjjel viillj-â-'že.*

”A, mon go niõđâž vaažž-â-čem.

Pâi Mue'tkk-e, η-u'cc-e siidâž lij-a,

Mue'tkk-e η-u'cc-e go sii(đâž).

A, vuõ'lj-e-škuõ'ttem,

niõđâž vuõ'lj-e-škuõ'ttem-a go

Mue'tkk-e-vuõnn-â η-ääkka reedd-a-'že

šâdda-pääik-a-žasan”.

O-lu-lu-luu...

A, Mešinkâž-a lij Kond-â-rad â'lğg-e ju'n.

A, Jakku niõđâž, Jakku niõđâž de

Dunusaž Jakku niõđâž joo.

”A, mon le'jjem-a jeälläž vuâlggam-až-a.

U'tiri viilljaž leäi-a ve't O'rtem ä'lğg.

Mon jiõm niõđâž vuâlggam

Minäpä vain leuddailen

Dunusažin, Jääkkin tytön.

No, koska Jääkkin tyttöpä lähti (joo)
(niin) Karjalan veljelle.

”No, minä kun tyttönen kävelisin.

Vain Muotka, pieni siidanen on,

Muotkan pieni siidanen.

No, tein lähtöä,

tyttönen tein lähtöä (kun)

Muotkavuono-akkasen rantaseen,

syntymäpaikkaani”.

O-lu-lu-luu...

No, Mešinkâž on Kondradin poika (jo).

No, Jääkkin tyttö, Jääkkin tyttö (niin)

Dunusaž Jääkkin tyttö (joo).

”No, minä rikas olisin lähtenyt.

U'tiri-velinen oli(pa) O'rtemin poika.

Minä en tyttönen lähde

U'tiri na ve't O'rttem mâŋŋa."

A, Dunusaž cie'lk'e-stâstt:

*"Mon vuâlgam,
mon-a niôdâž vuâlgam-a, joo
a, nu'tt-a ve't Pačč-â-vuõn ääkkä
reedd-a-že.*

Lij šâddâ-pääikaž lij.

*A, mon go niôdâž
vue'lgg-e-lââstam-a joo joo.*

*Vuõ'lj-e-škuõ'di niôdâž vuõ'lj-i go
de tōõzz kuâdd-â-ji, kuâdd-â-ji
Mue'tkk-e η-u'cc-e siidâ-la-ž.*

*A, šōōddâž lij-a ve't O'rttem â'lgg-e,
njeežžaž η-ääkkäž lij Jåågg-a-ra nijdd.*

*A, njeežžaž Jååggar niôdâž
leäi e'ske pâ'jjel-e miõl.
šōōddâž käll-a-saž lij juukkâm-âž
Meeška Kond-a-rad-a η-âlgga
a njeežžaž ääkkäž täättai juukkâd
U'tiri ve't O'rttem â-âlgga da joo...*

U'tiri (niin) O'rttemin (pojan) perään."

No, Dunusaž sanoo:

"Minä lähden,
minä tyttönen lähden (joo)
no, nytpä Paatsvuono-akkasen
rantaseen.

On syntymäpaikkanen on.

Minä (kun) tyttönen
lähdeskelen (joo, joo)."

Lähdeskeli tyttönen, lähti kun
niin sinne jäi, jäi
Muotkan pikku siidanen.

No, isähän on O'rttemin poika,
äiti-eukkonen oli Jååggarin tyttö.

No, äiti Jååggarin tyttö
oli vastentahtoinen.

Isäukko on juonut [tytön]
Meeška Kondradin pojalle
ja äiti-akkanen tahtoi juoda [tytön]
U'tiri O'rttemin pojalle.

1

Dunusaž Jakko nijdd

Kuola-94/XXIII:3

135 (XXIII:3)

$\text{♩} = 120$

Anastassia Ossipovna Gerassimova

Mon - a pâi leu'dd - a - jââs - tam

Du - nu - saž - i Jak - ko

niõð - a go - la. A kuä'ss

Jak - ko niõ - ðaž vet vuõ'l - ji joo na

Ka'rij - jel viillj - a - že. A

mon go niõ - ðaž va33 - a - žem pâi

Mue'tkķ - a u'cc - a sii - i - ðaž lij - a.

Mue'tkķ - a u'cc - a go sii(ðâž). A

vuõ'lj - a - škuõ't - tem niõ - ðaž vuõ lj - a - škuõ't - tem - a go

Mue'tkķ - a - vuõnn - a - ääk - ka reedd - a - že

25 šâdd - a - pääi'k - a - sâž - žân.

27 O - lu lu luu. A

29 Me - šin-kâž(a) lij Kon - da - rad â'lğğ - a ju'n. A

33 Jak - ko niõ - đâž, Jak - ko niõ - đâž de

35 Du - nu - saž Jak - ko niõ - đâž joo. A mon

38 le'j - jem jeä - laž vuâlg - ga - maž - a.
(miõls - tan) ('miehellään')

41 U' - ti - ri viill - jaž leäi - a ve't O'rt - tem â'lğğ. Mon jiõm niõ - đâž vuâl - ggam

45 U'ti - ri - na ve't O'rt - temâlg - ga. A

48 Du - nu - saž cie'lķ - e - sast: "Mon

50 vuâl - gam, mon - a niõ - đâž vuâl - gam - a joo a

54 nu'tt- a ve't Pačč-a-vuõnn-ääk-ka reedd - a - že lij

57 šâdd - a - pääi' - kaž lij. A mon go

60 niõ-đâž vue'lğğ - e - lââs - tam - a joo. na

63 joo da... (Laugh...)

65 joo - a Vuõ'lj- e - škuõ'-đi niõ-đâž

67 vuõ'l - ji - go de tõzz kuâdd - a - ji, kuâdd - a - ji

71 Mue'tkk- e u'cc - a siid - a - laž. A

74 šââd - daž lij - a ve't Ort - tem â'lğğ - a,

77 njeež-žaz ääk- kaž-e lij Jáâg - gar-a nijdd. A

80 njeež - žaz Jáâg - gar niõ-đâž leäi e's-ķe páj - jel - e miõl, šââd - daž

84

 käll - (a) - saž lij juuk - ka - maž

87

 Meeš - ka Kon - da - rad - a âlg(ga) naa. A

91

 Njeež - žaž ääk - kaž täät - tai juuk - kâd

93

 U' - ti - ri ve't O'rt - em (â...)

96

 âlg - ga da joo.

Ka'tež

Anfisa Gerasimova

Leu'ddin päähenkilönä on *Ka'tež*, ja hänellä on kaksi sulhasehdokasta. Kostu on ilmeisesti köyhä, sillä hänellä on vain yksi urakka eli toisvuotinen naarasporo vetämässä ahkiota. *Ka'tež* lähtee mieluummin rikkaalle Jašulle, jolla on neljä porohärkää vetämässä samojedityörekeä. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:29.

Katu, Katu, Katušež-a,
Katu, Katu, Katušež-a.

Katu, Katu, Katušež,
Katu, Katu, Katušež.

”Jiõm ât mon go vue'lj-e-le.
Jiõm ât mon go vue'lj-e-le da
Kostu, Kostu, Kostušež-a da
õõutin ââ'rkin vuejjeed-i
räidd-a-gu-ķe'rr-e-s-a-in”.

”En minä kun lähde.
En minä kun lähde ja
Kostu, Kostu, Kostulle ja
yhdellä urakalla²⁵ ajelemaan
raitoahkiolla”.

”A, mon ât Ka'tež vuâlga-ha-m.
A, mon ât Ka'tež vuâlgam
Jašu, Jašu, Jašu rada,
neelljin jeärgain vuejjeejaid.
Neelljin jeärgain vuejja-e-di
samojodskoi drâvnivui'm²⁶ da
samojodskoi saanivui'm”.

”No, minä *Ka'tež* lähden.
No, minä *Ka'tež* lähden
Jašu, Jašu, Jašulle ilomielin,
neljällä härällä ajelijalle.
Neljällä härällä ajelee
samojedityöreellä ja
samojedireellä”.

---

²⁵ kaksivuotias urosporo

²⁶ Komien työreki.

Leu'ddista on kolme Anfisa Gerasimovan esitystä vuodelta 1994.

Anfisa Gerasimova: *Ka'tež* (Kuola-94/III:15A, nro 41A)

5

Kola -94 cass. III /10-15

41A (III: 15 A) ♩ = 140

Kaa'tež

Ja suu - ja suu - ja suu - ust - e ja suu - ja suu - ja suu - ust a
jïöm mon Kaa'-tež vue'l-ja - li da a ja suu - ja suu ja suust - e da
õõu-tin äär-kin vuej-je - i - di räid- du tõiin gu ķe'r-re - zin. A
mon - a Kaa'-tež vuâl - ga - lam da ko'st- u, ko'st- u, ko'st- u čuež- za. A
neell- jin jeär- gain vuej-je - i - di sa - mo - jed- ski trååv- nai - vui'm.

Anfisa Gerasimova: *Ka'tež* (Kuola-94/III:15B, nro 41B)

41B (III: 15 B)

Kaa'tež (cont.)

Jïöm mon Kaa'-tež vue'l-ja - li da jïöm mon Kaa'-tež vue'l-ja - li
ko'st- u, ko'st- u, ko'st- u čuež- za. Õõu-tin äär-kin vuej-je - i - di
räid- du tõiin gu ķe'r-re - zin. A
mon - ås Kaa'-tež vuâl - ga - dam da ko'st- u, ko'st- u, ko'st- u čuež- za. A
neell- jin jeär- gain vuej-je - i - di sa - mo - jed- ski trååv- nai - vui'm.

Anfisa Gerasimova: *Ka'tež* (Kuola-94/IX:11, nro 90)

1

Kola -94 C. IX:11
Anfissa Gerassimova

90 (IX: 11) ♩ = 140 **Kaa'tež**

Ka - tu Ka - tu Ka - tu - že - saž Ka - tu Ka - tu Ka - tu - že - saž

jiöm ât mon - go vuel - je - le a

jiöm ât mon go vuej - je - le da Ko'st - tu, Ko'st - tu, Ko'st - tu - že - ža da

öou - tin âär' - kin vuejj - a - e - di räidd - a - vuu'd - ke'rr - a - sain. A

mon ât Ka' - tež vuâl - ga - ham da mon ât Ka' - tež vuâl - gam

Ja - šu, Ja - šu, Ja - šu - ra - da neell - jin jeär - gain vuej - jaa - jaid.

Neell - jin jeär - gain vuejj - a - e - di sa - mo - jods - koi tråäv - ni - vui'm da

sa - mo - jods - koi saa - ni - vui'm.

Á'Issi sk'e'lyjčâ'lmm 'Á'Issi Kierosilmä'

Anfisa Gerasimova

Tässä leu'ddissa kerrotaan Á'Issista, jota hänen vaimonsa toruu ja kutsuu ”suurusu-mateeksi” ja ”kierosilmä-kampelaksi”. Heillä on poika, *Vaanjam*, ja hänen pitää lähteä kosiomatkalle ja valjastaa sanireen eteen neljä vetoporoa. Vaimon mukaan Á'Issi ei löytänyt pojalleen neljää valkeaa ajoporoa seitsemänsadan poron tokastaan, mutta hän itse löysi neljä ajohärkää kolmensadan poronsa joukosta. Näillä poroilla *Vaanjam* pääsi lähtemään kosiomatkalle. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:12.

Lal-la-la-la...

*”A, ton-a go Á'Issi go lij-e go lij.
Jiök-go ton kaunnâ-go-m-âž-a lij-e
čiččâm veâl-a čue'dest-e lij-e
nellj-e go við'lgges go
jeärga lij-e
vuâjj-a-go-he-d-a-go?
A, Vaanjam pää'rne-ja-m mie'ldd-e-go-je,
Vaanjam pää'rne-ja-m mie'ldd-e-go-je.”*

Lal-la-la-la...

*”A, mon-a go ve't-e go kaunnâ-he-m-a
koummân go-l čue'de-go-st lij-e
nellj-e go-l við'lgges jeärga lij-e,
vuâjj-a-d-a lij-ja.”*

*”A, Vaanjam pää'rne-ja-m mie'ldd-e-go-je
kooumin-a neelljin
jiðvjj-a jeärgain,
kooumin neelljin
jiðvjj-a jeärgain.”*

Lal-la-la-la...

”A, ton-a go Á'Issi go leäk-a lij-e

Lal-la-la-la...

*”No, sinä kun Á'Issi (kun on kun on).
Etkö sinä löytänyt (on)
seitsemästä (vielä) sadasta (on)
neljää (kun) valkoista (kun)
härkää (on)
ajettavaksi (kun)?
No, Vaanjam-poikani mukana (kun),
Vaanjam-poikani mukana.”*

Lal-la-la-la...

*”No, minäpä kun löysin
kolmesta (kun) sadasta (on)
neljä (kun) valkeaa härkää (on)
ajettavaksi (on-ja).”*

*”No, Vaanjam-poikani mukaan
kolmella neljällä
valkealla härällä,
kolmella neljällä
valkealla härällä.”*

Lal-la-la-la...

”No, sinä kun Á'Issi olet (on)

*vue'snn-e ton-a šurr-â go njä'lmm-e lij-e,
kamppâl ton-a pâ'nnj-e-go-čâ'lmme lij-e.
Jiõk ton-a kaunnâm-âž lij-e
nellj-e go jeärga go vuâjjad-e,
nellj-e go jeärga go.”*

made sinä suuri-kun-suu-on,
kampela sinä kiero-kun-silmä-on.
Et sinä löytänyt (on)
neljää (kun) härkää ajettavaksi,
neljää (kun) härkää (kun).”

Leu'ddista on kolme Anfisa Gerasimovan esitystä vuodelta 1994.

Anfisa Gerasimova: *Ä'Issi skē'ļņčā'Imm* (Kuola-94/III:5A, nro 31A)

31A (III / 5A) *Ä'Issi skē'ļņčā'Imm*

♩ = 185

Ляль ляляляляля ля ля ля ля ля ля
Lal la la la la la la la la laa laa la

ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля
la la la la la la la la laa la la laa la la

ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля
la la laa laa laa la la la laa. А

го - нэ го Уль-се, го ли - е го - лэ,
ton - a go Ä'Is - si go lij - e go lee

эк - кэ то - нэ енн кавн - го - мэш - (э) лей - е, лиехь, чихь - че - ам (го - ла) чу - эд -
jioķ go ton - a kau - na - go - maž - a lij - e čič - čām - go - čuā -

тас - та лий - ехь, нель - йе гол виль - гесь го
dast go lij - e nellj - e go viõ'ļģ - ģes go

яр - га лий - ехь вуй - е го е - та го.
jeār - ga lie - e vue - ja - go - dep - a go.

А Ванн (а) - ям пар - на - ням (а) миль - тэ вуой - ехь,
А Vaan - a - jampā'rn - na - nam go mie'ldd - a vuejj - e.

Ва - ннэ - ням (а) пар - нэ - ням (а) миль - тэ вуой - ехь, о - лэ лэ лэ лэ лэ лэ
Vaan - a - jam pā'rn - na - nam go mie'ldd - a vuejj - e. Lal laa la la la la la

лэ лэ лэ лэ лэ лэ лэ лэ лэ лэ.
la la laa laa la laa la la la la la.

А му-нэ го вет-тэ го коавь-нэ-э-мя
A mon-a go ve't-a go kaun-na-dem-a

кол-мэ(э)нѣ гол(а) чу-данѣ-го-ас-та лий-е нель-е гол(а) виль-кесь
kout-män-gol-čue'-de-go-est-e lij-e nellj-e gol viö'lg-ğes

яр-га лий-е, во-е да ле-я. А
jeär-ga lij-e vue-ja-de lie-e. A

ва-нэ-ням(а) пар-нэ-ням(а) миль-тэ вуй-е кол-
Vän-a-jam( )pärn-na-nam go mie'ldd-a vuejj-e koou-

мэнѣ а нель-(э)-енѣ(э) йивь-я яр-ганѣ, кол-менѣ(э) нель-енѣ(э)
min da neell-jin ju'vjj-a jeär-gain, koou-min da neell-jin( )

йивь-я яр-ганѣ, ла ла ла ла ла.
ju'vjj-a jeär-gain. La la lal la la.

31C (III / 5C)

А то-нэ го Уль-се го ля-ка лий - ехь,
 А ton - a go Á'ls-si go leäk - a lij - e

вушшь нэ тонн(а) шур-рэ го няль-ме лий - ехь, коам-палл тонн(а), поа-ння го
 vue'snn - â ton - a šurr - a go njä'lm - a lij - e, (liin - dâr) ton - a ponnj - a - go

чаль-ме лей - ехь, эгк то - нэ ко - ав - нэ -
 čâ'lmm - a lij - e, jïõk ton - a kaun - na -

мэжь-(э) ле - е нель-е го яр - га го
 маž - â lij - e nellj - e go jeär - ga go

воа - е - э - дэ нель - е го яр - га го...
 vuejj - a - de Nellj - e go jeär - ga go...

Å'nssem Å'Issi â'lğğ 'Å'nssem Å'Issin poika'

Anfisa Gerasimova

Å'nssem Å'Issin poika on lähdössä Suonikylään ja on pakannut ahkion keulaan viinapulloja. Taattiš, joka on ilmeisesti hänen vaimonsa, on jäänyt kotiin pienen tyttövauvan kanssa. Hän itkee ja kyselee, minne Å'nssem on lähdössä ja miksi tämä tällä tavoin taajoo. Leu'dd on tallennettu vuonna 1996 ja löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:27.

*”Å'nssem Å'Issi â'lğğ-e,
koozz-a ton go vue'lj-e-škuõ'ttik-i?
Mõõn ton go täj-e-škuõ't-
Koozz Å'nssmâž vue'lj-e-škuõ'ttik-i
Suõ'nn'-e-jel-go-si'jdde?”*

*”Mõõn ton Å'nssmâž täj-e-škuõ'ttik-i?
Mõõn ton go täj-e-škuõ'ttik-i?
Koozz ton go vue'lj-e-škuõ'ttik-i?
Suõ'nn'-e-jel-go-siid-â-že”*

*Ceelan di škuâlan,
ķe'rrez njonnaz-i kuulcast,
ķe'rrez njonnaz-i kuulcast.
ķe'rjj-njuu'nn äälduž-i vuäkkal-a
Suõ'nn'-e-jel-go-siid-â-že.*

*”Taattiš, mon-a Taattiš,
joorri-vuei'vv Taattiš,
reäggam mon-a reäggam.
U'cc-e niõđ-â nuäggam.
loo'vec ärra peäggam.”*

”Koozz ton Å'nssmâž vue'lj-e-škuõ'ttik-i?

*”Å'nssem Å'Issin poika,
mihin sinä (kun) teit lähtöä?
Mitä sinä (kun) aloit taajoa?
Mihin Å'nssem teit lähtöä?
Suõ'nn'jelin siidaseen[ko]?”*

*”Miksi sinä Å'nssem aloit taajoa?
Miksi sinä (kun) aloit taajoa?
Mihin sinä (kun) teit lähtöä?
Suõ'nn'jelin siidaseen[ko]?”*

*Kilisee ja kolisee,
ahkion keulassa (tavarat),
ahkion keulassa (tavarat).
Kirjonena vaami lähtee nulkkaamaan²⁷
Suõ'nn'jelin kun siidaseen.*

*”Taattiš, minä Taattiš,
hourupää Taattiš
itken, minä itken.
Pienen tytön tuuditan.
Lavitsan luokse konttaan.”*

”Mihin sinä Å'nssem teit lähtöä?

²⁷ Vaami (vaadin) on naarasporo. Nulkkaaminen on poron juoksua.

Mõõn ton Å'nssmâž täj-e-škuõ'ttik?

Koozz ton go vue'lj-e-škuõ'ttik-i?

Suõ'nn'-e-jel-go-siid-â-'že"

Miksi sinä Å'nssem aloit taajoa²⁸?

Mihin sinä (kun) teit lähtöä?

Suõ'nn'jelin siidaseen[ko]?"

---

²⁸ Taajominen merkitsee päämäärätöntä puuhailemista.

Leu'ddista on neljä Anfisa Gerasimovan esitystä, yksi vuodelta 1996 ja kolme vuodelta 1994.

Anfisa Gerasimova: *O'nssem O'lsi â'lğğ* (Kuola-96, nro 22B)

O'nssem O'lsi â'lğğ

"Äns - se - ma Ä'ls - si â'lğ - ğe, kooz - za to - na go vue'l - je - škuõ't - ti - ki? Mõõn to - na go tä - je - škuõ't
Kooz - za Ä'nss - mâ - že vue'l - je - škuõ't - ti - ki Suõ'n - n'e - jel - go - si'jd - de?"
"Mõõn ton Ä'nss - mâ - že tä - je - škuõ't - ti - ki? Mõõ - na to - na go tä - je - škuõ't - ti - Kooz - za ton go vue'l - je - škuõ't - ti - ki?
Suõ'n - n'e - jel - go - sii - dâ - 'že."
Cee - lan - di škuâ - lan, ķe'r - re - ze njon - na - zi kuu - lcast, ķe'r - rez njon - na - zi kuul - cast.
ķe'rj - njuu'n - ni ääl - du - ži vuäk - ka - la Suõ'n - n'e - jel - go - sii - dâ - 'že.
"Taat - tiš, mo - na Taat - tiš, joor - ri - vuci'vv - Taat - tiš, reäg - gam mo - na reäg - gam.
U'c - ce niõ - dâ nuäg - gam. loo' - vec år - ra peäg - gam."
"Kooz - za to - na Ä'nss - mâ - ža vue'l - je - škuõ't - ti - ki? Mõõn ton Ä'nssmâž tä - je - škuõ't - tiķ? Kooz - za ton go vue'l - je - škuõ't - tiķ?
Suõ'n - n'e - je - le - go - sii - dâ - 'že"

1

Kola-94/II: 11-13B

25 (II / 11.)

Ā'nssem Ā'lsi â'lġġ

$\text{♩} = 90 > \text{♩} = 95$

Оанѣ - семь (а) Оаль - се алль - кя, Оанѣ - семь Оаль - се алль - кя,
 Ā'ns - sem Ā'ls - si â'lġġ - a Ā'ns - sem Ā'ls - si â'lġġ - a

коз - (э) тонн (а) го вуэль - геш - куд - тэхъ (и)?
 koozz - â ton go vue'lj - e - ŝkuõ't-tiġ,

Су - эн - (э) гель (э) гу сый - да - жу.
 Suõ'nn - jel - go - siid - â - že?

Коз тонн, Оанѣс-меж(э)вуэль-кеш- куд-тэхъ(э)? Суэн - гель гу сыйт - жа.
 Koozz ton Ā'ns - mâž vue'lj - e - ŝkuõ't-tiġ, Suõ'nn - jel - go - siid - že?

Керрык - нюнѣ(э) яр - геж(и) вуаг - кэ - лач,
 Ķiõpp - njuu'nn - â jeär - gaž - i vuäkk - a - laž

цей - (э)- ла - дэш - коа - лаз,
 ċii - lad di ŝkuâ - lad

кя - рес ню - наж куль - част.
 Ķe'r - rez njuu' - naž kuul - čast.

Та - тиш, Та - тиш, юоэ - ррэй вуэйв мон - (а) Та - тиш,
 Таа - tiš, Таа - tiš, joor - ri - vuei'vv mâ - na Таа - tiš.

коз тонн, Оанѣс-меж(э), вуэль-геш-куэд-тэхъ(и)? (ву)
 Koozz ton Ā'ns - mâž vue'lj - e - ŝkuõ't-tiġ,

Суэн - (э)-гель гу сый - да-жу.
 Suõ'nn - jel - go - siid - â - že?

25 (=II / 11.) cont...

Ря - гам - (а), ря - гам, уць - (э) ни-(е)-да нуа - гам,
 Reäg - gam, reäg - gam u'cc - â niöđ - a nuäg - gam

лоа-фць(и) гоа-рра пя - гам,
 loo' - ves âr - ra reäg - gam

лоавыць гоа-рра пя - гам, и
 loo' - ves âr - ra reäg - gam, di

уць - (э) ни - да нуа - гам.
 u'cc - â niöđ - a nuäg - gam.

Коз тонн, Оанѣс-меж (э)вуэль-геш-куэд-тэхь(и), Коз тонн, гу, вуэль - геш- куэд(тэхь)?
 Koozz ton Ä'ns - mâž vue'lj- e - škuö't-tik, koozz ton go vue'lj- e - škuö't (-tiĕ?)

Суэн - (э)-гель гу сый - да - жу.
 Suö'nn - jel - go-siid - â - že?

Anfisa Gerasimova: *O'nssem O'lsi â'lğğ* (Kuola-94/IV:4-5, nro 58A)

58A (V: between 4-5)

Ä'nssem Ä'lsi â'lğğ

Суэн - гель ли сый - тә, го Суэн - гель гу сый - тә...
 Suö'nn - jel lij sijdd - e Suö'nn - jel go sijdd - e.

ОанѢ - семь - (э) Оаль - се алль - кя, ОанѢ - семь Оаль - се алль - кя,
 Å'ns - sem - i Å'ls - si â'lġġ - a Å'ns - sem Å'ls - si â'lġġ - a.

Коз тонн, ОанѢсь-меж(э) вуэль-геш- куд - тэхь (э)? Суэн - (э) - ге - ле сый - та.
 Koozz ton Å'ns - maž - â vue'lj - e - ŝkuo't - tiġ ? Suo'nn - jel - i - sii - da.

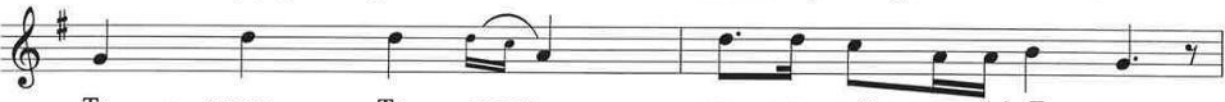
Коз тонн(а) ОанѢсь-меж(э), вуэль-геш-куд-тэхь-(э)? Суэн-(э)- ге-ле сый-та. (Мэнн тонн)
 Koozz ton-a Å'ns - maž - â vue'lj - e - ŝkuo't - tiġ ? Suo'nn - jel - i - sii - da. (Mönt ton)

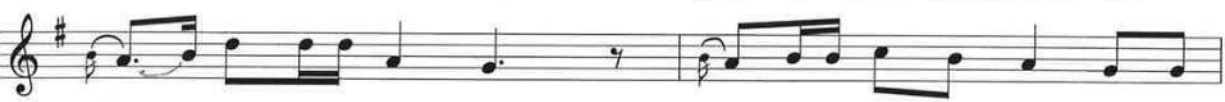
Мэнн тонн(а) ОанѢсь-меж(э), та - яш - куд - тэхь-(э), мэнн тонн, ОанѢсь-меж, ву-рэш-кудт(эхь),
 Mönt ton - a Å'ns - maž â täaj - a - ŝkuo't - tek ? Mönt ton Å'ns - maž vuor - a - ŝkuo't (-tek)?

Коз (а) тонн(а) ву - эль - геш - куд - тэхь-(э)? Суэн-(э)гель(э) гу сый - та - жу.
 Koozz - a ton ( ) go vue'lj - e - ŝkuo't - tek ? Suo'nn - jel - go siid - â - že?

Та - ттиш, Та - ттиш, эр - ры вуэйвь мунн(а) Та - ттиш.
 Таа - tiš. Таа - tiš, joor - ri - vuei'vv mâ - na Таа - tiš.

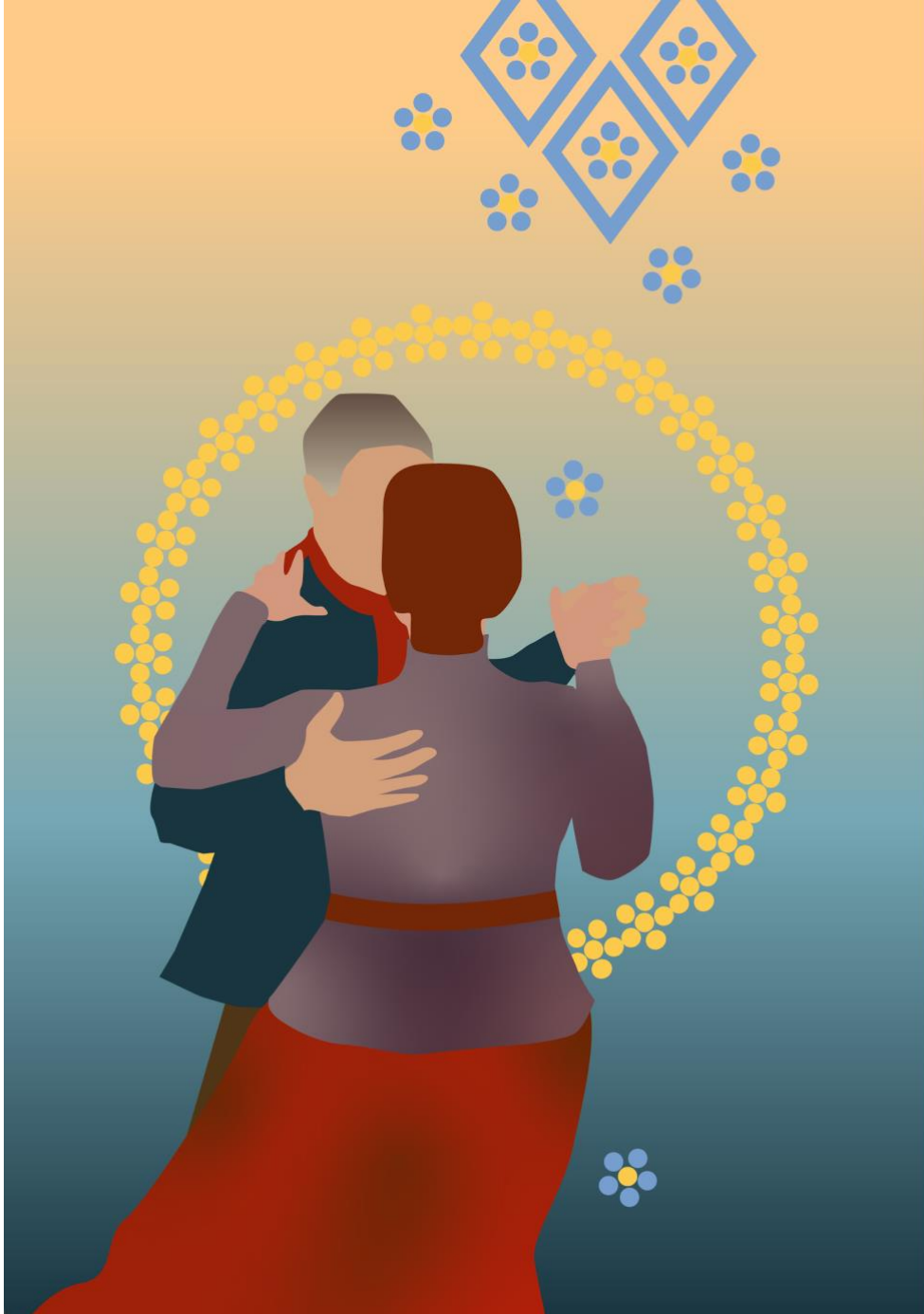

Ря - га, мунн(а) ря - гам, лоавь - ця(э) гоар - ра пя - гам, ды
 Reäg - gam, mon - a reäg - gam, loo' - vec år - ra reäg - gam di

Уць - (е) ний - тань нуа - гам.
 u'cc - â niöð - a nuâg - gam.

Vuõddâm leu'dd – Sulhasleu'dd

Fa'di Råmman â'lğğ 'Fa'di Råmmanin poika'

Anfisa Gerasimova

Tämän leu'ddin teki itsestään Faddej Romanovitš Gerasimov. Hän haki Suonikylästä itselleen Ka'tež Feädatin tyttären vaimoksi. Heidän poikansa, Åántask Fa'di â'lğğ eleli sittemmin Patunassa ja ajoi valkoisella vaamalla, josta piti erityisesti. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:8.

Ä'kkel-i lij sijdd-â lij go väärr-a.

Akkala on siida (on kun) metsävaaralla.

Fa'd-e-jâž njuu'nn-e-ke'rrez käärr-a.

Fa'djaž ahkion pakkaa.

Fa'd-e-jâž njuu'nn-e-ke'rrez käärr-a.

Fa'djaž ahkion pakkaa.

Čuârvas-i äälduž-i vuäkkul-a,

Sarvipäinen vaadin lähtee nulkaamaan,

čuârva go niõđ-â go lij vižžâd,

sarvipäistä (kun) tyttöä (kun on) hakemaan,

Ka'tež-a Feädat-i niõđ-â,

Ka'tež Feädatin tyttöä,

Ka'tež-a Feädat go lij niõđ-â.

Ka'tež Feädatin (kun on) tyttöä.

Čuârvas äälduž-i vuäkk-u-li,

Sarvipäinen pikkuvaadin lähti nulkaamaan.

čuârvas äälduž-i vuäkk-u-li,

Sarvipäinen pikkuvaadin lähti nulkaamaan.

Šiõgg-â ääldu räätt-a vižžâd.

Hyvää vaadinta kiskoo hakemaan.

Šiõgg-â go ääldu räätt-a vižžâd.

Hyvää (kun) vaadinta kiskoo hakemaan.

A jeä'nnes-i, šõõddâž-i, ääkkâž

No, äitinsä, isänsä, mummonsa

kuâdd-a-je kuâdd-a-go-la-je-je

jäivät, jäivät (kun).

Čue'rv-e šõdd-â-go-di-da.

Sarvet kun kasvatti.²⁹

Čue'rve go šõdd-â-go-l-di-da.

Sarvet kun kasvatti (kun ja ja).

---

²⁹ Epäselvä kohta. Voi olla myös: *šuârmm-a šâdda go 'myrsky nousi kun'*.

Leu'ddista on viisi tallennusta, kaikki vuodelta 1994.

Anfisa Gerasimova: *Fa'di Râmman â'lğğ* (Kuola-94/X:6, nro 100)

Kuola-94 C.X:6
Anfissa Gerassimova

100 (X:6) ♩ = 120 Suõ'nn'jel leu'dd

ÄK - kel - i sijdd - i lij go väärr - a

Fad - i - jâž njuu'nn - i - ķe'r - rež käärr - a Fad - jâž njuu'nn - i - ķe'r - rež käärr - a.

Čuâr - ves - i aal - duž - i vuäk - ka - le

čuâr - va go niõd - e go lij viž - žâd Ka' - tež - a Feâ - dat - i niõd - e

Ka' - tež - a Feâ - dat gâl lij niõd - e.

Čuâr - ves aal - duž - i vuäk - ka - le.

čuâr - ves aal - duž - i vuäk - ka - le šiõgg aal - du vuõl - ji(?) viž - žâd,

šiõgg - a go aal - du vuõl - ji(?) viž - žâd. A

jeä'n - nes - i šââd - das - i ääk - kaž

kuâd - da - je kuâd - da - gol - a - je - je čuâr - va šâdd - a - go - ded - a

čuâr - va - go šâdd - a - gol - a - ded - a.

Anfisa Gerasimova: *Fa'di Råmman â'lğğ* (Kuola-94/II:3, nro. 17)

17 (II / 3) ♩ = 100 **Suõ'nnjel sää'mâ...**

Суэн - гелъ са - ма пай - ветъ гу чой - ве да рысст ах - чемъ лёвв - тэ - е...
Suõ'nn - jel sää'm-â päivv - a - go- čau'jj - e da ristt - e'č- čem leudd( ) - ji...

Anfisa Gerasimova: *Fa'di Råmman â'lğğ* (Kuola-94/II:4, nro. 18A)

18A (II / 4.) **Suõ'nn'jel leu'dd**

♩ = 130

Суэн - гелъ - е сый - тэ ли гол вар - ра,
Suõ'nn - jel - i sijdd - i lij - go väärr - a

фа - дэ - ешь нюннь - (э) ке - ресь коар - ра...
Fad - i - jâž njuu'nn ķe'r-res käärr - a.

18B (II / 5.)

Suõ'nn'jel leu'dd (cont.)

Чуар-вэ-шэ ялл - дэ-шэ вуагкго-ла,
Čuâr-ves - i aal - duž - i vuäk-ka - le

чуар-ва го ни-ды гол ви-(ви) - дже. Ка-ти-са Вя - дет и ни - дэ,
šâr - va go niõđ - e go lij viž - žâd Ka' - tež - a Feâ - dat - i niõđ - e

Ка-ти-са Вя-дет го-лэ(и) ни - дэ.
Ka' - tež - a Feâ - dat gâl lij niõđ - e.

Шигъ аллт ту - ллей-е руэ - дэтъ,
šioġg aal - du lie ruâ - đest,

ши-ге го аллтту-ллей го руэ - дэтъ Чуар - вэ-шэ алл - дэ-шэ(и) вуагкго лей,
šioġg go aal-du lie go ruâ - đest Čuâr - ves aal' - duž - i vuäk - ka - le,

чуар-вэш(э)алл-дэш(э)голи вуагкго лей,
čuâr - ves aal - duž kâl'lij vuäk - ka - le

Ян-нэш - алл - дэ-шэ(и) куэдту-ей, чоар-мэ-шэ дэ чоар-ва гу лэй шэн-тэт...
jeä'n - nes šââd - das - i kuâđ - du - je šuârm - a šâdd - a čuâr - va kâl'lij ...

18C (II / 6.)

Suõ'nn'jel leu'dd (cont.)

Суэн - ге-ле сый - тэ ли вар - ра,
Suõ'nn - jel siijdd lij väärr - a

фа-дэ-еш нюнъ-э ке-рресъ коа - рра, фа - дэеш вуэл - кэ, гол, вуэл - ка,
Fad-i-jâž njuu'nn- kër-res käärr - a Fad - jâž vuâlgg- a go vuâlgg - a

Суэн-(нэ)- ге-ле го-лэ сый-ду-жэ,
Suõ'nn - jel - i go lij sii - du-že

Суэ - нэ-ге-ле, го-лэ, сый-ду-жэ, Я (... Ка-ре...)
Suõ'nn - jel - i go lij sii - du - že.

Ка-те-ре-на: (Вя...) Вя-тат не-да ви - дже,
Ka-te-ri-na Feâ-đad niõđ viž - žâd

Ка-те-ре-на Вя-тэт не-да ви - джедь...
Ka-te-ri - na Feâ-đad niõđ viž - žâd.

Åántaskǎ Fa'di â'lgǎ 'Åántaskǎ Fa'di poika'

Nästt Gerasimova

Leu'ddissa kerrotaan esittäjän Nästt Gerasimovan aviomiehen, O'ndri Gauriloffin vanhempien avioitumistarina. O'ndrin isä on Åántaskǎ Fa'dinpoika ja äiti Åå'len Evvanintytär Gerasimova. Åántaskǎ lähtee kosimaan Åå'lenia. Åå'len ei aluksi huoli Åántaskǎkia, sillä hän haluaisi ottaa aviomiehekseen Teäppan Sää'vetinpojan. Teäppan on kuitenkin joutunut sotaväkeen tsaarin armeijaan, eikä hänen paluustaan ole tietoa. Lopulta Åå'len päättää hyväksyä Åántaskǎkin kosinnan, sillä Åå'lenin lapsuuden perhe on köyhä ja heiltä on ”loppunut leipä”. Tapahtumat sijoittuvat 1900-luvun alkuun, ja kyse on joko Venäjän ja Japanin välisestä sodasta 1904 tai ensimmäisestä maailmansodasta, joihin kutsuttiin myös kolttasaamelaisia miehiä. Tapahtumat sijoittuvat Nuortijärvelle lähelle Ristikentän kylää. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:42.

Tõ'st-e leu'dd-e-jââstam.

Lu-lu-lu...

Tuossa leuddailen.

Lu-lu-lu...

Fa'dijaž lij-a (Tät leu'dd lij)

A, mon ve't leu'dd-e-jââstam.

Åånska Fa'di η-â'lgǎ-e.

Lu-lu-lu-luu joo na...

Fa'dijaž on (tämä leu'dd on)

No, minäpä leuddailen.

Åånska Fa'din poika.

Lu-lu-lu-luu joo na...

”Mon ve't viilljâž ve't puõ'ttem

Såunna ve't η-õll-a ķēâdd-a-že ja

η-Åå'len Evvan niõ'de η-â[rri].

Å'lenaž Evvan niõdâž,

jiõk ton vue'lj-e joo?”

”Minäpä velinen tulin

korkealle Såunn-kentälle

Åå'len Evvanin tytön luo.

Åå'len Evvanin tyttönen,

etkö sinä lähde jo?”

Åå'l-e-naž Evvan niõdâž cie'lkǎ-e-stâstt:

”Jiõm-â vue'lj Åántaskǎ Fa'di η-âlgga.

Mon ve't vue'rdd-e-lââstam

Teäppan Sää'veti η-â'lgǎ-e, joo”.

Lu-luu-luu...

Åå'len Evvanin tyttönen sanoo:

”En lähde Åántaskǎ Fa'din pojalle.

Minäpä odottelen

Teäppan Sää'vetin poikaa (joo)”.

Lu-luu-luu...

Joo cie'lkǎ-e-stâstt, cie'lkǎ-e-stâstt-a

(Joo) sanoi, sanoo

Feâđâtaž Râmmän η-â'lgğe:

”Mõõn ton vue'rd-e-škuädak ve't

Teäppan Sää'veti η-ââ'lj?

Teäppan ve't Sää'veti η-â'lgğe vuõ'lj

caar-â sluu'žba sluužâd.

De to'b ij puä'd”.

De lu'žže ton niõđâž vue'lj-e

η-Åântaskĭ Fa'di η-âlg(ga).

A, son-a go niõđâž cie'lkĭ-e-škuätt-a:

”Õõlg-â-škuätt vue'lj-e-škue'tted

kääkkaid leei'best-e

da kakku põõrtâst-i da kuätta”.

Lu-lu-lu-lu.

Feâđâtaž Râmmänin poika:

”Miksi sinä odottelet

Teäppan Sää'vetin poikaa?

Teäppan Sää'vetin poika lähti

tsaarin armeijaan palvelemaan.

Niin sieltä ei tule”.

Niin, parempi [kun] sinä tyttönen lähdet

Åântaskĭ Fa'din pojalle.

No, sinä-(kun)-tyttönen sanoo:

”Pitäisikö alkaa lähteä

rieskoille leivästä

ja rieskalle [pois] talosta ja kotaan”.

Lu-lu-lu-lu.

Nästt Gerasimova: *Åântask̄ Fa'di â'lğğ* (Kuola-94/XXIII:1, nro. 133)

1

133 (XXIII:1)

Åântask̄ Fa'di â'lğğ

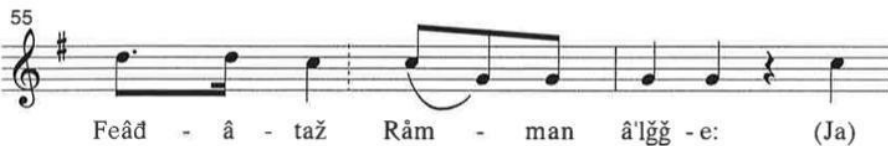
Kuola-94/XXIII:1

♩ = 160

Anastassia Ossipovna Gerassimova

Mon pâi leu'dd-a - jâås - tam - a
 lu laa lu lu lu lu lu lu lu la la joo. A
 Fe - do - raž lij - a ju'n
 A mon ve't leu'dd - a - jâås - tam
 Åâns - ka Fa' - di ââ'lj - a
 lu lu lu luu jo na
 Mon ve't viill - jâž ve't puõ't - tem
 Sâunn - a ve't õll - a keedd - a - že na
 Åâ' - len Ev - van niõd - e (g)âr (ra).

(1/2 steps lower)

62

Teäp - pan ve't Sääv - e - ti â'lğğ - e vuõ'l - ji

65

caar - a sluu'ž - ba sluu'ž - žâd. Ij

68

to'b - a ni puäd." Na

71

"lud-že" ton niõ - đâž vuõ'l - jak

73

Åân - taskĭ Fa' - di âlg- (ga). A

76

son - â go niõ - đâž cie'lĭ - a - škuätt - â:

78

"Õõlg - â - škuätt vue'lj - e - škuet - ted kääk - kaid

82

leei' - best - (e) da kaak - ku

86

põõr - tast - i da kuät - ta.

88

Lu lu lu luu luu.

U'sttnaž Teäppan â'lgg' U'sttnaž Teäppanin poika'

Nästt Gerasimova

Nästt Gerasimovan antamien tietojen mukaan kyseessä on U'stten Stepanovitš Osipovin leu'dd. U'sttenin isä oli Teäppan ja äiti oli Va'ssi. Perhe asui talvisin Nuortijärven Ristikentän kylässä. Kesäisin he asuivat Nuortijärven rannalla, jossa hoitivat poroja ja kalastivat. Leu'dd kytkeytyy Nästt Gerasimovaan Vasilisan kautta, joka oli hänen isänsä sisko.³⁰

Leu'ddissa kerrotaan, kuinka U'stten Stepanovitš Osipov lähti kosimaan Tä'djanaa Akkalan siidaan. Puhemiehenä oli Huâtтар, Eelljan poika. Matkalle lähti iso seurue, johon kuuluivat U'sttenin vanhemmat, Teäppan ja Va'ssi sekä veljet. Mukaan lähtivät myös U'sttenin veljien vaimot, Näskk-käly, Ääjjaž-käly ja Peejjaž-käly. Kälyt eivät usko, että U'stten saa vaimokseen Tädjjanaa vaan pilkkaavat U'sttenia ja sanovat, että ”Tädjjnaž ei lähde, tyhjän tähden vain ajat”. Heidän mielestään tällainen turha kosiminen on kuin ”Norjan veitsellä alkaisi vuoleskelemaan”, kuin ”onttoa kantoa löisi” tai kun ”ajaisi ahkiolla savea pitkin”. Leu'ddista on kaksi versiota. Ensimmäinen löytyy äänitteenä *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:32 ja toinen numerolla CD1:33.

U'stt-e-naž lij Teäppan g-â'lgg'.

U'stt-e-naž lij vue'lj-e-škuättam

Ä'kkēl η-u'cc-e siid-â-'že,

ķeäss-a-tâsttam, ķeäss-a-tâsttam

kooum-â viðlggēs jeärga-la.

U'sttnaž on Teäppanin poika.

U'sttnaž on tehnyt lähtöä

Akkalan pikku siidaseen,

Valjastanut, valjastanut

kolme valkkohärkää.

”Mu'st ve't vue'lj-e-škuō'di

ju'n-a njeežžaz Rämman niðdâž joo,

šōōddâž Te... Kâ'rnnel η-â'lgg-e joo.

Mu'st ve't viilljâž lij-a ju'n,

nuōrr-â lij suōnn-â-pōō'nn-e-jaž

Huâtтар η-Eellja η-â'lgg-e joo.”

”Minunpa mukaani teki lähtöä

(jo) äiti Rämmanin tyttö (joo),

isä Kâ'rnnelin poika (joo).

Minullapa velinen on (joo),

nuori on puhemies

Huâtтар, Eelljan poika (joo).”

”Mon go vue'lj-e-škuō'ttem ve't.”

Koumm ve't eema pâi

säärn-a-de-škuō'tte:

”Minä kun aloin tehdä lähtöä.”

Kolmepä kälyä vain

alkoivat puhelemaan:

³⁰ Nästt Gerasimovan haastattelu 13.8.1994, Patuna.

”Ko'st ton U'stt-e-naž vue'lj-e-škuõ'ttik?”

”ŋ-Ä'kkel niõdi g-arra joo jee'rjin.

Tädj-a-naž ij-a vue'lj-e.

Puusti dääram pâi vuäjak ju'n”.

Näskk-a ŋ-eem-a-žam-a säärn-a-de-škuõ'di:

”Mä'htt-e Taarr-â neeibin-a

vuõl-â-d-e-škuõ'di”.

Åájjaž eem-a-žam säärn-a-de-škuõ'di:

”Digu vuvdd-â-jâlŋsa tääkkal-a”.

Peejjaž e'mm-e säärn-a-de-škuõ'di:

”Mä'htt-e saav da

ķe'rrsaž jáätt-a-stâall”.

Toinen versio:

Mon-a ve't pâi go leu'dd-e-jââstam:

Lu-lu-luu-luu-luu-luu-luu-luu...

U'stt-e-naž lij ŋ-U'stt-e-naž da

U'stt-e-naž Teäppan-a ŋ-â'lğğ-e lij.

Ko'st ŋ-U'stt-e-naž vuõ'lj-e-škuõ'di?

ŋ-Ä'kkel ŋ-u'cc-e siid-â-že.

Nästt kommentoi leu'ddia puhumalla: ”Tädjjanan luo lähti”.

Lu-lu-luu-luu-luu-luu-luu-luu...

”Ķeäss-a-tââstam, ķeäss-a-tââstam-a

kooum-â viõ'lğğes jeärga joo.

Ištt-â-lam ve't ištt-â-lam pâi

ŋ-Ä'kkel niõdi ŋ-arra joo.”

”Mihin sinä U'sttnaž teet lähtöä?”

”Akkalan tyttöjen luo (joo) härällä.

(Jos) Tädjnaž ei lähde.

Tyhjän tähden vain ajat (joo)”.

Näskk-källyni alkoi puhumaan:

”Kuten Norjan veitsellä

alkoi vuoleskelemaan”.

Åájjaž-källyni alkoi puhumaan:

”Kuin onttoa kantoa lyö”.

Peejjaž-källy alkoi puhumaan:

”Kuten savea [pitkin]

ahkio kulkee”.

Minäpä vain kun leuddailen,

Lu-lu-luu-luu-luu-luu-luu-luu...

U'sttenaž on U'sttenaž ja

U'sttenaž Teäppanin poika on.

Minne U'sttenaž tekee lähtöä?

Akkalan pikku siidaseen.

Lu-lu-luu-luu-luu-luu-luu-luu...

”Valjastan, valjastan

kolme valkkohärkää (joo).

Istahdanpa, istahdan vain

Akkalan tyttöjen luo.”

*Njeežžaž ääkkaz lij vuâlggam-až-a,
šaamskâž-âs ooudâsnek-i
koor-â-stam-až lij-a joo go lij-a joo.
Jiôm mon niôđaz lij-e.*

*Peâtt-a šõoddâž lij-a Kâ'rnnel η-â'lğğ-e
ou'dde-lij-vue'j-e-jâž-a joo.
Šõoddâž Kâ'rnnel-e η-â'lğğ-e lij
ve't ou'ddevue'j-e-jâž-a joo.
Huâttar η-Eellja η-â'lğğ-e lij pâi
nuôrr-â suônn-â-pôô'nn-e-jaž.*

*”Mon go viilljâž vuâjam, vuâjam.”
Kooum-â lie η-ee'm-e ve't.
Särn-a-škuô'tte mâ'te:
”g-Eellja lij gu vuô'lj-e-škuô'ttiķ:
Koozz ton U'stt-e-naž vuô'lj-e-škuô'ttiķ?”*

U'stt-e-naž go cie'lk̄-e-stâstt:

Nästt kommentoi leu'ddia puhumalla: ”U'stten sanoi, toiseen kylään”.

*”Mon η-Ä'kk̄el niôđi η-ârri joo.
A, Jee'rji Tädjj-a-naž ij-e vue'lj-e,
lij zapasnai η-Ää'n-e-skaž.
Ij-e vue'lj-e-že Tää'nj-e-skaž, a Tädjj-a-naž,
de lij zapasnai η-Ää'n-e-skaž.”*

*U'stt-e-naž ve't vuâjj-a-li de
Näskk-a η-eemm-a-žam säärn-a-de-škuô'di:
”Digu Taarr-â neei'bin
vuôl-â-deškuô'di”.*

Äiti-emonen on lähdössä,
vaimon päähineen edellä ajaja
sitaissut on (joo kun on joo).
En minä-tyttö (on).

Peâtt-isä on Kâ'rnnelin poika
edellä-on-ajajana (joo).
Isä Kâ'rnnelin poika on
edellä-ajajana (joo).
Huâttar Eelljan poika on vain
nuori puhemies.

”Minä kun velinen ajan, ajan.”
Kolme on kälyä vain.
Alkoivat puhumaan:
”Eellja (on kun) teit lähtöä,
mihin sinä U'sttnaž teit lähtöä?”

U'sttnaž tokaisee:

”Minä Akkalan tyttöjen luo (joo).
Mutta jos Jee'rji Tädjjnaž ei lähde,
On varalla Ää'nskaž.
Jos ei lähde Tää'njskaž, Tädjjnaž,
niin on varalla Ää'nskaž.”

U'sttnažpa lähti ajamaan ja
Näskk-kälyni alkoi puhumaan:
”Kuin Norjan veitsellä alkoi
vuoleksimaan”.

*Åájjaž eem-a-žam säärn-a-de-škuõ'di:
"Mâ'te vuvdd-â-jâlŋŋsa tääkk-a-lâstt".*

*Peejjaž ee'm-e-i säärn-de-škuõ'di:
"Mâ'te saav da ķe'rrsaž jâätt-a-stââl".*

Åájjaž-käly alkoi puhumaan:
"Kuin onttoa kantoa lyö".

Peejjaž-käly alkoi puhumaan:
"Kuin ahkio savea pitkin kulkee".

Leu'ddista on tallennettu kaksi Nästt Gerasimovan esittämää toisintoa, kummatkin vuodelta 1994.

Nästt Gerasimova: *U'stten leu'dd* (Kuola-94/XXII:8, nro. 131)

1 **131 (XXII:8)** **U'stten leu'dd** Kuola-94/XXII:8
♩ = 160 Anastassia Ossipovna Gerassimova

Mon-â ve't pâi go leu'dd-a - jas - tam lu lu lu lu lu lu lu.
U'st-(i)- naž lij U'st - e - naž da U'st-e-naž Teäp-pan-a â'lğğ-e lij, Kuä'ss
U'st - e - naž vuõ'lj-a - škuõ'-di Ä'k - kel u'cc - a siid - a - že.
Këäss - â - tas - tam, këäss - a - tas - tam-a kooum - a viõ'l - gğes jeär - ga joo,
išt - â - lam ve't išt - â - lam pâi Ä'k - kel niõ - di (g)är - ra joo.
Njeež - žaž ääk - kaž lij vuâlğg - a - maž - â di šaams - kâ - žäs ouu - däs - nee'k - ki koor - a - sta - maž
lij - a joo go lij - a joo.
Jiõm mon niõ - daž lij (e) šââd - daž
käll - saž lij - a Kâr'n - nel â'lğğ - a oud - de lij vuâj - a - jâž - a joo.
Šââd' - daž Kâr'n - nel - in â'lğğ - a lij ve't oud - de - vovej - a - jâž - a joo.
Huât - tar Ee'llj - a â'lğğ - e lij pâi nuõrr - â suõnn - a - põnn - a - jaž.

41

 Mon go viill - jâž vuâ-jam, vuâ - jam

43

 kooum-â lie ee'm-a ve't säärn-a-škuõ't-te "(ada säärn - a-škuõ't-te? vuõ'lj - e-škuõ't-tiķ.

47

 Ko'st ton U'stt-(e)-naž vuõ'lj - e-škuõ't-(tiķ)?"

49

 U'stt -(e) - naž go cie'lķ - e- s(t)ast: "Mon Ä'ķ - ķel niõ - ði (g)âr-ra joo. A

53

 Ķe'rjj-(i) Täd-je-naž ij - e vue'lj - a, Lij "za- pas-nai" Ää - nes - kâž

57

 ij - (e) vue'lj-e-že Täd-je-naž (a Täd - je- naž) da

60

 Lij - "za - pas-nai" Ää - nes - kâž.

62

 U'stt -(e) - naž ve't vuejj - e - li de

64

 Näskk-â e mm-â-žam säärn - de-škuõ'-ði, di-go Taarr - â neei' - bin vuõll - de-škuõ'(ði).

68

 Äâj-jaž e mm-â-žam säärn - a- de-škuõ'-ði, mâ-te vuvdd - â- jâlŋj - sa tääkk - a - last.

72

 Peej - jaž ee' - mai säärn - de-škuõ'-ði, mâ-te sââvv - da-ķe'rr-sain jâätt - a - stâäll.

Nästt Gerasimova: *U'stten leu'dd* (Kuola-94/XXI:10, nro. 120)

1

U'stten leu'dd

Kuola-94 C. XXI:10

120 (XXI:10)

♩ = 130

Anastassia Ossipovna Gerassimova

A **3-2-2**   B **2-2-3 ?**   **3-2-2**   **22-22?**
2-2-3-(2?)

U'st - (e)naž lij Teäp - pan go â'lğğ.

U'st - (e) - naž lij vue'lj - a - škuät - tam Äĳ - kel u'cc - a siid - a - že.

Ķeäss - (a) - tas - tam, Ķeäss - (a) - tas - tam kooum - â viö'lğ - ĝes jeär - ga - la.

Mu'st ve't vue'lj - a - škuõ' - di ju'n - a njeež - žaž Râm - man - (a)

niõ - dâž joo, šââd - daž (tjä...) Kâr - nel â'lğğ - a joo.

Mu'st ve't viill - jâž lij - a ju'n

nuõrr - (a) lij suõnn - a - põ'nn - a - jaž Huât - tar Ee'lj - a â'lğğ - a joo.

Mon go vue'lj - (e) - škuõ't - tem ve't

koumm ve't ee'm - a pâi säärn - a - de - škuõ't - te: "Ko'st ton U'st - (e) - naž

vue'lj - a - škuõ't - teĳ Äĳ - kel niõ - di (g)âr - ra joo.

A **B** **B1** **C**

Ķe'rij-(i) Täd-je- naž ij - a vue'lj - a. Puu'- šti dää-ram pâi vuä - jak ju'n."

(a-da - Na-o)

B2 **B2**

Näskk - a e 'mm-â-žâm-(a) säärn-a-de-škuõ'-di, mâ-ta Taarr - â neei - bi-nad vuõl - de- škuõ'(di).

B2 **B2**

Äj- jaž e 'mm- â - žam säärn-a-de-škuõ'- di, di-go vuvdd -(a)-jââlŋ-sa tääk - ka- lad.

(O-a-et - te...?)

B2 **B2**

Pee- jaž e 'mm - žam säärn-a-de-škuõ'- di,"mâ-ta sââ'v - ta Ķe'rr - saž jââ'tt - a - stâäll.

Si'rggi Säavti â'lgg 'Si'rggi Säavtin poika'

Nästt Gerasimova

Leu'dd kertoo Si'rggi Sää'vetin pojasta ja tämän nuoruuden kosintamatkasta Määrfa'din tyttären luo. Leu'ddissa kuvataan, kuinka Si'rggi kävelee kesäaikaan Nuortijärven seutuja pitkin Kääidaž-akkasta ja jänkiä Pie'z3järvelle. Kun Si'rggi pääsee perille, Määrfin isä, Fa'di Råmmanin poika soutaa hänet järven yli. Perheen äiti käskee tyttäriään laittautumaan kauniiksi kosijan takia. Vieraan kanssa aletaan syömään ja juomaan. Määrfin veli, Mekkâl, on kuitenkin mustasukkainen ja vastustaa kosintaa, ja lopulta Määrfa'din antaakin rukkaset Si'rggille. Si'rggi toteaa ilkeästi Määrfille, että ei Mekkâl-velinen sinun kanssasi ala asumaan. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:38.

*Mon ve't leu'dd-e-jââstam,
võl leu'dd-e-go-jââs-
Si'rggi go vii'llje Sää'veti η-ââ'lj-e.
A, kuä'ss lij vä'z3-e-go-lâsttam joo-o?*

*Da pâ'jjel go Kääidaž go η-ääkka-la-ja.
Kä'rrev lie pie'z3-e go smiöttâ-go-m-âž
di jie'gg-e lie uuidu go smiöttâm-âž-a.
A, vä'zstem viilljâž vä'z-e-stem
â'ldd-e go Pie'z3-e-jääu'r-e η-ääkk-a-'že-ja.*

*”A, čuõ'rvv-e-go-jââstam viilljâž,
čuõ'rvv-e-go-jââstam neezzan,
pâi jiõnâž go jiõn-â-'žen-a.”*

*A, sugsti sug-â-sti sug-â-sti
Fa'dijâž Råmman η-â'lgg käll-a-saž-a,
Tâ'rvv go kuä'lssa lij võnn-a-saž,
mâ'te njoorg-â-lââddaž go vuõj-â-sti.*

Minäpä leuddailen,
vielä leuddailen
Si'rggi (kun) veli Sää'vetin poikaa.
No, minne on kävelemässä (jo)?

Ja yli (kun) Kääidaž (kun) akan.
Kä'rrev on mänty-(kun)-miete
ja jängät ovat eksyvän (kun) miete.
No, kävelin, velinen, kävelin
lähellä (kun) Pie'z3järvi³¹-akkasta.

”No, huutelen, velinen,
huutelen kuin nainen,
vain äänen, (kun) äänen³²”

No, souti, souti, souti
Fa'djaž Råmmanin poika-ukkonen.
Terva-kun-hieno on vene,
niin kuin meriteeri, kun uipaisi.

³¹ Suom. Mäntyjärvi.

³² Huom. Venettä kutsutaan joen tai järven toiselta puolelta ohuella falsettihuilulla, jota tässä verrataan naisen ääneen.

A, njeežžaž ve't η-ääkkaž pâi cie'lk-e-go-st-a:
"A, kâcc-a-go-je'ked go niõđ-â-žan
Nuõr-â lie päärna go puättam-až".

A, Määrfaž go niõđâž
njoođad pâi
šâdd-â-ses lu'vdd-e-go-η-äi'tže.

"Nââ'kk-e-tam niõđâž go nââ'kk-e-tam
see'tec go keä'pp-e-sas kââutu-la
di dääckai keä'pp-e-sas reepp-a-ka.
Dääckai go reepp-a-ka pâi koor-â-go-stam da
muâđ-â go moojj-â-go-ne'ččen ja
dääckai see-tec go
keä'pp-e-sas kââutu
nââ'kk-e-tam pâi varddan moojj-â-go-dâž-â-žân".

A, jug-â-deškuõ'tte ve't por-â-de-škuõ'tte.
Puk lie pâi ve't go
jie ve't miõlâd mie'ldd.
Toljka lij η-õhtt-â go täj-de-škuättam-až.
Mekkâl go viilljâž go
Fa'di η-â'lğğ.

"A, jiõm mon niõđâž ni vue'lj-e ju'n da
Mekkâl lij villj-â-žâm
pâi täj-de-škuättam-a."

A, Si'rğği ve't viilljâž pâi cie'lkest:
"Ij Mekkâl-viilljâž
tuin jeä'l-e-škuä'd".

"A, jiõm niõđâž-a ni vue'lj-e joo.

No, nainenpa-emonen vain sanoo:
"Herätkää (kun) tyttöseni.
Nuoria on poikia (kun) tullut".

No, Määrfaž (kun) tyttönen
hulmahtaa vain
isän lauta-aittaseen.

"Pukeudun, tyttönen kun pukeudun
kevyeen karttuuni-hameeseen
ja norjalaiseen kevyeen huiviin.
Norjalaisen (kun) huivin vain sitaisen ja
kasvot (kun) hymyilen ja
Norjalaiseen (kun)
kevyeen karttuuni-hameeseen
pukeudun vain vartalona, hymyilen".

No, alkoivatpa juomaan, syömään.
Kaikkipa ovat vain kuin
eivätpä mielen mukaan.
Vain on yksi (kun) alkanut taajomaan.
Mekkâl-(kun)-velinen (kun)
Fa'din poika.

"No, en minä-tyttönen lähde (ja)
Mekkâl on velinen,
vain alkanut taajomaan".

Si'rğğipä velinen vain tokaisee:
"Ei Mekkâl-velinen
sinun kanssa ala asumaan".

"En tyttönen lähde (joo)".

Vot.

Niin.

Leu'ddista on tallennettu kaksi Nästt Gerasimovan esittämää toisintoa. molemmat vuodelta 1994.

Nästt Gerasimova: *Si'rggi Säavti ä'lgg* (Kuola-94/XXII:3, nro 126)

1 **Si'rggi Säavti ä'lgg** Kuola-94/XXII:3
126 (XXII:3) Anastassia Ossipovna Gerassimova
♩ = 220

Mon vet leu'dd- ä - jas - tam veäl leu'dd - a - go - jas - tam
Si'rg- gi go viillj go Sääv - e - ti ää'l - ja a
kuä'ss lij vä33 - a - go - las - tam joo - o a da
päj - jel go Käi - daž go ääk - ka - la - ja. ()
Kä 'r-rev lie pie'cc - a go smiöt - tu - go - maž, di
jie'gg- ä lie uui - du go smiöt - tu - maž - a. A
vä33- ä - tem viill- jâž vää3 - 3as - tem
ä'ldd - ä go Pie'cc - a - jääu'r- a - ääk - ka - že - ja a
čue'rvv- ä - go jâäs - tam viill- jâž čue'rvv - a - go - jâäs - tam
neez - zan pâi hiä - nas go jiön - a - žen - a. A

55

 suuggs - ti suugg - a - sti suugg - a - sti

58

 Fa' - di - jâž Râm - man â'lğğ kää - las - âž - ža

63

 târvv go kuä'lss - a lij vönn - a - saž mâ - te

66

 njoorg - a - låad - daž go vuõj - a - sti. A

72

 njeež - žaž ve't ääk - kaž pâi cie'lķ - a - go - s(t)ast: "A

78

 kâcc - â - go - je - ķed go niõ - daž - a

81

 nuõr - a lie päär - na go puät - ta - maž." A

86

 Mää'r - faž go niõ - daž njoo - da - dat pâi

89

 šâdd - â - ses lu'vdd - a - go - ääi't - že.

92

 "Mää'ķķ(a) - tam niõ - daž go nââ'ķ - ķa - ta... (-am)

96
see - tec go keä'pp - a - sas kääu - tu - la di

100
däc - kai keä'pp - a - sas reepp - a - ka.

104
Däc - kai go reepp - a - ka päi koo - ra - go - stam da

108
muâd - â go moojj - a - go - ne - ččen a ja däc - kai

112
see - tec go keä'pp - a - sas kääu - tu nââ'kk - a - tam päi

116
vard - dan moojj - a - go - dâ - žâ - žân." A

122
juug - (u) - de - škuõ't - te ve't poor - â - de - škuõ't - te

127
puk jie päi ve't go jie ve't miõ - lâd mie'ldd

132
tõt - â lij õhtt - a go tää - i - de - škuät - ta - maž. (?)

136
Meek - kâl go viill - jâž go Fa' - din â'lğg. "A

142

jiõm â mon niõ - ðâž ni vue'lj - a ju'n - a

147

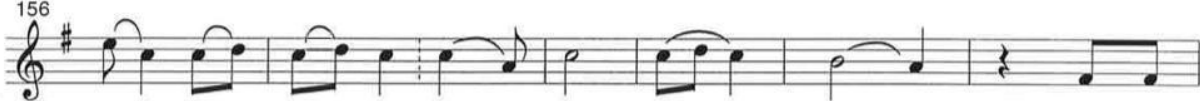
Mee-kâl lij villj- â -žâm pâi tää - i - de - škuät - ta - maž." A

152

Si'rg-ği ve't viill - jâž pâi cie'lķ - a - (s)ast: "lj

156

Mee - kâl viill - jâž tuin jeä'l - e - škuä'd." "A jiõm

162

niõ - ðâž - a ni vue l - ja joo."

1

130 (XXII:7)

Si'rggi Säavti â'lğğ

Kuola-94/XXII:7

♩ = 200

Anastassia Ossipovna Gerassimova

Mon ve't zäär - na - joo - dem ju' - n - a

6 suäll - â - gaž lij - a go mooč - čäd ju'n. (Speak...)

10 Pâi oo - u - dâst - a puk leu'dd - a - go - jas - tam

15 Si'rg - ği pâi viillj - go - laž - a joo.. A

20 vää33 - â - stam viill - jâž vää33 - a - stam - a

24 Kääi - taž go ääk - ka go pâ'j - jel e da - a joo. A

29 mu'st- (i) ve't viill - jâž go lij - a da joo

33 nuõrr- (i) lij suõnn - a - go - põnn - a - go - jaž - a

38 Prok - (a) - pi Teäp - pan lij - a â' - lğğ - a joo.

43 Lu lu lu luu luu. A

48

Kaid - dâž lie pie '33 - a go tiõt - tu - go - maž. di

53

kär - rav lie pie '33 - a go tiõt - tu - go - maž. di

58

jeäğg lie uu - i - du go smiõt - tu - maž -

63

u - o - iž - a go joo - o naa.

Omeljan Meedrai â'lgg 'Omeljan Meedrain poika'

Nästt Gerasimova

Leu'dd kertoo Omeljan Gerasimovasta ja hänen kosintaretkestään, jolla löytyi lukuisia halukkaita morsiamia. Omeljanilla onkin vaikeuksia päättää, kenen kanssa haluaa avioitua. Ensinnäkin hän ajaa Feäddsi Ee'lljan tytön luo Lei'nnjärvelle ja näkee, kuinka Feäddsin hameenhelmat hulmuavat ja kuinka niissä on hieno 'suborka' eli kaksinkerroin rypistetty kangas. Omeljan alkaa miettimään, että miksi onkaan alkanut kosimaan Feäddsi Ee'lljan tyttöä. Parempi olisi ottaa Ii'resk Åantas'kin tyttö, vaikka tämä on leski ja tällä on iso perhe. Ii'resk osaa kuitenkin punoa vinopauloitusta ja neuloa valkoisia kallokaskenkiä³³. Omeljan meneekin Ii'resk'kin luo, mutta Ii'resk ihmettelee, miksi Omeljan ottaisi hänet, vanhan naisen. Hän kehottaakin Omeljaa ottamaan Feäddsi Ee'lljan tytön.³⁴ Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:39.

Mon pâi Omeljan-u leu'dd-e-j-ââst-ââstam.

Lu-lu-luu...]

Minä vain Omeljasta leuddailen.

Lu-lu-luu...

Nästt sanoo venäjäksi, että nyt hän leuddaa Omeljasta.

Mon pâi go leu'dd-e-jââstam joo

Omelj-a-naž Meedrain η-ââ'lj.

Minä vain kun leuddailen (joo)

Omelja Meedrain pojasta.

”A, mon ve't viilljâž pâi go jeäl-a-stam

Ä'nnesjäü'r-e³⁵ reeddast joo.”

*A, keäss-a-tââstam keäss-a-tââsta-
njuhčč-â-viđ'lgges jeärga-la.*

Išt-â-lam ve't išt-â-lam

Lei'nn-e-jäü'r η-ääkka keâdda'že.

Lei'nn-e-jäü'r lij η-ääkka go,

a, kuâlvâš lij-a keâddaž joo.”

”No, minäpä velinen vain kun asun

Ä'nnesjärven rannassa (joo).

No, valjastan, valjastan

joutsen-valkoisen härkäsen.

Istahdanpa istahdan³⁶

Lei'nnjärvi-akkasen kenttäselle.

Lei'nnjärvi-(on)-akkanen (kun),

(no) jäkälikkö-(on)-kenttänen (joo).”

³³ Kallokat tehdään poron otsanahasta.

³⁴ Ks. Saastamoinen 2007, 49–50.

³⁵ Ä'nnesjäü'r sijaitsee Ristikentstä pohjoiseen. Ks. Itkonen 1958, 967.

³⁶ Leuddeissa istahtaminen tuntuu tarkoittavan sitä, että henkilö istahtaa ahkioon tai rekeen ja ajaa paikkaan, joka mainitaan seuraavaksi. Paikka on aina illatiivissa.

A, te'l mon viilljâž vuej-a-stam-a joo
tõt-â lij-a tõt-â lij,
Feäddsi η-Ee'llja nijdd-â joo.
Feäddsi η-Ee'lljâ go niõđ-e η-ârra
vue'j-e-jo-go-stam-a joo.

”Mu'st-e go g-õlggâm lu'žže
vä'ldded joo
Iiresķ η-Åântask nijdd-â joo.
A, mõõn go ve't-a va'lljääk joo.
η-Åântask niõđâž lij-â joo.
Jõnn-â lij go piârr-â-gaž
Lu'žže ton go vää'ldak joo na
Feäddsi η-Ee'llja niõđ-â joo.”

No, sitten minä-velinen ajan (joo)
(se on, se on),
Feäddsi Ee'lljan tytön luo (joo).
Feäddsi Ee'lljan (kun) tytön luo
ajelen (joo).

”Minulla (kun) parempi
[olisi ollut] ottaa (joo)
Iiresķ Åântaskin tyttö (joo).
No, miksi (kun) valitset (joo).
Åântaskin tyttö on (joo).
Iso on (kun) perhe.
parempi sinä (kun) otat (joo niin)
Feäddsi Ee'lljan tytön (joo).”

Leu'ddista on tallennettu kaksi Nästt Gerasimovan esittämää toisintoa, molemmat vuodelta 1994.

Nästt Gerasimova: *Omeljan Meedrai â'lğğ* (Kuola-94/XXII:4, nro. 127)

1 **Omeljan Meedrai â'lğğ** Kuola-94/XXII:4
127 (XXII:4) Anastassia Ossipovna Gerassimova
♩ = 160

Mon pâi O - mel - jan - a leu'dd - a - ja - sas -
7 tam lu lu lu lu lu luu.
12 Mon pâi go leu'dd - (a) - jâas - tam joo
15 O - melj - a - naž Meed - rain ââ'lj. A mon ve't
19 viill - jâž pâi go jâl - a - stam Än - nes - jâäu'r - a reed - dast joo. A
24 keäss - a - tas - tam keäss - a - tam njučč - â - viõ'l - ğğes jeär - ga - la.
28 Išt - â - lam ve't išt - a - lam - â
30 Leinn - â - jâäu'r - ääk - ka - keedd - a - že.
32 Leinn - â - jâäu'r lij ääk - ka go a
34 kuâl - vâš lij - a keed - daž joo. A te'l mon

37

viill - jâž vovej - a - stam - a joo tõt - a lij - a tõt - a lij

42

Feåd - si Ee'llj - a nijdd - a joo.

44

Feåd - si Ee'llj - â go niõd - e (g)jár - ra

46

vue - ja - jo - go - stam - a joo. Mu'st- â go

50

â'lğg - a lud - že vâ'ld - ded joo li - resķ Åân - taskĵ nijdd - a joo. A

54

mõõn go ve't - a tää - jak joo Åân - taskĵ niõ - đâž lij - a joo

58

jõnn - a lij go piârr - a - gaž

60

lud - že ton go vää'l - dak joo (na)

63

Feåd - si Ee'llj - a niõd - a joo.

1

Omeljanaž Meedrai â'lğğ

Kuola-94/XXI:14

124 (XXI:14)

Anastassia Ossipovna Gerassimova

♩ = 200

Mon veâl leu'dd - e - go - jas - tam joo

O - mel - ja - naž Meed - rai â'lğğ - e

lij - e (mon...)

O - mel - ja - naž, O - mel - e - ja - naž joo...

Evvan Kondrad â'lgg 'Evvan Kondradin poika'

Nästt Gerasimova

Leu'ddissa kerrotaan Evvan Kondradin pojan vaiherikkaista kosintaretkistä. Evvan on Kondradin poika, ja hänen perheensä on kotoisin Karjalasta. Suonenpunojina eli puhemiehinä on kaksi naista, Näskk Teehhanin tyttö ja Ä'nn Vä'skkin tyttö³⁷. Ensin Evvan menee kosimaan Sofia Feelkan tyttöä, mutta saa rukkaset. Pian kosinnan jälkeen Feelkan tyttö kävelee ja kultasormi kiiltää, kun hänellä on toisen miehen sormus sormessa. Evvania lohdutetaan: ”Älä pelkää, Evvan Kondradin poika. Löydät toisen tytön”. Evvanin isä moittii Evvania, kun tämä sai rukkaset, mutta kummisetä lupaa auttaa. He lähtevätkin yhdessä Evvan Piättin pojan taloon Pust-kylään kosimaan Feädar Evvanin tyttöä. Mutta Evvan saa häneltäkin rukkaset.

Seuraavaksi kosioseurue ajaa Sihtvaaran kentälle, joka on autiona, eivät hauku koiratkaan. Ei ketään ole kävelemässä. Ei jälkiäkään ole. Evvan Kondradin poika kysyy: ”Miten olemme tulleet kuin tyhjään kylään, tyhjään taloon?”. Matka jatkuu Liânttlahden kenttään Maa'tfi Maažžânin pojan taloon, jossa asuu Polinaja Maa'tfin tyttö. Siellä koiratkin alkoivat haukkumaan. Naapuri, Feädar Evvanin tyttö tulee ulos vastaan. Polinaja-tytön äiti on Mä'rjj Semmanin tyttö, joka aristelee luvata tyttöä omin päin sulhaselle, kun Polinan isä, Maa'tfi Maažžânin poika ei ole kotona. Hän ei uskalla juoda tyttöä Evvanille ilman tytön isän hyväksyntää. Puhemies kysyykin, kauanko me ajamme isää odottaessamme. Silloin Polinaja-tyttö puuttuu itse tilanteeseen ja sanoo, että haluaa lähteä Evvan Kondradin pojalle. Tytön äiti ja naapuri kauhistuvat ja moittivat Polinaa, kun tämä niskoittelee ja on lähdössä ilman isänsä hyväksyntää. Polina vastaa heille: ”En minä tyttö ala odottamaan isäukkoa Maažžânin poikaa. Istahdan Evvan Kondradin pojan viereen sanin vasemman jalaksen puolelle”.

Leu'ddin tarina on koostettu useamman toisinnon avulla³⁸. Tässä vuonna 1995 tallennetussa versiossa tarina on joiltain osin hieman lyhempi kuin edellä oleva kuvaus. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:40.

Ka'rjjel viilljâž, Ka'rjjel viilljâž

leäi-ja jâätt-a gu leu'dd-e-jââstam da

lu-lu-lu-lu-lu.

Karjalan velinen, Karjalan velinen

(oli) kulkee (kun) leuddaillen ja

lu-lu-lu-lu-lu.

A, kuä'ss go leäi-e go vue'j-e-stam-až da

No, silloin (kun) oli (kun) ajanut (ja)

³⁷ Anna Vaskontyttärestä on toinen leu'dd, ks. Ä'nn Vää'sk nijdd, CD1:3.

³⁸ Saastamoinen 2007, 50–51.

*η-Evv-a-naž-a go Kond-a-rad â'lğğ-e da
lu-lu-lu-lu da lu-lu-lu-lu.*

*A, Sää'než, Sää'než lij go
Feelka nijdd-â da
Sää'než, Sää'než lij go Feelka nijdd-â da
lu-lu-lu-lu da lu-lu-lu-lu.*

*Vä'z3-e-stest-a ve't go, vä'z3-e-stest-a go-l,
kue'htt-e η-ääkka ve't go vä'z3-e-stest-a.
Cie'lk-e-stest-a go cie'lk-e-stest-a:
”Da pusti jeä'p-e go-la vue'jjem-až-ada.
Feelka niöđâž
lij go ķeâlddam-až” da
lu-lu-lu-lu da lu-lu-lu-lu.*

*”Jeä'l-e pöðllâd viilljâž, jeä'l-e pöðllâd.
lij η-Evv-a-naž Kond-a-rad go η-â'lğğ-e ju'n-a
da kaaunak, kaaunak go kaaunak-a da
nu'bb-e joo go niöđâ-la-ja.”*

*A, Feelka niöđâž go väz3-a väz3-a
da kâ'll-e-suõrmm-â-sâž-a čuâvv-a, čuâvv-a
da lu-lu-lu-lu-lu da lu-lu-lu-lu.*

*Evvnaž Kondrad η-â'lğğ-e vue'j-e-sti
pâi u'cc-e Kuuskeljäü'r-e
go η-ääkk-a-'že
da šööddâž ve't käll-a-saž go cie'lķest-a:
”Da mä'htt-a ton leäk-a go vue'jjem-až-a
da Feelka niöđâž lij go
ķeâlddam-až?”*

Evvnaž (kun) Kondradin poika ja
lu-lu-lu-lu da lu-lu-lu-lu.

No, Sää'než, Sää'než on (kun)
Feelkan tyttö ja
Sää'než, Sää'než kun on Feelkan tyttö ja
lu-lu-lu-lu da lu-lu-lu-lu.

Käveleleepä (kun), kävelee (kun),
kaksi akkaapa kun kävelee.
Sanoo kun sanoo:
”Ja turhaan³⁹ emme ole ajaneet (ja).
Feelkan tyttö
kun on antanut rukkaset” ja
lu-lu-lu-lu da lu-lu-lu-lu.

”Älä pelkää veli, älä pelkää
(on) Evvan Kondradin (kun) poika (joo)
ja löydät, löydät (kun) löydät ja
toisen (joo kun) tytön.”

No, Feelkan tyttö kun kävelee, kävelee
ja kultasormi kiiltää, kiiltää
ja lu-lu-lu-lu-lu da lu-lu-lu-lu.

Evvan Kondradin poika ajaa
vain pienen Kuuskeljärven⁴⁰
(kun) akkasta
ja isäpä ukko kun tokaisee:
”Ja miten sinä olet (kun) ajanut
ja Feelkan tyttö on (kun)
antanut rukkaset?”

³⁹ Mahdollisesti lauseen olisi pitänyt olla merkitykseltään ”turhaan olemme ajaneet”.

⁴⁰ Suom. Kuusijärvi.

A, [r]iist-e η-eččam ve't go källsaž cie'lķest-a:
”Išt̄t̄ap, išt̄t̄ap
go vue'jj-e-lep da
vue'jjeel vue'jje-go-maž-a ju'n-a
vue'jjeestee'l, vue'jjeestee'l go vue'jjeestee'l
a, ve't go Pie'z̄j̄äü'r ve't go η-ääkk-a-ž-e-ja”.

Ristt-â-η-eččâm go cie'lķest-a-st-a:
”Da joo'rree'l, joo'rree'l go
joo'rree'l, joo'rree'l
da jeä'kķes čuõ'vves go tä'stt-e”.

Da ķee'jjmie'ldd Purr-â-jäü'r go η-ääkka-la-ja
vue'jjestee'l-a go vue'jjestee'l-a
da u'cc-e ve't-e go vue'jjestee'l-a
da Sijdd-â-väära go ķeädd-â-ž-e
da Sijdd-â-väära go ķeädd-â-ž-e
a jie go uugg ni piänn-â-ga da
jie vää'z̄z̄-e ni ķeäk-a, joo.

”A, mä'htt go mij-e leä'p puättam-až-a,
mä'htt-e Pust-â-siid-â go pōört-â-ž-e?”
A, cie'lķest-a cie'lķest-a-st-a go η-Evvan Kon...
”Evv-a-naž Piätt-â η-â'lğg-e go vue'j-e-'step-e
da vue'j-e-'step vue'j-e-go-'step-e ju'n-a da
Liântt-â-luut-â go pōört-â-ž-e.”

A, Feädar-a η-Evvan go-l niõđ-â pō...
A, tok go leä'p-e go puättam-až-a
di to'ben lie-a puk-i niõđ-â-la-ja
Säärn-a-deškuõ'di, sōõu'g-e-deškuõ'di

No, kummisetäpä (kun) ukko sanoo:
”Istuudutaan, istuudutaan
(kun) ajamaan ja
ja ajamalla ajamme jo
ajamme, ajamme (kun), ajamme
No, Pie'z̄j̄ärvenpä⁴¹ (kun) akkaseen”.

Kummisetä (kun) sanoo:
”Ja käänny, käänny kun,
käänny, käänny
ja illalla loistaa (kun) tähti”.

Ja pitkin Purjärven (kun) akkasta
ajamalla kun ajamalla
ja vähänpä kun ajamalla
ja Siidavaaran (kun) kenttäseen
ja Siidavaaran (kun) kenttäseen
niin eivät (kun) hauku koiratkaan (ja)
eikä kävele kukaan (joo).

”No, miten kun me olemme tulleet,
miten Pust-kylän (kun) taloseen?”
No, sanoo, sanoo (kun) Evvan:
”Evvan Piättin pojalle kun ajamme,
ajamme, ajamme jo (ja)
Liânttalahden⁴² (kun) taloseen”.

No, Feädar Evvanin kun tytön taloon.
No, sinne kun olemme (kun) tulleet
ja siellä on kaikki tytöt.
Alkoi sanoa, alkoi aristella,

⁴¹ Suom. Mäntyjärvi.

⁴² Suom. Nauhalahdi.

*da Mäjepa Semman-a niõdâž cie'ľkest-a-st
"De jiõm mon tie'd-e ni mâi'd-e ju'n-a
da ij ve't mu'st-e ni leäkku ni
veäžža Maa'tfijež Mašša η-â'ľgġ-e
de jiõm mon niõdâž tie'd ni juukkâd-a".*

*A, Maa'tfi niõdâž lij go
vue'lj-e-škuättam da.
"Jiõm mon niõdâž η-ää'lj-e ni vue'rdded-ed,
ni šõõdd-â-žam käll-a-saž Mašša η-â'lj-e da.
Išt-â-lââstam go išt-â-lââstam
pâi Evvan Kond-a-rad lu'zz-e ju'n-a de
či'žsbie'l go pällsa go-la."
Vot.*

ja Mäjepa Semmanin tyttö sanoo:
"Niin en minä tiedä mitään (joo)
ja eipä minulla ole
Maa'tfijež Maššan poikaa
niin en minä-tyttönen tiedä edes juoda".

No, Maa'tfin tyttö on (kun)
lähtemässä (ja).
"En minä-tyttönen ala odottamaan,
isäseni ukkoseni Maššan poikaa (ja).
Istahdan kun istahdan
vain Evvan Kondradin viereen jo (niin)
sanin vasemman jalaksen puolelle."
Niin.

1 **128 (XXII:5)** **Evvan Kondrad â'lğġ** Kuola-94/XXII:5
 ♩ = 120 Shuffle-triplet feeling Anastassia Ossipovna Gerassimova

A mon - a pâi - â go le - leu'dd - a - jâas - tam da

Ev - va - naž Kond - a - rad â'lğġ-â vuejj - a vuejj - a da

Sâa - na Feel- ka go niöđ - e (g)âr - ra da

Sâa - na Feel - ka go niöđ - e (g)âr - ra. A

mon - â go viill - jâž go vuej - a - stem - a. Da

kue'htt â ve't ääk - ka lie go puät - ta - maž-a. Da

Teeh - han niö - đâž da go Vää'sķ - e nijdd - a. da

Teeh - han niö - đâž da go Vää'sķ - e nijdd - a. A

ij - â - go Sâa - naž leäk - ku vuâlġġ - a - maž - a da

ij - â - go Sâa - naž lij - go vuâl - ga - maž-a ni

21

 Ev - va - naž - a Kond - a - rad - â go âlg - ga ju'n - a da

23

 Ev - va - naž - a Kond - a - rad - â go âlg - ga ju'n - a. A

25

 kue'htt - e ääk - ka go vä'z - ze, vä'z - ze da

27

 saujj - â - keäč - čen go sii - du - la - ja da

29

 tâ'vv - â - keäč - čen go sii - du ju'n - a de

31

 pâi - â go säärn - a - go - de ju'n - a: "A

33

 puuš - ti dää- ram leäp go vuejj - a - maž - a da

35

 Sää - naž ve't Feel - ka niõ - daž ij vuâlgg - a - maž - a da

37

 lu lu lu lu lu lu lu lu da

39

 lu lu lu lu da lu lu lu lu (ah).

Joudak Vää'sk' â'lğğ 'Joudak Vää'skin poika'

Nästt Gerasimova

Leu'ddissa kerrotaan, että Joudak Vää'skin poika on lähtenyt kevätkeleillä ajamaan Pie'zjjärvelle kosimaan Sandra Fa'din tyttöä. Sandra ihmettelee, miten puhemiehenä onkin hänen oma sisärensä Maa'ren Fa'din tyttö. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:45. Tämän leu'ddin toisinto on julkaistu Anisia Mošnikovan esittämänä vuonna 1987 ilmestyneellä LP-levyllä *Narodnaja muzyka saamov* (Melodija C90 25923000: A7).

*Joo, da mon-i pâi go leu'dd-e-go-jââstam.
Joudak-i ve't Vää'sk'-e η-â'lğğ-e,
Joudak-i go Vää'sk'-e η-ââ'lj.*

Joo, ja minä vain kun leuddailen,
Joudakhan (on) Vää'skin poika,
Joudak kun Vää'skin pojan.

*A, ve't-i Vää'sk'-e η-â'lğğ-e ve't
vuâlggam-až-a vue'jsted, vue'j-e-stem
pâi Pie'zj-e-jääu'r go ķeâdd-a-'že.*

No, Vaskon poikapa
lähtenyt ajamaan, ajamaan
vain Pie'zjjärven⁴³ (kun) kenttäseen.

*Ja vuägsted vuäg-a-sted ve't
ķidd-â-jeärga vuäkk-a.
Pâi ķidd-â-sōhssmin pâi go piila.
Lu-lu-lu-lu.*

Ja laukkoivat, laukkovatpa
keväthärät laukkovat.
(Vain) kevätkarvat vain kun pölisevät.
Lu-lu-lu-lu.

*Sandra Fa'di niōdâž pâi
go ve't cie'lķe-jo-st-a-st-a:
"Mōōzz ton leäk puättam-až-a
Maa'ren vuäbbaž Fa'di niōdâž ve't-e
ve't-e suōnn-â-pōō'nn-e-je'žže?
Lu'žže lie puō'tte de joo na
Feodoraž O'l-e-ssi nijdd"
Lu-lu-lu-luu.*

Sandra Fa'din tyttöpä
kun sanoo:
"Miksi sinä olet tullut
Maa'ren-sisko-Fa'din tyttö
puhemieheksi?
Mieluummin oli tullut (niin joo niin)
Feodoraž O'lsin tyttö".
Lu-lu-lu-luu.

Fa'di niōdâž, Fa'di go

Fa'din tyttö, Fa'di (kun)

---

⁴³ Suom. Petäjäjärvi.

*Maa'renaž pâi vuäbbaž go cie'lķest-a-st-a:
"Õõutin ääirain suuggâstt-a,
nuu'bbin ääirain vuäpp-a-jâstt-a"
Lu-lu-lu-lu-lu-lu.*

*A, tõt go leäi, tõt-a leäi
Pie'33-e-jääu'r η-ääkka ķeâdd-a-'že.
Fa'di käällaz go niõđi go-l vuâj-a-šķuõ'tte.
Lu-lu-lu-lu-lu.*

*Tõt lij go tõt-â lij
Joudak-i viilljaž go Vää'sķ-e η-â'lģģ-e.
Joudak-i viilljaž lij-e
Vää'sķ-e joo go η-â'lģģ-e.*

*Ķiđđ-â-jeärga vuäkka vuäkka .
Ķiđđ-â-sõhssâm-a pâi piila.
Lu-lu-lu-lu-lu.*

*"Ķee'rjet, ķee'rjet, ķee'rjet, ķee'rjet.
Mon go pâi leu'dd-e-jââstam,
te'l go ton ķiõrgg-â-nak."
Lu-lu-lu-lu-lu.*

*Joudakamaž, Joudakamaž
lij Vää'sķ-e η-â'lģģ-e
Lu-lu-lu-lu-lu.*

Maa'ren-(vain)-sisko kun sanoo:
"Yhdellä airolla soutaa,
toisella airolla huopaa".
Lu-lu-lu-lu-lu-lu.

No, se kun oli, sehän oli
Pie'33järven akkasen kenttäsellä.
Fa'di-ukon tyttö kun lähtee ajamaan.
Lu-lu-lu-lu-lu.

Se oli kun sehän oli
Joudak-velinen (kun) Vä'sķķin poika.
Joudak-velinen on
Vä'sķķin (joo kun) poika.

Keväthärät laukkovat, laukkovat.
Kevätkarvat vain pölisevät.
Lu-lu-lu-lu-lu.

"Kirjoita, kirjoita, kirjoita, kirjoita.
Minä kun vain leuddailen,
sitten kun sinä ennätät."
Lu-lu-lu-lu-lu.

Joudakamaž, Joudakamaž
on Vä'sķķin poika.
Lu-lu-lu-lu-lu.

Oman siidan leu'ddeja

Kue'htt Teäppan niõđ 'Kaksi Teäppanan tyttöä'

Anfisa Gerasimova

Tuuloman pienessä kylässä on kaksi Teäppanin tyttöä, *Äännaž* ja *Ofanaž*. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:4.

*A, Tuällâm u'cc-e lij siidâž da
Tuällâm u'cc-e lij siidâž.
Kue'htt-a Teäppan niõđ-â go
le'jje go le'jje joo.*

*Sij-e pâi-e go vää33-a-če da
Porjjâznjaarg ääkka go mie'ldd-e joo,
Porjjâz ääkka mie'ldd-e go-l
vää33-a-jo-go-če-ja-joo.*

*Äännaž lij Teäppan go nijdd-â lij
di Ofanaž Teäppan nijdd-â lij
David Teäppan â'lğğ-e da
David Teäppan â'lğğ-e.*

No, Tuuloma pieni on kylänen ja
Tuuloman pieni on kylänen.
Kaksi Teäppanin tyttöä kun
oli kun oli jo.

Hepä kun kävelisivät ja
Porjjâzniemi-akkasta kun pitkin jo.
Porjjâz-akkasta pitkin kun.
kävelisivät.

Äännaž on Teäppanin kun tyttö on
ja Ofnaž Teäppanin tyttö on.
David Teäppanin poika ja
David Teäppanin poika.

7 (I/7.) ♩ = 190

Kue'htt Teäppan niõđ

А Туэ - лэм у - дце ли сый - та - эш, ( ) да
 A Tuál - lâm u'cc lij sii - da - ež ( ) da

Туэ - лэм мо - джесь ли сый - даэш
 Tuál - lâm u'cc lij sii - da - ež.

Куэх - та Тях - пан нийй - да гу
 Kue'htt - e Teär - ran niõđ - e go

лий - е, го - (о) лий - е йоа...
 le'j - je go le'j - je joo.

Сый - е пай (э) го ван - ца - чев да
 Sij - e râi (э) go va'33 - a - çe da

поарь - яс - нёаррк - а - ка го миль - те йо,
 roj - jâz - njaarg ääk - ka go mie'ldd - a joo,

поарь - яс - а - ка миль - те, го - лэ,
 roj - jâz - ääk - ka mie'ldd - a go - la

ван - ца йо, го ций - я йо.
 va'33 - a - jo - go - çe - ja joo.

Ан - нэж ли Тях - пан гу нийй - тә ли ды,
 Ään - naž lij Teär - ran go nijdd - a lij di

А - фа - наск Тях - пан (а) нийй - тә ли,
 Of - naž - kâž Teär - ran nijdd - a lij

Дэ - вэд Тях - пан аль - ке да
 Da - vid Teär - ran â'lğğ - a da

Дэ - вэд Тях - пан аль - кя.
 Da - vid Teär - ran â'lğğ - a.

Miikkât niõđ 'Miikkâtin tyttäret'

Anfisa Gerasimova

Leu'dd kertoo kahdesta perheestä, jotka joutuivat muuttamaan pois Muotkan siidasta ennen toista maailmansotaa ja asettumaan Ylä-Tuulomaan. Toisen perheen isä on Kä'rpp, toisen Miikkât. Yksi Miikkâtin tyttäristä on tunnettu koltansaamen kielimestari Zoja Nosova. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:31.

*Kää'rp-e niõđ-â, Kää'rp-e go niõđ-â,
kâ'll-e-suõrmâs-a-ķiõđ-â go lie da
šolkk-â-ree'ppiķ-vuei'v-e go lie da.
šolkk-â-ree'ppiķ-vuei'v-e go lie.*

*A, Miikkât-i niõđ-â, Miikkât-i niõđ-â
kâ'll-e-suõrmâs-a-ķiõđ-â go lie da
šolkk-â-ree'ppiķ-vuei'v-e go lie
da šolkk-â-ree'ppiķ-vuei'v-e go lie.
A, kooum-â Miikkât-i niõđ-â go lie da.
Lal la ...*

*A, sij-e ve't-e go jeä'lle go jeä'lle
Mue'tķķ-e go siidâ-go-la-st-a.
Mue'tķķ-e-siidâst puä'tte tii'ķ-e jie'lled.
Puõ'tte sij-e puõ'tte go lie da
Tuállamjokk-ääkka-go-'že da
ä'lgģe sij-e jie'lle-go-d-ed-a
Tun-a beä'lñn-e joogg-â go lij.*

Kä'rppan tytöt, Kä'rppan (kun) tytöt,
kultasormukset käsissä kun olivat ja
silkkihuivit päässä kun olivat ja.
Silkkihuivit päässä kun olivat.

No, Miikkâtin tyttäret, Miikkâtin tyttäret
kultasormukset käsissä kun olivat ja
Silkkihuivit päässä kun olivat
ja silkkihuivit päässä kun olivat.
Kolme Miikkâtin tyttöä kun olivat ja.
Lal la ...

No, hepä kun asuivat kun asuivat
Muotkan kun siidassa.
Muotkansiidasta tulivat tänne asumaan.
Tulivat he, tulivat kun olivat ja.
Tuulomanjoki-akkaseen ja
alkoivat he asumaan.
Tuolla puolella jokea kun oli.

23 (II / 10A.)

Miikkât niõđ

$\text{♩} = 105$

Михь - кетъ ние - да, Миик - кât niõđ - е ни - е - да, niõđ - е

коал - ля сур - мас - (э) ки - дэ гу лев, да, kâll - â - suõrm - mâz â kïõđ - e go lie da

коал - ля сур - мас ки - дэ гу... (А) да kâll - â - suõrm - mâz kïõđ - e - go... Da

шол - кэ рып - пехь(и) ву - ай - ва гу лев. (да) šolkk - a - gee'p - riĳ vuei'v - e go lie.

Михь - кетъ ние - да - (и) ни - е - да, Miik - kât(i) niõđ - e (niõđ - e)

коалль - (а) сур - мас - (а) ки - дэ гу лев, да kâll - â - suõrm - mâz - â kïõđ - e go lie da

шол - кэ рып - пехь вуай - вэ гу лев да Šolkk - a - gee'p - riĳ vuei'v - e go lie da

шол - кэ рып - пехь вуай - ва гу лев. šolkk - a - gee'p - riĳ vuei'v - e go lie.

Мик - кет - (ъ) ние - да, Михь - кет - (ъ) ни - е... (да), Miik - kât - i niõđ - e, Miik - kât - i niõđ - e

p Шолк - (э) рып - пехь вуай - ва гу лев да, Šolkk - a - gee'p - riĳ vuei'v - e go lie da

коалль (а) сур - мас ки - (э) - дэ гу лев... kâll - â - suõrm - mâz kïõđ - e go lie.

Pulljääu'r koumm niõđ ' Pulljärven kolme tyttöä'
Anfisa Gerasimova

Leu'ddissa kerrotaan tämän leu'ddin esittäjän Anfisan äidin nuoruudesta Pulljärven kylässä, joka sijaitsee samannimisen järven rannalla Kuola-joen varressa. Kylässä asui kolme Teehhanin tyttäätä, Sandraž, Mä'rjj ja Nää'tež. Nää'tež on Anfisan äiti, ja hän on myös tehnyt tämän leu'ddin. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:16.

Pull-a-jääu'r-e sijdd-â lij-e go

ķeä'dgğ-e-vie'ltt-e sijdd-â.

Pulljääu'r-e siidâst jeä'lle go.

Koumm-â le'jje go-l niõ'de:

Sandraž Teehhan nijdd-â lij-e go,

Mä'rjj-e Teehhan nijdd-â,

Nää'tež Teehhan nijdd-â lij-e go.

Pulljärven⁴⁴ kylä on kuin

kivikkorinne-kylä.

Pulljärven kylässä elivät (kun).

Kolme oli tyttöä:

Sandraž Teehhanin tyttö (oli kun),

Mä'rjj Teehhanin tyttö,

Nää'tež Teehhanin tyttö (oli kun).

Pulljääu'r siidâst-a go-l-a go

Černovi ääkkä le'jje.

Sij-e da reidda-e-l da go,

reidda-e-ve le'jje

Pulljärven kylässä kun

Černovin akkoja oli.

He (ja) riitelevät ja (kun)

riitelevät (olivat).

To'ben da le'jje go-l-â go,

koumm-â le'jje go niõ'de.

To'ben da le'jje go-l-â go,

koumm-â le'jje go niõ'de.

Siellä ja olivat (kun),

kolme olivat (kun) tyttöä.

Siellä ja olivat (kun),

kolme olivat (kun) tyttöä.

---

⁴⁴ Ven. Pulozero-järvi on Kuolajoen toinen iso järvi. Järveen laskee Vorona-joki. Järven pohjoispäässä on Taibolan kylä.

48 (IV / 7.) ♩ = 180

Pulljääu'r koumm niõd

А лал ла ла ла ла ла ла лал лал ла лала ла лал лал ла ла ла ла ла ла.
 А lal la la la la la la lal lal la la la la lal lal la la la la laa laa.
 Лул лал ла ла ла ла лал лал ла ла ла ла лал лал ла ла ла ла ла ла
 лал лал ла ла ла ла лал лал ла ла ла ла лал лал ла ла ла ла ла ла
 лал лал ла ла ла ла лал лал ла ла ла...
 лал лал ла ла ла ла лал лал ла ла ла...
 Польш - (а)- явь - ре сыйй-тә ли я го Китъ - ке вель-тә ли сыйй - тә,
 кидъ -кя вель-тә Pull - а - jääu'r - е sijdd - e lij - e go keä'dgğ vie'ltt lij sijdd - a.
 Польш-явьрь сый-тасът ел-л(э)-ев-(а) го, кол-мә ле-я гол-(а) ний-тә:
 Pull(a)-jääu'r sii - dâst jeäl- le - e go koumm-â le'j- je gol nijdd - a:
 Санд-реш(э) Ти-хон нийй-тә ли (я)готъ, Мар-фэш(э) Ти-хон нийй-тә,
 Sand-râž- â Tih-hon nijdd-a lij, de Mää'r-jaž- â Tih-hon nijdd - a,
 Нас-тәш(э) Ти-хон нийй-тә ли я го.
 Nää'-tež- â Tih-hon та
 та nijdd-a lij - e go.
 Сый-е эт-тә вет-тә гол(а) го че-нов-нэхь-ка лей-тә,
 Siid- a â' - te ve't- a gol go Čer-novi ääk - ka reid - ta.
 Сыйе-этт(а)вет-тә че-нов(го) нэхь-каго рыйй-тәв, го рыйй-тәв,
 Siid- a ve't- a Čer-no-vi ääk - ka go reid - da go reid - da.
 кол-мә ний-тә ле-я гол-(а) го, воан-це го-лә че-ев(э)
 Koumm-â nijdd - a le'j- je go (la go?) va'z- ze jo va'z - ze - jed
 Польш-явьрь сыйй-тә миль-тә ле-я гол...
 Pull- jääu'r siid-a mie'ldd-a (le'j-je) go...

Sa'kkre Ä'nn 'Ä'nn Säkkriin tyttö'

Anfisa Gerasimova

Leu'ddissa kerrotaan Ä'nn Säkkriin tyttärestä ja hänen isästään. Leu'ddin esittäjä Anfisa Gerasimova kertoi leu'ddin synnyn liittyvät siihen kun Säkkri tuli käymään kylässä Anfisan kotona ja hänellä oli mukanaan vaimo ja tytär Ä'nn. ”Muistan kun Säkkriin tuli meidän luo. Isäni ihmetteli Säkkriin kaljua ja teki siitä leu'ddin.” Esitys lienee vain katkelma, sillä siinä ei kerrota mitään Säkkriin kaljusta. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:17.

Äänna-e-ž-e lij-e go

Säkkri go nijdd-â,

Äännaž Säkkri nijdd-â go

lij-e go lij-e.

Ä'nn on (kun)

Säkkriin (kun) tyttö,

Ä'nn Säkkriin tyttö

(kun on kun on).

Vladimeraž Evvan â'lğğ,

Vladimeraž Evvan-a â'lğğ.

Vladimer Evvanin poika,

Vladimer Evvanin poika.

”Puä'd-e go ton-a go

muu-je go g-ârra.”

”Tule (kun) sinä (kun)

minun (kun) luokseni.”

”Čee-'je ä'lğğep juukkâd

pre'nn-e-ki-go-vui'm-a.

ä'lğğep čee-'je juukkâd

pre'nnki-go-vui'm-a da.”

”Teetä alamme juoda

piparkakkujen kanssa.

Alamme teetä juoda

piparkakkujen kanssa (ja).”

50 (IV / 9.)

Sa'kkre Ä'n

♩ = 240

Ан-нэш - (э) ли - е гу Сахк - рэ гу нийй - тә ,
Äänn - а - еž - â lij - е го Sa'kk - ri го nijdd - а

Ан-нэш Сахк - рэ нийй- тә го лий - е, го лий - е,
Ään-naž Sa'kk- ri nijdd - а го lij - е го lij - е

Вла- ди - ме - рэш Ув - ван алльк , Вла- ди - ме - рэ - жам Ув - ван алльк,
Vla- di - ме - raž Ev - van â'lğğ Vla- di - ме - ra - žâm Ev - van â'lğğ.

пуэ - дә го то - нэ го му - е го гоа - рра.
Puä'd - е го ton - а го muu - je го âr - га.

Ча - етъ ебъ юг - ка пря- ни - ки - (гу) - вуэй - ма,
Čeej - е ä'lğ- ğer juuk - kâd pre-ne - ķi - го - vui'm - â

аль - кепь ча - е юг - кэ пря- ни - ки - (гу) - вуэй- ме да .
ä'lğ- ğer čeej - е juuk - kâd prenĵ - i - го - vui'm- а da...

Feâdaorsi Evvan nijdd 'Feâdaorsi Evvanin tyttö'

Anfisa Gerasimova

Leu'dd kertoo Anfisan isän kasvatusäidistä Feâdaorsi Evvanin tyttärestä. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* - julkaisusta numerolla CD1:21.

Feâdaorsi Evvan-i nijdd-â da

Feâdaorsi Evvanin tyttö (ja)

Feâdaorsi Evvan-i nijdd-â da.

Feâdaorsi Evvanin tyttö (ja).

*”Ä'lğgem-a mon-a siöre-gu-ded-a da
Pä'rnn-e-pie'l-e päärnai-gu-vui'm-a da
nijdd-â-pie'l-e niõdi-gu.”*

”Aloin minä leikitellä (ja)
Poikapuoli-poikien kanssa (ja)
tyttöpuoli-tyttöjen kanssa (kun).”

*Čää'zzest go porggâ-e gu porggâ da
vuõddâz-a šarggâ-e gu šarggâ da.*

Vedessä (kun) vaihtavat karvaa ja
sora viskelevät, (kun) viskelevät (ja).

*Jeä'nn-e-pie'l-e dorigui nõmm-â da
Jeä'nn-e-pie'l-e kall-â-sõš-i nõmm-â da
Feâdaorsi Evvan-i nijdd-â da.
Feâdaorsi Evvan-i nijdd-â da.*

Äitipuolen kallisarvoinen nimi (ja)
Äitipuolen kallisarvoinen nimi (ja)
Feâdaorsi Evvanin tyttö (ja)
Feâdaorsi Evvanin tyttö (ja).

59 (V: 6)

Fedora Evvan nijdd

$\text{♩} = 180$

Фе- да- о-рэш(э)Эв- ван - нэ нийй- тә да, Фе- да- о-рэш(э)Эв- ван - нэ нийй- тә да,
Fea-da-or - si Ev-van - i nijdd-â, da Fea-da-or - si Ev-van - i nijdd-â. Di

элли- кемь(э)мунн(а)сир-ре гу дэ да (да) пар-на-пель, пар-на-у-ву-эй-ме да,
ä'lg- ğem-a mon-a siör-re-e-gu de-da de päär'n-a - pie'l päär-nai - gu-vui'm-a da

ний-тә-пель(э), ний-тә - у-ву (эйме да),
nijdd-a - pie'l niö-di - i-gu...(-vui'ma da)

ча-дзесь-тә гу порр-кә гу порр-кә да, вуд(а)-сэсьт шар-кә гу шар-кә да,
Čää'z-zest-e go porg-ga-e-gu porgg-a-da vuödd-a-sest šarg-ga-e-gu šargg-a-da.

ен-нә-пель(э)до-ро-го-й нэм-мә да,
Jie'nn-i-pie'l kaall-i-šös-i nõmm-â da

ен-нә-пеллц(э)коал-лэ-шэс(и) нэм-мә да,
Jie'nn-i-pie'l kaall-i-šös-i nõmm-â da

Фе- да- о-рэш(э)Эв- ван - нэ нийй- тә да, Фе- да- о-рэш(и)Эв- ван - нэ нийй- тә да.
Fea-da-or - si Ev-van - i nijdd-â da Fea-da-or - si Ev-van - i nijdd-â da.

Mä'rjj Jakku nijdd 'Mä'rjj Jääkin tyttö'

Anfisa Gerasimova

Anfisa kertoi haastattelussa leu'ddin taustoista: ”Tämä jäi lyhyeksi... se kertoo perheestäni, niinpä se ottaa sydämestä. En voi...” Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:22.

Jooudiba Kaissja

Lue'mnjaarg-â Kaissja.

Jooudiban Kaisja

Lue'mnniemen Kaisja.

A, ton ve't-e jeäll-a Mär'jj-e Jakku nijdd-â.

Mär'jj-e Jakku nijdd-â,

Počor ku'ķes-njuu'nn-e da,

Počor ku'ķes-njuu'nn-e.

No, sinäpä elät Mär'jj Jääkin tyttö.

Mär'jj Jääkin tyttö,

Počor pitkä nenä,

Počor pitkä nenä.

Määrjaž Jakku nijdd-â,

Määrjaž Jakku nijdd.

A, son ve't-i jää'last-e'je

Louss-â-jääu'r-e reedda-e-st-e,

Louss-â-jääu'r-e reedda-e-st-e.

La la

Määrjaž Jääkin tyttö,

Määrjaž Jääkin tyttö.

No, hänpä asuskelee

Loussjärven rannassa,

Loussjärven rannassa.

La la...

Leu'ddista on tallennettu kaksi Anfisa Gerasimovan esittämää toisintoa, molemmat vuodelta 1994.

Anfisa Gerasimova: *Mä'rjj Jakku nijdd* (Kuola-94/IV:8, nro. 61)

61 (V:8) ♩ = 80

Mä'rjj Jakko nijdd

Ёов - дэ па - ка - э - ша да, ламьб нёарк - ак - ка - э - шэ, а
Joou - di - ba Kais - si - ja da Lamm - njaarg - a Kais - si - ja. А

тоамь - бе - ттэ ял - ла Марь - я Ё - кко нийй - тэ,
ton ve't - a jeäll - a Mar - ja Jak - ko nijdd - a

Марь - я Ё - кко нийй - тэ, По - чер(к) ку - кяс ню - на дэ,
Mar - ja Jak - ko nijdd - a. Kå'pp - å ku' - kes njuu'nn - a da

по - чер ку - кяс ню - на... дэ,
kå'pp-å ku' - kes njuu'nn - a. da

Марь - есь Як - ко нийй - тэ, Марь - есь Як - ко ниййт(ä), а
Mää'r - jaž Jak - ko nijdd - a Mää'r - jaž Jak - ko nijdd - a а

сонн, веттё я - лась - тэ - (е), Лявш (э) явь - ресьт рын - дэсь - тэ,
son ve'ti jää' - last - e - je Lous - sa - jääu'r - a reed - da - est - e

Лавш (э) явь - ресьт рын - дэсь - тэ. Лал - ла...
Lous - sa - jääu'r - a reed - da - est - e. La - la...

Anfisa Gerassmova: *Mä'rjj Jakku nijdd* (Kuola-94/III:11, nro. 37)

37 (III / 11.) ♩ = 120 **Mä'rjj Jakku nijdd**

Ä'lğ - ğem mon, ä'lğ - ğem mon ä'lğ - ğem
Mä'rjj - e go Jak - ko go nijdd - a
jeä'k - kes - veiğğ muõ - rid luâ... luâd - dad,
jeä'k - kes go čää'z - zid kue'... kue'd - ded.
Mõök - a tők koll - e - je - škuõ't - te?
Mõök - a tők koll - e - je - škuõ't - te?
Fun - ta - vai rikk - u - go - kıl - lu,
fun - ta - vai rikk - u - go - kıl - lu.

37 = III / 11 cont...

Lää'dd - a tők   čuõjj - â - laž   koolk - ka,

lää'dd - a tők   čuõjj - â - laž   koolk - ka.

Suõvv - â tõn   kuä'd - u - že   hoour - u - tem,

suõvv - â tõn   kuä'd - u - že   mon   hoour - u - tem.

Mõök - a tők   koll - e - je   -   škuõt - te?

Lää'dd - a go   laau - lid kooll   -   a - go - jed,

ruõšš - â go   laau - lid go   laull - u - de di,

sää'm - â go   leeu' - did go   leu'dd - u - jed.

Ä'nn Vää'sk' nijdd 'Ä'nn Vää'skin tyttö'

Anfisa Gerasimova

Leu'dd kertoo Ä'nn Vä'skkin tyttö Arhipovasta, joka ajelee kolmella neljällä valkealla porohärällä, vaikka härkien omistajalla on mädät hampaat, notkoselkäinen nenä. Sama melodiatyyppi esiintyy myös A. Gerasimovan vuonna 1995 esittämässä Evvan Kondrad ä'lğgin leu'ddissa⁴⁵. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:3.

*Ä'nn-e Vää'sk'-e go-la nijdd-â vuâjj-a da
kooumin neelljin-a jiõvjj-â-jeärgain da
kooumin neelljin-a jiõvjj-â-jeärgain.*

*A, ij stooi Vää'sk'-e nijdd vuâjjad-a
kooumin neelljin-a jiõvjj-â-jeärgain da
kooumin neelljin-a jiõvjj-â-jeärgain.*

*Päi'kk'-e-jue'lğg'-e lij jeärga ee'žzed da
ciõ'jj-e pää'nn lij jeärga ee'žz(ed) da
ciõ'jj-e pää'nn lij jeärga ee'žze(d)
Korotkoje lij jeärga ee'žzed da
soojlõž njuu'nn-e lij go jeärga ee'žze(d).*

*A, Vää'sk'-e nijdd-â go-l vuâjj-a, vuâjj-a
kooumin neelljin-a njiõ... neelljin jeärgain-a
da resetka čuõ'ldd-e go saanivui'm-a
da neellj-a jeärga go vuäkka-eva
da kooum-a kiõtkkâm go [?] le'jje
a saani ä'lnn-e go-l nuäkk-a le'jje da.*

*Vää'sk'-e nijdd-â go vuâjj-a, vuâjj-a
kooumin neelljin go-la jiõvjj-a-jeärgain da
kooumin neelljin-a jiõvjj-a-jeärgain.*

Ä'nn Vä'skkin (kun) tyttö ajaa ja
kolmella neljällä valkealla porohärällä ja
kolmella neljällä valkealla porohärällä.

No ei Vä'skkin tyttären kannata ajella
kolmella neljällä valkealla porohärällä ja
kolmella neljällä valkealla porohärällä.

Paikka jalkovälissä on porohärän isännällä ja
mädät hampaat on porohärän isännällä ja
mädät hampaat on porohärän isännällä.
Lyhyenlanta on porohärän isäntä ja
notkoselkäinen nenä on porohärän isännällä.

Vä'skkin tyttö kun ajaa, ajaa
kolmella neljällä valkealla porohärällä.
Ja [?] kanton kun sanilla
ja neljä porohärkää kun nulkkaa
ja kolme komsiota kun [?] oli
ja sanin päällä kun tuudittanut oli (ja).

Vä'skkin tyttö kun ajaa, ajaa
kolmella neljällä kun valkealla porohärällä (ja)
kolmella neljällä valkealla porohärällä.

⁴⁵ CD1:40.

Anfisa Gerasimova: *Ä'nn Vää'sk nijdd* (Kola-1996:19)

Kola96:19

Ä'nn Vää'sk nijdd

Ä'n - ne Vää's-ke go-la nijd - dä vuäj-ja da koou - min neell-ji - na jiöv - jjä - jeär-gain da
 koou - min neell-ji - na jiöv - jjä - jeär-gain.

A ij stooi Vää's-ke nijdd vu - äj - ja - da koou - min neell-ji - na jiöv - jjä - jeär-gain da
 koou - min neell-ji - na jiöv - jjä - jeär-gain.

Päi'k - ke - jue'lë-ge lij jeär - ga ee'ž-žed - da ciö'j - je pää'n-ne li - je jeär - ga ee'žž da
 ciö'j - je pää'n-ne li - je jeär - ga ee'ž-žed.

Ko - rot - ko - je lij jeär - ga ee'ž-žed da soojj - lõž njuu'n - ne lij go jeär - ga ee'ž - žed. A
 Vää's - ke nijd-dä go-la vuäj - ja, vuäj-ja koou - min neell-ji - en - na njiö, neell-jin jeär-gai-en-na da
 re - set-ka čuõ'l-de-de go saa - ni - vui' - ma da

neell - ja jeär-ga go vuäk - ka ev - va da koou - ma čiõt - te - e go jeär - ga le'j - je a
 saa - ni ä'n - ne - c go-la nuäk - ka le'j - je da

Vää's - ke nijd-dä go vuäj - ja, vuäj-ja koou - min neell-jin go-la jiöv - jja - jeär-gain da
 koou - min neell-ji - na jiöv - jja - jeär-gain.

Å'lsander Evvan â'lğğ 'Å'lsander Evvanin poika'

Nästt Gerasimova

Leu'ddin aiheena on kaksi Å'lsanderia, jotka ovat kummatkin matkalla Patunasta Ristikenttään katselemaan nuoria siskoja ja veljiä. Nästtin kertoman mukaan matkaa oli kahdeksan kilometriä ja he lähtivät vierailulle aina lauantaisin ja sunnuntaisin, mutta ei työpäivinä⁴⁶. Ensimmäinen on Å'lsander Evvanin poika Mošnikov ja hän aikoo ajaa perille sanireellä neljällä valkealla porolla. Toinen on Å'lsander Vä'skkin poika Osipov, joka aikoo tehdä matkan hiihtämällä suomalaisilla tervasuksilla. *Leu'dd* löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:37.

*A, mon zeäk [?] Mon-a leäk,
jiök-go kuvdd-â-lââ'st-a go mōōzz-â, joo.*

No, minä [?] Minä olet,
etkö kuuntele (kun) miksi, jo.

*Joo, η-Å'l-e-sandraž η-Evvan η-â'lğğ-e
pâi vää'zzest-a, ve't vää'zzest, pâi
Såull-go-vuu'd-e-go-η-ääkka mie'ldd-e,
Såullvuu'd ääldai jeärgai-juu-gu-vui'm.*

Joo, Å'lsandraž Evvanin poika
vain kävelee, vain kävelee, vain
Såullvu'vddin⁴⁷ akkasta pitkin,
Såullvu'vddin vaatimien ja härkien perässä.

*”De, kuä'ss mon viilljâž vue'lğğ-e-d-am
pâi keässa-go-ta-tam go
neellj go viō'lğğes äälda-la
meezzeni kälkka-saan-a-la-id-a.
Pââjas go Njuōtt-â-joogg η-ääkka joo go.
A, nââ'kk-e-tam viilljâž, nââ'kk-e-tam da
ķe'rjj-e go peemma-kamm-a-gâid
di čičpârj mooččâs go maa'le-joo-go-c-a.”*

”Niin, koska minä-velinen lähden,
vain valjastan (kun)
neljä (kun) valkeaa vaadinta
Mezenin maalattujen sanien [eteen]⁴⁸.
Ylös kun Nuortijoen akkasta (joo kun).
No, puen, velinen puen ja
kirjo-kun-kenkäset
ja kellohelmaisen kauniin hupullisen peskin.”

”Vuej-a-stam η-â'ldd-e go Ristt-â-ķeedd η-ääkka'že.” Ajan lähelle kun Ristikenttä akkasta.
pâi nuōrid go viilljid ķiōčč-â-sta-sta-m,

Vain nuoria (kun) veljiä katselen,

⁴⁶ Nästt Gerasimovan haastattelu 13.8.1994, Patuna.

⁴⁷ Sâu'll tarkoittaa suomeksi lumisohjoa. Sâullvu'vdd viittaa Suvantojen sukualueeseen. Sukualue on tietyn perheen tai suvun perinnöllinen poro-, asuma- ja nautinta-alue.

⁴⁸ Mezen (ven. Мезень) on kaupunki Komin alueella Arkangelin alueen koillisosassa. Kuolan niemimaalle muutti komeja 1800-luvun lopulla ja he toivat mukanaan sanin (*saan*) eli reen, jota vetää kolme tai neljä poroa. Kolttasaamelaiset ottivat pian käyttöön tämän kulkuvälineen, erityisesti kosintamatkoilla. Perinteisesti he käyttivät yhden poron vetämää ahkiota (*ķe'rres*), joka säilyi myös käytössä.

*nuõrid vuäbbid kiõčč-â-go
jijjân go čuä'j-e-joo-go-tââstam.”
Pleä'ss-e-go-lâstt
de pâi nuõrr-â-go-poott-â ve't-e
mošt-â-joo-go-jâstt.*

*A, η-Å'l-e-sander Vää'sk-e η-â'lğġ-e ceälkk:
”Jiõm vä'z-e-škuä'd, jiõm vä'z-e-škuä'd
i Sâullâ'vuu'd η-ääkka mie'ldd.
Mon lu'žže nââ'kk-e-tam
lää'dd-e go tâ'rvv-e-sââ'v-e-kaid.
Čuõig-â-stam viilljâž, go čuõig-â-joo-go-stam
pâi pââjas go Njuõtt-â-joogg η-ääkka-joo-go-že
de η-â'ldd-e go Ristt-â-keâdda'že,
nuõrid vuäbbid, viiljid kiõččâ-joo-stt-âstt”.
Vot.*

nuoria siskoja katse[len] kun
itseäni (kun) näyttelen.”
Tanssii
ja vain nuoruuttapa
muistelee.

No, Å'lsander Vää'skin poika sanoo:
”En ala kävellä, en ala kävellä
Sâullâ'vu'vddin akkasta pitkin.
Minä mieluummin laitan jalkaan
suomalaiset (kun) tervasukset.
Hiihdän, velinen kun hiihdän
vain ylös (kun) Njuõttjoen akkasta
niin lähelle (kun) Ristikenttää,
nuoria siskoja, veljiä katselen”.
Niin.

Leu'ddista on kolme Nästt Gerasimova esittämää toisintoa, kaikki vuodelta 1994.

Nästt Gerasimova: *Å'lsander Evvan â'lğğ* (Kuola-94/XXII:1A, nro. 125A)

1 **Å'lsander Evvan â'lğğ** Kuola-94-XXII:1
125A (XXII:1) Anastassia Ossipovna Gerassimova
♩ = 200

(A) mon - a go
leu'dd - a - jast - a go
joo go (de da)
Å' - - le - san - der Ev - van â'lğğ
vä33 - (e) - go - s(t)ast - a, vä33 - a - (a) - sast
Sâull - â - go - vuu'd - a go ääk - ka mie'ldd
pirr go Sâull - a - vuu'd
jeär - - gai aal - dui - mi - vui'm. A
cie'lķ - e - s(t)ast, cie'lķ - a - s(t)ast - a joo:
'Mönt ton Å' - le - san - der [Ev - van] Vää'sķ - (e) go â'lğğ

37
leäk - ku go vä33 - a - škuät - ta - maž ni

41
Såull - (e)- vuu'd jeär - gai (go)

43
aal - (e) - dui joo - o mie'ldd?" Teä mon

47
ve't viill - jaž keäss - a - tas - tam

50
Puäg - ganj - njaarg (a) viõ'l - gges ääl - da - laid di

54
meezz - (e) - ni kälkk - a saa - na - laid išt - tâm go

58
viill - jâž ve't išt - ta - dam. Pâi

62
pââ' - jas go Njuõtt - (a) - joogg - ääk - ka - last (a)

66
âldd - (e) go Ristt - a keedd -

68
a - že joo - oo

71

 nuõ - rid go viill - jid k̄icc - as - tas - tam

75

 nuõ - rid go vuäb - baid go k̄iccs - ted go

79

 luu luu luu luu

81

 luu luu luu luu luu. Ju'n

85

 Å' - le - san - der Vää'sk̄ - en â'lğğ cie'lK̄ - a - s(t)ast:

88

 "Jiõm mon vuej - a - škuä'd e ni

92

 Säu'll - vuu'd jeär - gai - vui'm mon

95

 lâ - ša njâä k̄ - ka - tam pâi

98

 lää'dd- (e) go tâ'rvv - a - sâä'v - a - kai

101

 čuõig - (e) - stam, čuõig - stam pâä' - jas go

104

Njuõtt - a - joogg - ääk - ka - last (a)

107

âldd - (e) go Ristt - a - go -

109

Ķeedd - a joo. A

112

Å' - le - san - der Ev - van âlġġ - a ceälkk:

115

"Siõl - gad muu njeež - žaž Troo - fem nijdd - a

119

Ķe'rijj - (e) - go - peemm - a - kamm - (a) - gaid kuâr - rad

123

čiâ - par go mooč - čâs go

125

määl - a - joo - go - caid.

128

Teä mon go viill - jâž pâi nââķ - Ķa tam

132

Ķe'rijj - (e) - go - peemm - a - kamm - a - gaid (a) di

136

čîâ - pâr go mooč - čâs go

138

maa - le - ca. Išt - (a) - lam

141

viill - jaž išt - a - lam pî

144

( )

146

meez - zan go kälkk - a - saan - a - laid da

150

riikk - (e) lie čuõj - a - lõs

152

ĸiill - u - ju - go - la."

1
125B (XXII:2)

Å'lsander Evvan â'lğğ

Kuola-94/XXII:2

Anastassia Ossipovna Gerassimova

♩ = 180

A mon leäm Mõõn - a leäk. jiõk go

kuvdd - a - last - a go

mõõzz - a joo. Joo

Å' - le - sand - rãž Ev - van â'lğğ - e pâi

vääž - 3a - sast, ve't

vääž - 3ast pâi

Såull - â - go - vuu'd - a - go -

ääk - ka mie'ldd da

Såull - â - vuu'd aal - dui

jeär - gai - juu - gu - vui'm.

26
Teä kuä'ss mon - a viill - jâž

29
vue'l - ğġa - dam pâi

31
ķeäss - a - go - tam tam go

33
neellj - â go viö'l - ğġes ääl - dai - daid

37
meezz - â - ni kälkk - a - saan - a - laid - a

41
pââ' - jas go Njuött - a - joogg -

43
ääk - ka joo - o go. A

46
nââ'ķķ - â - tam viill - jâž nââ'ķ - ķa - tam da

50
ķe'rjj - â - go - peemm - a - kamm(a) - gaid de

54
čiâ - par - i mooč - čâs go

56
maal - a - joo - go - caid.

89

 vääz - e - škuä 'd jiöm vääz - e - šku'd (i)

93

 Sâull - â - vuu'd - ääk - ka mie'ldd. Mon

96

 lâ ša nââ'ķ - ĳa - tam

99

 lää'dd- â go tâ'rvv - a - sââ'v - a - kaid

102

 čuõig - â -stam viill - jâž go

104

 čuõig - a - joo - go -

106

 stam pâi pââ' - jas go Njuõtt - a - joogg -

109

 ääk - ka - joo - go - že de

112

 â'ldd - â go Ristt - a - ķeedd - a - že

116

 nuõ - rid vuäb - bid viill - jid

118

 ķicc - a - joo - s(t)ast."

1

Å'lsander Evvan â'lğğ

Kuola-94/XXII:9

132 (XXII:9)

Anastassia Ossipovna Gerassimova

♩ = 160

Mon pâi leu'dd - a - jââs - tam, mon
pâi leu'dd - a - jââs - tam. Änn
go Suõ'nn -(i) - jel (e) ääk - ka
kuvdd - lâs - ta
nuõ - rid go päär - naid, nuõ - rid go
viillj - a - laid. Joo
Å' - le - san - der Ev - van â'lğğ - a joo lie
Å' - le - san - der Vää'sķ (e) go â'lğğ - a ju'n.

Tuállja si'jdde suukki 'Tuuloman kylään soutajat'

Anfisa Gerasimova

Leu'dd kertoo Konkovskin perheen miehistä, joiden käytöstä paheksutaan. He ovat soutamassa Tuuloman kylään ja aikovat nukkua venäläisten naisten kanssa. Anfisa kertoo: ”Voit kuulla Konkovskien kulkuset (*ķeáll*) ja aisakellot (*rikk-ķeáll*). Panevat porot kulkemaan kovaa ja sitten kaatuilevat. Ajelevat puiden ympäri ja sitten särkevät ahkionsa.” Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:15.

*Hune⁴⁹ saanâž-ske mod-â-nij-e
tiârr-â-lâ'tte, go viârr-â-lâ'tte,
pirr muõr saanideez siõrr-â-lâ'tte.
Saanideez-e-se muârdde-he,
neä'tt-e-la-je go ju'rdde...*

*Konakovsaki lodari ja
Hune saanâž-ske mod-â-nij-e
tiârr-â-lâ'tte viârr-â-lâ'tte,
pirr muõr saanideez siõrr-â-lâ'tte.
Saanideez-e go muârdde-ne,
neä'tt-e-la-ja go ju'rdde-e-ne.*

*Tuáll'ja si'jdde lie suugga-je-ja.
Tuáll'ja si'jdde lie suugga-je-ja.
Ruõšš-â kars-tai-vui'm lie vuä'dđ-e-je.*

Sanit muodikkaat
laukottavat kun luisuttelevat
ympäri puun saneillaan leikittelevät.
saninsa puuhun ajavat,
viikon kun mietiskelevät.

Konakovskin laiskurit (ja)
Sanit muodikkaat
laukottavat, luisuttelevat
ympäri puun saneillaan leikittelevät.
Saninsa kun puuhun ajavat.
Viikon kun mietiskelevät.

Tuuloman kylään ovat soutamassa.
Tuuloman kylään ovat soutamassa.
Venäjän akkojen kanssa alkavat nukkua.

---

⁴⁹ Sanan merkitys epäselvä.

Anfisa Gerasimova: *Tuállja si'jdde suukki* (Kuola-94/IV:5A, nro. 46A)

46A (IV / 5A.) **Tuállja si'jdde suukki**

Ко - ння - ковс - (а) - ке (и) ло - ды - ри (я... у них...)
 Коп - а - ков - са k̄iil - lu da riĵ - je...

Anfisa Gerasimova: *Tuállja si'jdde suukki* (Kuola-94/IV:5B, nro. 46B)

46B (IV / 5B.) **Tuállja si'jdde suukki**

У них са - ноч - ки мо - да ны - е,
 See'st saan - â sa - mai mood - nai le'j - je,
 тэ - рра - лаххь - тэв, (о) ве - рра - лаххь - тэв,
 tiarr - â - lâ't - te, go viarr - â - lâ't - te.
 пырр мурр соа - нэт - э си - рра - лаххь - тэв,
 pirr muor saan - i - deez siörr - â - lâ't - te.
 Со - а - нэ - дэ - сся сыйй муррь - тэ - (лэ) - нне,
 Saan - i - deez - e sij tuarr - a - e - ne,
 ныд - тээ Лу - явь - ре юррь - тэнь...
 нехь - тэ - ле юррь - (э) - тэнь - (э)...
 neä'tt - a - la - ja go ju'rdd - a...

Anfisa Gerasimova: *Tuállja si'jdde suukki* (Kuola-94/IV:5C, nro. 46C)

46C (IV / 5C.) Tuállja si'jdde suukki (cont.)

Музыкальный фрагмент в ключе D major, 4/4 метр. Состоит из семи строк нот с русскими и финскими текстами. Встречаются различные ритмические значения, включая восьмые и шестнадцатые ноты, а также аккорды. В конце фрагмента есть знак цезуры.

Ко - нне - ков - с(ä) - ки - е ло - да - ри (е)
 Kon - a - kov - sa kiiil - lu da rij - je

у них са - ноч - (ч)ки мо - да - ны - е,
 see'st saan - â sa - mai mood - nai le'j - je,

те - рра - лаххь - тэв - (э) ви - рра - лаххь - тэв,
 tiârr - â - lâ't - te - e, viârr - â - lâ't - te.

пырр мурр - (а) соа - нэ - тэ си - рра - лаххь - тэв,
 pirr muõr saan - i - deez siõrr - â - lâ't - te.

Соа - на - дэ - ссе гу муррь - тэ - (э) - ннэ,
 Saan - i - deez - e go muõrr - a - e - ne,

нэх - (туль) туль - я гу юррь - тэ - (э) - нэ. (А)
 neä'tt - a - la - ja go ju'rdd - a - e - ne A

тоаль - яс сый - та ли суг - кэ - (э) - е...
 Tuáll - ja sijd - de lie suug - ga - je - ja...

Anfisa Gerasimova: *Tuállja si'jdde suukki* (Kuola-94/IV:5D, nro. 46D)

46D (IV / 5D.)

Музыкальный фрагмент в ключе D major, 4/4 метр. Состоит из двух строк нот с русскими и финскими текстами. Встречаются различные ритмические значения, включая восьмые и шестнадцатые ноты, а также аккорды. В конце фрагмента есть знак цезуры.

тоаль - яс сый - та ле суг - ка - е е,
 Tuáll - ja sijd - de lie suug - ga - je - ja.

ру - шшэ коар - ше(ле) - вуэймь (лев) вуэ - дтэе - е ...
 Ruõšš - â kars - tai - vui'm lie vue'd - da - je .

Muiden siidojen leu'ddeja

Peäccam sijdd 'Petsamon siida'

Anfisa Gerasimova

Leu'dd kertoo hyvin lyhytsanaisesti Petsamon siidasta. Anfisa Gerasimova ei koskaan käynyt siellä, mutta oli oppinut leu'ddin muilta. ”Turkissa, peskissä olen minä kasvanut” tarkoittaa, että on kasvanut peski päällä ulkoilmassa. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:5.

La, la-la-lal-lal, lal-lal, lal-la-la, la-la

La, la-la-la, lal-lal, lal-lal, la-la

La, la-la-la, lal-lal, lal-lal, la-la

La, la-la-lal-lal...

La, la-la-lal-lal...

La, la-la-lal-lal...

Pâ'jjel Peäccam siid-â peeivaž päšt-a.

Pâ'jjel Peäccam siid-â peeivaž päšt-a.

Toorkâst, piäckâst leäm šöddâm-âž-a.

Yli Petsamon siidan aurinko paistaa.

Yli Petsamon siidan aurinko paistaa.

Turkissa, peskissä olen kasvanut.

Leu'ddista on kolme tallennusta, kaikki vuodelta 1994.

Anfisa Gerasimova: *Peäccam sijdd* (Kuola-94/I:9, nro. 9)

9 (I/9.)   ♩ = 120   **Peäccam sijdd (cont.)**

Ля   ля ля ляльляль ляль ляль   ляль   ля ля ля   ля
La   la la lal lal lal lal   lal   la la la   la

ля   ля ля ля   ляль ляль   ляль   ляль   ля   ля
la   la la la   lal lal   lal   lal   la   la

ля   ля ля ля   ля ля   ля   ля   ля   ля
la   la la la   la la   la   la   la   la

Пэй - ель Пях-цем(е) сыйй-тэ   пяй - вэш(е) паш - та,
Pâj - jel Peäc-sam siid - â   peei' - važ päšt - a.

Пэй - ель Пях-цем сыйй-тэ   пяй - вэш(е) паш - та,
Pâj - jel Peäc-sam siid - â   peei' - važ päšt - a.

тор - хкэсьт, пец - кэсьт лем   шэн - тэм   мыйй   все...
toor - kâst, piäc - kâst leä'p   šödd - â - maž - â.

Anfisa Gerasimova: *Peäccam sijdd* (Kuola-94/I:8, nro. 8)

8 (I / 8.) ♩ = 120 **Peäccam sijdd**

Пэй - ель Пях - цем сыййт ды пяйй - веш (э) паш - та,
 Pâj - jel Peäc - sam siid - â peei' - važ räšt - a.

тор - хкэсьт, пяц - кэсьт лем шэн - там мыйй шэ.
 Toor - kâst, riäc - kâst leä'p šödd - â - maž - a,

Тор - хкэсьт, пеац - кэсьт лепь шэнт(эм...)
 toor - kâst riäc - kâst leä'p šödd(-â-maž).

Anfisa Gerasimova: *Peäccam sijdd* (Kuola-94/X:3, nro. 97)

97 (X:3) ♩ = 110 **Peäccam sijdd**

Пэй - ель Пях - цем сыййт ды пяйй - веш (э) паш - та,
 Pâj - jel Peäc - sam siid - â peei' - važ ( ) räšt - a.

тор - хкэсьт, пяц - кэсьт лем шэн - там мыйй шэ.
 Toor - kâst, riäc - kâst leäm šödd - â - maž - a,

тор - хкэсьт, пяц - кэсьт лем шэн - там мыйй шэ.
 Toor - kâst, riäc - kâst leäm go šödd - â - maž - a,

Ля ля ля ляляляля ляля ляля ляля ля ля ля ля
 La la la lal lal lal lal lal la la la la

ля ля ля ля ля ля ля ля ля ля
 la la la la la la la la la la

Jokonski nijdd 'Jokangan tyttö'

Anfisa Gerasimova

Jokanga on turjansaamelainen asuinpaikka Kuolan niemimaan koillisosassa. Leu'ddissa kerrotaan Äännaž-nimisestä naisesta, joka rakasti kolmea miestä. Tarina esitetään poroihin liittyvillä kielikuvilla: tummakulmainen pikku vuongeli piti kiinni kolmea, neljää hirvasta. Äännaž ilmeisesti tapasi vedenhakumatalla mielitiettynsä ja he kuhertelivat ison kiven kupeessa mättäällä, minkä vuoksi hän viipyi matkalla kauan.

Anfisa oli oppinut leu'ddin äidiltään ja itse leuddasi sitä myöhemmin tehdessään käsitöitä. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:14.

*Jokon-o-skoi-a lij da
ku'kes-e čää'zz-e-kue'ddem-sââ'jjes da
Jönn-â keä'dgğ-e lij peäll-a-saž da
jönn-â keä'dgğ-e lij peäll-a-saž da
seeu'ter-pounnj-â lij poodd-â-škâž da
seeu'ter-pounnj-â lij poodd-â-škâž da*

Jokonga on ja
pitkä(sti) vedenhakupaiikka(an) ja
Suuri kivi on pielunen ja
suuri kivi on pielunen ja
sammalmätäs on tyyny ja
sammalmätäs on tyyny ja.

*Vue'ddes-e go lij-e go la
jue'lğğ-e-röš-â-go-i'sše lij da.
Vue'ddes-e go lij-e go la
jue'lğğ-e-röš-â-go-i'sše lij da.*

Puun juuri kun on (kun-la)
sängyn jalkopää (on-ja).
Puun juuri kun on (kun ja)
sängyn jalkopää (on-ja).

*Ä'nn-e-šk-aj-až lij plooskajaž da
čornabrovka lij vuönnj-â-laž.
Kooum-â neellj-e go sârvv-a-sa go
tue'll-e-je go tue'll-e-je da
tue'll-e-je-ja go tue'll-e-je da*

Äännaž on latuskajalkainen ja
tummakulmainen pikku vuongeli⁵⁰.
Kolmea, neljää (kun) hirvasta kun
pitää kiinni, kun pitää kiinni ja
pitää kiinni, kun pitää kiinni ja

*Tiigu, tiigu leäm tie'tted-ed
Tiigu le'jjem go tie'tted-ed
Ton-a ve't-e go jie'nn-e-le-in*

Tänne, tänne, olen tietänyt
tänne, jos olisin kun tietänyt
Sinähän kun äidin kanssa

⁵⁰ Toisella ikävuodellaan oleva naarasporo, vaadin, vaami.

a, muu-a neezz-a-nin jeäll-a.

Ikkân mie'ldd-e leei'm rött-a-jed-a.

Ikknai mie'ldd-e leei'm rött-a-jed-a.

La-la-la-la-la-la

no, minun naiseni kanssa elää.

Ikkunan kautta olisimme siepanneet.

Ikkunoiden kautta olisimme siepanneet.

La-la-la-la-la-la

Leu'ddista on nuotinnettuna kaksi toisintoa, molemmat Anfisa Gerasimovalta vuodelta 1994.

Anfisa Gerasimova: *Jokoŋski nijdd* (Kuola-94/IV:10B, nro. 51B)

51B (10B.) **Jokoŋski nijdd (cont.)**

(A) йок - ко он - ну кус - ку - я ли да, (чу)
 А Jo - ко - оŋ - ŋus - ко - ja lij... da čuu't

ку - кесь ча - ця куэ - дэмь-(э) сай - ешь, ен - но кет - ки ли пя - лла сышь да,
 ku'-kes čää'z3 (-) - kue'd - dem - sââ'j-â es' jönn-â keä'gğ lij peäll-a - saž da

ен - но кет - ки ли пя - лла еышь(э) да,
 jönn-â keä'dgğ lij peäll- a - saž - â а

севь-тэрь поавь-нэ ли по - дэш-кэсьт, да,
 seeu'-ter pou'nnj lij podd - a - škâž da

севь - тэрь поавь-нэ ли по - дэш - кэсьт да,
 seeu'-ter pou'nnj lij podd - a - škâž da

вуэд - да - ись-(э) го ле - я гол да,
 vue'dd-â - saž go lij - e go da

юэль-кя - руш-шэ го ыш - ше лись да, вуэйввь-ресь(юэль-ке)гу ру - шшэ-эсь да...
 jue'lğğ-â - rōšš - go - iš - še lij da vue'd - des jue'lğğ - go - rōš - šân ( )...

(A) нис - ка - еш-(э) ли плос - ко - ешшэ да
 А - nišk - a - jâž - â lij šö'i - les päi'kk а

чер - но - бров - ка ли вунн - я - лэшшь, кол - мэ нель - е го сар - ва - са го
 ča'p - pes - ku'lmm-a lij vuöñj - a - laž koumm-â nellj - a go sârvv - a - sa go

туэ - лле - е - я го туэ - лле - я да.
 tue'll - e - je - je go tue'll - e - je da.

2
51A (IV / 10A.)

Kuola -94/IV:9-10

Jokoŋski nijdd

$\text{♩} = 165$

(А) нис-ка-еш-(э)ли пloc-ко-ешшэ да,
A-nišĕ - a - jâž - â lij šõ'l-les päi'ĕĕ da

чер-но-бров-ка ли вун-не-лэшъ, дэ, кол-мэ-нель-е го сар-васа,
ča'p- pes - ku'lmm-a lij vuõ'nj-a - laž di koumm-â nellj - a go sârvv- as(a)

туэ-ля-е-(е)го туэ-ля-есь, (да) кол-мэ нель-е го сар-ва-са...
tue'll- e - je - je- go tue'll- e - je di koumm-â nellj - a go sârvv- a - sa.

Ķeivvar Meedrai 'Ķeivvarin Meedrai'

Anfisa Gerasimova

Tämä leu'dd on peräisin Maaselän (*Maaseä'lǵǵ*) kylästä. Meedrai oli ollut käymässä Suonikylässä, ja ilmeisesti ajokeli oli huono, sillä Suonikylässä oli vain vähän lunta ja hanki kuin peilijäätä. Samoin hänen nahkakintaansa kuivuivat pilalle. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:20.

*I'lla Meedrai jie'kkem gu
vie'rr-e, vie'rr-e, vie'rr-e.
Suõ'nn'jel-i siidâst-i
čuu't-i lij gu kie'rr-e da joo.*

Ei ole Meedrai-setämme (kun)
syy, syy, syy.
Suonikylässä
kovin on (kun) peilijäätä.

*I'llak Meedrai jie'kkem
vie'rr-e, vie'rr-e, vie'rr-e.
Suõ'nn'jel-i siidâst-i
čuu't-i lij gu kie'rr-e da joo.*

Ei ole Meedrai-setämme
syy, syy, syy.
Suonikylässä
kovin on (kun) peilijäätä.

*Kuä'dest-i koškkummu lie gu
keâsttas-a-ja-ja.
Da i'llak Meedrai jie'kkem gu
vie'rr-e da joo.
Čuu't koškkii.*

Jääneet kuivumaan ovat (kun)
kintaat.
Ja ei ole Meedrai-setämme (kun)
syy, syy (ja joo).
Kovin kuivasi (kintaita).

Leu'ddista on nuotinnettuna kaksi toisintoa, molemmat Anfisa Gerasimovalta vuodelta 1994.

Anfisa Gerasimova: *Ќeivvar Meedrai* (Kuola-94/V:5, nro. 58B)

58B (V: 5) ♩ = 80

Ќeivvar Meedrai

Эл - ля Мытѣ-ре - ен - чам гу вер - ря, вер - ря, вер - ря,
Il - lak Meed - rai jie'ķ - ķem gu vie'rr - â, vie'rr - â, vie'rr - â.

Суэн-гель (э) сый - тась (э) чут-тэ ли гу кер - ря да ё.
Suõ'nn - jel - i sii - dâst - i čuu't - i lij gu ķie'rr - â da joo.

Эл - льяк (э) Мытѣ-ря - ен - чам вер - ря, вер - ря, вер - ря,
Il - lak - i Meed - rai jie'ķ - ķem vie'rr - â, vie'rr - â, vie'rr - â.

Суэн-гель (э) сый - тась (э) чут-тэ ли гу кер - ря да ё,
Suõ'nn - jel - i sii - dâst - i čuu't - i lij gu ķie'rr - â da joo.

куа-дасѣт (э) кошш-ку - му ли гу кяс - та - са - е ён да,
Kuä' - dest - i koškk - u - um - mu lie gu ķeâst - ta - sa - ja - ja. Da

эл - льяк (э) Мытѣ-ря - ен - чам гу вер - ря да ё.
il - lak - i Meed - rai jie'ķ - ķem gu vie'rr - â da joo.

Anfisa Gerasimova: *Ķeivvar Meedrai* (Kuola-94/X:4, nro. 97)

эл-ляк (э) Мытѣ -ря - ен - чам гу ли кер - ря да ё,
Il - lak - i Meed - rai jie'ķ - ķem go lij vie'rr - a da joo.

куа - дасѣт (э) кошш - ку - му ли гу кяс - та - са - е ён
Kuä' - dest - i koškk - u - um - mu lie go ķeâst - ta - sa - ja lie.

Куа - дасѣт (э) кошш - ку - му ли гу кяс - та - гу - са.
Kuä' - dest - i koškk - u - um - mu lie go ķeâst - ta - go - sa.

Vuõltesķ ääkkaz 'Vuõltesķ-mummonen'

Anfisa Gerasimova

Mahdollisesti Luujärveltä oleva leu'dd, joka Anfisan mukaan on ollut alun perin pitkä leu'dd, josta hän muisti vain osan. Kaikki leu'ddissa mainitut henkilöt ovat erikoisia: Vuõltesķ-mummonen on hampaaton, Näskk on ahne ja Evvanin poika on kummallinen, koska ei ole edes venettä soutanut. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:28.

La-la-la-la da la-la-la-la

Vuõltesķ ääkkaz lij paa'nec da.

Vuõltesķ ääkkaz lij paa'nec da.

La-la-la-la ja la-la-la-la

Vuõltesķ-mummonen on hampaaton ja.

Vuõltesķ-mummonen on hampaaton ja.

Hå't-i Näskk-a lij ââ'nes da.

Hå't-i Näskk-a lij ââ'nes da.

Vaikka Näskk on ahne ja.

Vaikka Näskk on ahne ja.

Evvan â'lğğ-e lij õõmâs da.

Evvan â'lğğ-e lij õõmâs da.

Evvanin poika on kummallinen ja.

Evvanin poika on kummallinen ja.

I'llak suukkâm ni võnnâz da.

I'llak suukkâm ni võnnâz da.

Ei ole soutanut edes venettä ja.

Ei ole soutanut edes venettä ja.

Leu'ddista on nuotinnettuna viisi toisintoa, kaikki Anfisa Gerasimovalta vuodelta 1994.

Anfisa Gerasimova: *Vuõltesķ ääkkaz* (Kuola-94/IX:7, nro. 87A)

1

Kuola-94 C. IX: 7-9
Anfisa Gerassimova

87 (IX:7) ♩ = 105

Vuõltesķ ääkkaz (I)

The musical score for 'Vuõltesķ ääkkaz (I)' is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/8 time signature. The tempo is marked as ♩ = 105. The score consists of five staves of music with lyrics underneath. The lyrics are in a dialect form of Finnish. The first staff begins with 'Lal lal lal lal lal laal laa da lal lal lal la la la lal lal la.' The second staff begins with 'Vuõl - tesķ ääk - kaž lij pa - nec - da. Vuõl - tesķ ääk - kaž lij pa - nec - da.' The third staff begins with 'Ho - ti Näskk - a lij â - nes - da Ho - ti Näskk - a lij â - nes - da.' The fourth staff begins with 'Ev - van â'lğğ - e lij õõ - mäs - a Ev - van â'lğğ - e lij õõ - mäs - a.' The fifth staff begins with 'I'l - lak suuk - kâd ni vöö - nâs - a I'l - lak suuk - kâd ni vöö - nâs - a.' The score ends with a double bar line.

Lal lal lal lal lal laal laa da lal lal lal la la la lal lal la.

Vuõl - tesķ ääk - kaž lij pa - nec - da. Vuõl - tesķ ääk - kaž lij pa - nec - da.

Ho - ti Näskk - a lij â - nes - da Ho - ti Näskk - a lij â - nes - da.

Ev - van â'lğğ - e lij õõ - mäs - a Ev - van â'lğğ - e lij õõ - mäs - a.

I'l - lak suuk - kâd ni vöö - nâs - a I'l - lak suuk - kâd ni vöö - nâs - a.

Anfisa Gerasimova: *Vuõltesķ ääkkaz* (Kuola-94/IX:8A, nro. 87B)

87B (IX:8A)

♩ = 160

Vuõltesķ ääkkaz (II)

The musical score for 'Vuõltesķ ääkkaz (II)' is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/8 time signature. The tempo is marked as ♩ = 160. The score consists of two staves of music with lyrics underneath. The first staff begins with 'Vuõl - tesķ - e go lij - e go la' and the second staff begins with 'lol lo lol lo laa la.' The score ends with a double bar line.

Vuõl - tesķ - e go lij - e go la

lol lo lol lo laa la.

Anfisa Gerasimova: *Vuõltesķ ääkkaz* (Kuola-94/IX:8B, nro. 87C)

87C (IX:8B) ♩ = 160

Vuõltesķ ääkkaz (II)

The musical score is written on five staves in G major (one sharp). The tempo is marked as ♩ = 160. The piece features a complex rhythmic structure with frequent changes between 5/8 and 6/8 time signatures. The lyrics are in Finnish and include several instances of 'lal' and 'laa' used as vocalizations. The score concludes with a double bar line.

A Vuõl - tesķ - e go lij - e go da
ääk - ka - ež go lij - e da Laa
lal laa la lal la laa lal laa la. Da
lal laa lal la laa lal lal la. A
Vuõl - tesķ ääk - kaž go...

Anfisa Gerasimova: *Vuõltesk ääkkaz* (Kuola-94/IX:8D, nro. 87D)

A lal laa la la la lal laa laa laa

gâi gâi gâi - (je) gâi - (je) gâi (jâ - le) A

lal laa laa la laa lal la le.

Vuõl - tesk - e go ääk - ka lij - e go

vuejj - a vuejj - a go vuej - ja - li da

nellj - a jeär - ga go vuäk - ka - a - le da

nellj - a jeär - ga go vuäk - ka - a - le.

88 (IX:9)

♩ = 160

Vuõltesķ ääkkaz

A Vuõl - tesķ ääk - ka go lij - e go da
 vuejj - a vuejj - a go vuej - ja - li da
 nellj - a jeär - ga go vuäk - ka - al da
 nellj - a jeär - ga go vuäk - ka - al a
 Luu - jääu'r sii - da (go) vuejj - a - lem ( ) da
 Luu - jääu'r sii - da (go) vuejj - a - lem da
 gâi gâi gâi ( ) go vuejj - a - lem da
 lal laa laa la laa lal laa la.

Päärask̃ Kondrad nijdd 'Päärask̃ Kondradin tyttö'

Anfisa Gerasimova

Tämä leu'dd sijoittuu *Á'vverjäu'rrin* eli Imandrajärven talvisiin maisemiin. Päärask̃ Kondradin tyttö ajaa yli suuren järven selän tapaamaan rakastettuaan, *Sääškaa*. Siellä se Päärask̃ odottaa, ja sitten heitä onkin kaksi. Tekstissä käytetään runsaasti pikkusanoja (*lij, go, da*) täydentämään melodian rakennetta. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:24.

Päär-a-skaž-a lij-e go da

Kondrad nijdd-â-i go lij-e.

A, mon-a ve't-e go vuejam-a da

pâ'jjel Á'vver-ääkka ju'vdd-e-jõõrŋ-â.

Päärask̃ on (kun ja)

Kondradin tyttö (kun on).

No, minäpä kun olen ajamassa (ja)

yli Imandra-akkasen suuren selän.

Vuägg-a ton-a vuägg-a lij-e da

sõõrv-â-čue'rv-e-jeärga-go-ž-e

pâ'jjel-e go Á'vver-ääkka,

ju'vdd-e go jõõrŋ-â.

Nulkkaa sinä nulkkaa (on ja)

hirvensarvi-härkänen (kun)

yli (kun) Imandra-akkasen,

suuren (kun) selän.

A, ton ve't Sääška.

Puätt-a lij da muäna lij-e go.

Puätt-a i lij-e go puätt-a.

No, sinäpä Sääška.

Tulee, on (ja) me kaksi (on kun).

Tulee (on) kun tulee.

Vuägg-a ton-a vuägg-a lij

sõõrv-â-čue'rv-e lij-e jeärga[ž].

Nulkkaa sinä nulkkaa (on)

hirvensarvi on härkänen.

Leu'ddista on nuotinnettuna kaksi toisintoa, molemmat Anfisa Gerasimovalta vuodelta 1994.

Anfisa Gerasimova: *Pääraskõ Kondrad nijdd* (Kuola-94/VIII:10A, nro. 79)

Antissa Gerassimova

79 (VIII:10A)

Pääraskõ Kondrad nijdd

♩ = 100

Pä - ras - kaž - a lij - e go da

Kond - rad nijdd - a go lij - e. A

mon - a ve't - a go vuej - jam - a da

pä'j - jel Ää - ver - ääk - ka ju'vdd - a jöörη - a.

Vuägg - a ton - a vuägg - a lij - e da

sõrvv - a čue'rv - a - jeär - ga - go - laž - a

pä'j - jel a go Ää - ver - ääk - ka ju'vdd - a - go - jöörη - a. A

ton ve't Sääš - ka puätt - a lij da muä - na - i lij - e go

puätt - a i lij - e go puätt - a.

Vuägg - a ton - a vuägg - a lij sõrvv - a - čue'rv - a lij - e jeär - gaž.

80 (VIII:10B) $\text{♩} = 112$ Päärask Kondrad nijdd

Ää-ver-Ääk-ka ju'vdd-a lij a jöörη-a lij-e. Da
 mon-a ve't-a vuej-je - go - lam - a.
 Pä-ras-kaž-a Kond-a - rad nijdd - a lij-e go lij - a.
 Vuägg-a ton- a vuägg- a lij sörvv-a-čue'rv-a - jeär-ga - laž
 pä'j-jel ju'vdd-a - jöörη-a Ää-ver- ääk- ka.
 Ää-ver-Ääk-ka pä'j- jel - e ju'vdd-a lij - e jöörη-a go lij - e. A ton
 Sääs-ka-žâm-a puätt - a lij - a mon- a ve't- a vuârd-dam lij.
 Mon- a suu-a vuârd-dam go le'j- jem A
 Pä- ras-kaž - a lij - e go Kond-a- rad- i nijdd - a go lij - a.

Luukin vää'rr 'Luukin-vaara'

Anfisa Gerasimova

Tässä lyhyessä leu'ddissa kuvataan Luukin-vaara ja verrataan luonnon maisemia kirkkoon. Haapa on kuin pappi, Suâla-vaarat kuin alttarina ja kuusenoksat ovat kuin kynttilöitä. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:10.

*Luukin vää'rr-e lij go ceerk-a-ven-a da
Luukin vää'rr-e lij go ceerk-a-ven-a.*

Luukin-vaara on kuin kirkkona ja
Luukin-vaara on kuin kirkkona.

*A, haapa mâ'te lij lij pappâ-e-n-a da
haapa mâ'te lij go pappâ-e-n-a.*

No, haapa on (on) kuin pappina ja
haapa on kuin pappina.

*A, Suâla-vää'r-e lie go voolt-â-ren-a da
Suâla-vää'r-e lie go voolt-â-ren-a.*

No, Suâla-vaarat⁵¹ ovat kuin alttarina ja
Suâla-vaarat ovat kuin alttarina.

*Kuõzz-a ååusa lie go tuõvv-â-sen-a da
kuõzz-a ååusa lie go tuõvv-â-sen-a.*

Kuusenoksat ovat kuin kynttilöitä ja
kuusenoksat ovat kuin kynttilöitä.

---

⁵¹ Suom. Saarivaara.

Anfisa Gerasimova: *Luukin vää'rr* (Kuola-94/III:2, nro. 28)

1

(27 = III / 1 = II / 13)

Kola -94/III:1-5
Anfissa Gerassimova

28 (III / 2.)

$\text{♩} = 120$

Luukin vää'rr

(A) Лу - кен-(а) ва - рре ли гу церь - ке - ве - на, да
Luu - kin vää'rr- â lij go seer - kav - en - a da

Лу - кен-(а) ва - рре ли гу церь - ке - ве - на, а
Luu - kin vää'rr- â lij go seer - kav - en - a. А

Ха - па Мы-ттэ-ре ли поах - пэ - нэ, да
Suu'pp - â mâ'-te lij go раар - рâ - en - а, да

Ха - па Мыттъ-(э)-решь ли поах - пэ - нэ, а
suu'pp - â mâ'-te lij go раар - рâ - en - а. А

Соа - ло - ва - ра ли гол воав - та - ре - на, да
suâl - а - vää'rr- â lie go vool - târ - en - а, да

Соа - ло - ва - ра ли гол воав - та - ре - на.
suâl - а - vää'rr- â lie go vool - târ - en - а.

Куа - са оав - са лев гу ту - ва - сэ - нэ, да
Kuõzz - â ââu's- a lie go tuõv - vâs - en - а da

куа - са оав - са лев гу ту - ва - сэ - нэ.
kuõzz - â ââu's- a lie go tuõv - vâs - en - а.

Henkilökuvia

Mooččâs Tä'djnaž 'Kaunis Tä'djnaž'

Anfisa Gerasimova

Leu'ddissa kuvataan Tä'djen Semmanin tyttöä ja verrataan hänen kauneuttaan pienien lompoloiden tyyneen veteen. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:13.

U'cc-e lie lubbla lie

čää'cc-e lij šölläd.

Da tøn diött go

Tä'dj-e-naž Semman nijdd-â jeäll-a,

tøn diött go

Tä'dj-e-naž-a Semman nijdd-â jeäll-a.

Pieniä ovat lompot ovat.

Vesi on tyyni.

Ja sen tähden kun

pikku Tä'djen Semmanin tyttö asuu,

sen tähden kun

pikku Tä'djen Semmanin tyttö asuu.

Mooččâs lij Tä'djen go

Semman go nijdd-â.

njääljes lij Tä'dj-e-naž go

Semman go nijdd-â.

Kaunis on Tä'djen (kun)

Semmanin (kun) tyttö.

Suloinen on Tä'djen (kun)

Semmanin (kun) tyttö.

Mooččas Tä'djnaž

Kuola-94/III: 8

34 (III:8) ♩ = 160

Anfissa I. Gerassimova

У - пе ли лумп - ла, ли ча - дзе, ли шел - ла, да
U'cc- â lij lubb - la lee čää'cc - e lij šöl - lâd. da

3 тамь - петъ гол Тадь - я - нэн - че Сым - ман нийй - тө ял - ла,
Tõn diõtt go Täd - je - naž - â Sem - man nijdd - â jeäll - a.

5 тамь - петъ гол Тадь - я - нэн - че Сым - ман нийй - тө ял - ла,
Tõn diõtt go Täd - je - naž - â Sem - man nijdd - â jeäll - a.

7 Мо - ччесь ли Тадь - ян гол Сым - ман гол нийй - тә,
Мооч - čäs lij Täd - jen go Sem - man go nijdd - â.

9 Нялль - кесь ли Тадь - я - нэж гол Сым - ман го нийй - тә,
njää'l - jes lij Täd - je - naž go Sem - man go nijdd - â.

Jä'kkem nijdd 'Jä'kkemin tyttö'

Anfisa Gerasimova

Tässä leu'ddissa etelätuuli liehuttaa kertojan hiuksia, kun hän näkee Jä'kkemin tytön, joka katselee häntä kuin kissa. Leu'dd on tallennettu vuonna 1996. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:19.

Saujppiögg-ääkkaž-i vuõptid-i pãåss-a.
Jä'kkem-i niõdãž keäčč-a mä'htt kaass-â.

Etelätuuli-akkanen hiuksiani liehuttaa.
Jä'kkemin tyttö katselee kuin kissa.

Saujppiögg-ääkkaž-i vuõptid-i pãåss-a.
Saujppiögg-ääkkaž-i vuõptid-i pãåss-a.

Etelätuuli-akkanen hiuksiani liehuttaa.
Etelätuuli-akkanen hiuksiani liehuttaa.

Jä'kkem-e niõdãž keäčč-a mä'htt-e kaass-â.
Jä'kkem-e niõdãž keäčč-a mä'htt-e kaass-â.

Jä'kkemin tyttö katselee kuin kissa.
Jä'kkemin tyttö katselee kuin kissa.

Lal-la-la, la-la, laa-laa-la, laa-la-laa.
Lal-la-la, la-la, laa-laa-la, laa-a-la.

Lal-la-la, la-la, laa-laa-la, laa-la-laa.
Lal-la-la, la-la, laa-laa-la, laa-a-la.

Leu'ddista on nuotinnettuna kaksi toisintoa, toinen vuodelta 1994 ja toinen 1996. Molemmat ovat Anfisa Gerasimovan esittämiä.

Anfisa Gerasimova: *Jä'kķem nijdd* (Kola-1996: II:5C)

Kola96/II2:5C

Jä'kķem nijdd

Saujj - piögg - ääk - ka - ži vuõp - ti - di pääs - sa.
Jä'k - ķe - mi niõ - đâž ķeäč - ča mä'ht - te kaas - sâ.
Saujj - piög - ga - ääk - ka - ži vuõp - ti - di pääs - Saujj -
piög - ga - ääk - ka - ži vuõp - ti - di pääs - sa.
Jä'k - ķe - me niõ - đâž ķeäč - ča mä'ht - te kaas - sâ.
Jä'k - ķe - me niõ - đâž ķeäč - ča mä'ht - te kaas - sâ.
Lal - la - la, la - la, laa - laa - la, laa - la - laa.
Lal - la - la, la - la, laa - laa - la, laa - la.

56 (V:3)

Jä'kķem nijdd

$\text{♩} = 180$

Соайвът (и) пиңҥк а - кэш (э) ву - тэ - ты (данэ) поа - са,
 Riõgg - ääk - kaž - i vuõp - tid - i pãass - a

соайвът пиңҥк а - кэш (э) ву - тэ-ты-да - нэ поа - са.
 son riõgg - ääk - kaž - i vuõp - ti - dan - i pãass - a.

Яхь - ким (а) ний - тэш кях - чем ах - та коа - са,
 Jä'k - ķem - e niõ - ðaž ķeä'čč - a mâ' - te kaass - a.

Яхь - ким (а) ний - тэш кях - чем мах - та (ко - а - са...)
 Jä'k - ķem - e niõ - ðaž ķeä'čč - a mâ' - te kaass - a da...

Si'rggi Säävti â'lgg 'Si'rggi Säävtin poika'

Anfisa Gerasimova

Si'rggi Säävtin poika kävelee Jonnien alueella ja alkaa huutaa venettä järven yli. Määrf-tyttö hakee aitasta hienon puuvillaisen hameen ja lähtee hakemaan Si'rggi Säävtin poikaa. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:23.

*Si'rggi Sääv'e-ti g-â'lgg-e lij da
vää'zz-e-stem mon-a go vää'zz-e-stem
Jonni-â-njargg-ääkkaž-e-ja lij da
Jonni-â-njargg-ääkka-go-ž-a-ja lee.
A, čue'rvv-e-jam heikk-a-go-sta-stam da
neezzan go pe'čkk-a-rōs jiōnâž-u.*

*Määrfaž go mon-a go vä'zz-e-lem da
njöll-â go ääita-go-'že-u-ja lij,
a, see'tec go keä'pp-e-ses
kääutu lij da.*

*no'kke-go-tam-a go no'kk-e-tam.
Vuâlgam mon vi'zz-e-go-he-da-led-a
Si'rggi-ja Sääv'e-ti â'lgg-e lij.*

Si'rggi Säävtin poika on ja
käveleskelin minä kun käveleskelin
Jonniemen⁵²-akkasella (ja on ja)
Jonniemen-akkasella.
No, huudahdan hienolla ja
naisen (kun) kirkkaalla äänellä.

Määrfaž (kun) minä (kun) kävelen ja
nili-kun-aittaseen (on)
no, ohut kun kevyt
puuvillainen hame on (ja).

Nukahdan kun nukahdan,
lähden minä hakemaan.
Si'rggi Säävtin poika on.

---

⁵² Suom. Puolukkaniemi.

75 (VIII: 4) ♩ = 206

Si'rggi Säävti â'lgg

Si'rg - ği Sääv - e - ti â'lgg - a lij da

va3 - 3as - tem mon - a go va3 - 3as - tem (a)

Jonŋ - ( ) - njaarg - ääk - ka - ža - ja lij da

Jonŋ - ( ) - njaarg - ääkk - a - go - ža - ja lee. A

čue'rvv - ( ) - jam heikk - a - go - saž - tam da(i)

neez - zan go pečkk - a - raš jiö - naž - a. (A)

Määr - faž go mon - a go vä33 - e - lem da

njöll - ( ) - go - ääit - a - go - ža - ja lie,

see - tec go ķeäpp - â - ses 2x: kââu - tu lie da

no'kk - e - go - tam - a go no'kk - e - (a) - tam.

Vuäl - gam mon vi33 - e - go - ( ) lam leed (a)

Si'rg - ği - a Sääv - e - ti â'lgg - a lij ...

Veâra vuõnjâl 'Veâra vuongeli'

Anfisa Gerasimova

Tässä leu'ddissa porot ovat ihmisen epiteettejä, ja samalla tärkeitä kulkemisen kannalta. Veâra-tyttöä verrataan vuongeliksi, toisvuotiaaksi naarasporoksi, äitiä poroemoksi. Kuten useissa tämän kirjan muissakin leu'ddeissa, ajamisella viitataan kosimiseen. Veâra ajaa, sulhanen ajaa ja vielä isä ja äitikin ajavat kosiojoukon mukana. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:26.

La-la-la-la

De Veâra kâ'l,

vuõnj-a-njam, kâ'l vuejj-a.

La-la-la-la

Niin Veâra kyllä,

vuongelini, kyllä ajaa.

Åå'rel jeärgaž kâ'l vuäkk-a.

Åå'rel jeärgaž kâ'l vuäkk-a.

Åå'rel-härkänen, kyllä nulkkaa.

Åå'rel-härkänen, kyllä nulkkaa.

La-la-la-la

Veâra e'čč-e, kâ'l vuejj-a.

Veâra njâmma, kâ'l vuejj-a.

La-la-la-la

Veâran isä, kyllä ajaa.

Veâran emo, kyllä ajaa.

55A (V:1)

Veera vuõnjâl

$\text{♩} = 100$

(A) Ве - ра вуан - ням вуой - я, Ве - ра вуан - няж вуой - я,
 A Vee - ra vuõnj - lam vuejj - a Vee - ra vuõnj - laž vuejj - a

Ве - ра вуон - ням вуой - я, О - рел - (а), О - рел - (а),
 Vee - ra vuõnj - lam vuejj - a Куä'с - ккѐт, куä'с - ккѐт

яр - ко - гол - э - шэ вуаг - кэ гол (а) ле - я,
 jeär - ga - go - laž - a vuäkk - a gol lij - e

вуаг - кэ гол (а) ле - я, О - рел яр - кэш вуаг - кэ. (А)
 vuäkk - a go (la) lij - e. куä'с - ккѐт jeär - gaž vuäkk - a. А

Му - ннэ вет - тэ вуэль - кемь я - нэ - нэ гоар - рэ,
 mon - a ve't - a vuõ'lğ - ğem jeä'n - nam go ärg - ra

я - нэ - жэ - нэ гоар - рэ. О - рел яр - кэж вуаг - кэ,
 jeä'nn - ä - žan go ärg - ra. Куä'с - ккѐт - jeär - gaž vuäkk - a.

Ве - рэ вуан - нем вуой - я, Ве - рэ вуан - нем
 Vee - ra vuõn - jâl vuejj - a Vee - ra - a vuõnj - lam

вуой - е, гол (а) вуой - е, ке - ре гол (а) сэн - не.
 vuej - jâl gol vuejj - a ķ'e'r - re - gol sain - a.

Koumm vuâra peei'vest 'Kolme kertaa päivässä'

Anfisa Gerasimova

Tämän leu'ddin sanoissa kertoja kuvaa ilmeisesti loputonta arkista työtä, jonka välissä hän ristii silmänsä eli rukoilee. Tallennus on vuodelta 1996. Leu'dd löytyy *Son vuâinn* -julkaisusta numerolla CD1:2.

Koumm vuâra peei'vest muõrid-e peelam.

Kolme kertaa päivässä (poltto)puita sahaan.

Koumm vuâra peei'vest muõrid-e luâddam.

Kolme kertaa päivässä puita hakkaan.

Koumm vuâra peei'vest muõrid-e kuâddam.

Kolme kertaa päivässä puita kannan.

Koumm vuâra peei'vest čää'zjid-e kuâddam.

Kolme kertaa päivässä vedet kannan.

Koumm vuâra peei'vest šõõ'ldid-e põõzzam.

Kolme kertaa päivässä lattiat pesen.

Koumm vuâra peei'vest mon šõõ'ldid-e väästam.

Kolme kertaa päivässä minä lattiat lakaisen.

Koumm vuâra peei'vest čõõ'lmid-e riistam.

Kolme kertaa päivässä silmäni ristin⁵³.

Koumm vuâra peei'vest čõõ'lmid-e riistam.

Kolme kertaa päivässä silmäni ristin.

---

⁵³ Silmien ristimisellä tarkoitetaan rukoilemista.

Leu'ddista on nuotinnettuna kolme toisintoa, kaksi vuodelta 1994 ja kolmas 1996. Kaikki ovat Anfisa Gerasimovan esittämiä.

Anfisa Gerasimova: *Koumm vuâra peei'vest* (Kola-1996:14)

Koumm vuâra peei'vest

Kola96/14

Koumm vuâ - ra peei' - ve - est muõ - ri - de pe - e - lam.

Koumm vuâ - ra peei' - ve - est muõ - rid luâd - dam.

Koumm vuâ - ra peei' - ve - est muõ - rid kuâd - dam.

Koumm vuâ - ra peei' - ve - est čää' - 33i - de kuâd - dam.

Koumm vuâ - ra peei' - ve - est šââ'l - di - de põöz - zam.

Koumm vuâ - ra peei' - ve - est mon šââ'l - di - de vääs - tam.

Koumm vuâ - ra peei' - ve - est čââ'l - mi - de riis - tam.

Koumm vuâ - ra peei' - ve - est čââ'l - mi - de riis - tam.

3 (I/3)

Koumm vuâra peei'vest

$\text{♩} = 88$

Колм вэр пейй - весьт Му - рэтъ луа - гам,
Koumm vuâ - ra peei' - ve - est muõ - rid luâ-dd - a - am.

Колм вэр пейй - ве - весьт Му - рэтъ( ) куэн - дам
Koumm vuâ - ra peei' - ve - est muõ - rid de kuâ-dd - a - am.

Колм вэр пейй - весьт Ча - дзетъ куэн - там
Koumm vuâ - ra peei' - ve - est čää'zz - id de kuâ-dd - a - am.

Колм вэр пейй - весьт Мунн шаль - дэтъ пэ - зам,
Koumm vuâ - ra peei' - ve - est mon šââ'l - did põöz - zam.

Колм вэр пейй - весьт Мунн чиль - метъ рыс - там
Koumm vuâ - ra peei' - vest čââ'l - mid riï - sta - am.

Колм вэр пейй - весьт Мунн чал - матъ рыс - там.
Koumm vuâ - ra peei' - ve - est (mon) čââ'l - mid riï - stam.

Anfisa Gerasimova: *Koumm vuâra peei'vest* (Kuola-94/IX:17, nro. 94)

1

Kuola-94 C.IX: 17
Anfissa Gerassimova

94 (IX: 17)

Koumm vuâra peei'vest

$\text{♩} = 88$

Колм вэр пейй - весьт Му - рэтъ лya - гам ,
Koumm vuâ - ra peei' - vest muõ - rid de luâd - dam.

Колм вэр пейй - ве - весьт Му - рэтъ( ) куэн - дам
Koumm vuâ - ra peei' - vest mon muõ - rid i kuâd - dam.

Колм вэр пейй - весьт Ча - дзетъ куэн - там
Koumm vuâ - ra peei' - vest čää'z - zid i kuâd - dam.

Колм вэр пейй - весьт шаль - дэтъ пэ - зам
Koumm vuâ - ra peei' - vest šââl - did - i pööz - zam.

Колм вэр пейй - весьт
Koumm vuâ - ra peei' - vest šââl - did - i pööz - zam.

Колм вэр пейй - весьт Мунн там.
Koumm vuâ - ra peei' - vest mon šââl - did - i vääs - tam.

Колм вэр пейй - весьт чиль - метъ рыс - там
Koumm vuâ - ra peei' - vest čââl - mid - i riis - tam.

Колм вэр пейй - весьт Мунн чал - матъ рыс - там.
Koumm vuâ - ra peei' - vest mon čââl - mid - i riis - tam.

Kue'htt Kaa'dren 'Kaksi Kaa'drenia'

Anfisa Gerasimova

Leu'ddissa Kaa'dren Evvanin tyttö luettelee töitä ja omaisuutta, joita hän tekee ja omistaa. Kaikki on samoin myös hänen kaimallaan, Kaa'dren Jääkin tyttärellä. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:30.

*A, ti Katrina Ivanovna da
Jekaterina Jakavlovna.*

No, sinä Katrina Ivanovna ja
Jekaterina Jakavlovna.

*A, ton-a Kaa'dren Jakku nijdd,
da mon-a Kaa'dren Evvan nijdd.
Da, ton-a Kaa'dren Jakku nijdd,
da mon-a Kaa'dren Evvan nijdd.*

No, Sinä Kaa'dren Jääkin tyttö
ja minä Kaa'dren Evvanin tyttö.
Ja, sinä Kaa'dren Jääkin tyttö
ja minä Kaa'dren Evvanin tyttö.

*A, ton-a leäk go čie'33-e nijdd,
da mon-a leäm go čie'33-e nijdd.
A, ton-a Kaa'dren Jakku nijdd,
da mon-a Kaa'dren Evvan nijdd.*

No, sinä olet kuin sedän tyttö
ja minä olen kuin sedän tyttö.
No, sinä Kaa'dren Jääkin tyttö,
ja minä Kaa'dren Evvanin tyttö.

*A, ton-a kuäarak ciöpârpiâck di
mon-a kuäram ciöpârpiâck.
Da ton-a kuäarak ciöpârpiâck di
mon-a kuäram ciöpârpiâck.
A, ton-a kuäarak viö'lgges jeä'rid,
mon-a kuäram viö'lgges jeä'r-.*

No, sinä ompelet kellohelmaista peskiä ja
minä ompelen kellohelmaista peskiä.
Ja sinä ompelet kellohelmaista peskiä ja
minä ompelen kellohelmaista peskiä.
No, sinä ompelet valkoisia pitkävartisia kenkiä.
Minä ompelen valkoisia pitkä[vartisia kenkiä].

*A, mon-a kuäram
viö'lgges keest di
ton-a kuäarak viö'lgges keest.*

No, minä ompelen
valkoista poronkoipikinnasta ja
Sinä ompelet valkoista poronkoipikinnasta.

*A, ton-a Kaa'dren Jakku nijdd,
di mon-a Kaa'dren Evvan nijdd.
A, ton-a kuäarak keâstt-a-said di*

No, sinä Kaa'dren Jääkin tyttö,
ja minä Kaa'dren Evvanin tyttö.
No, sinä ompelet kintaita ja

mon-a kuäram keästt-a-said.

*A, tuännast go le'jje
go-la da pol-â-sot-ene,
ja podaruše njeä'tte⁵⁴ gol-a di
di muännast le'jje go la pollasot
da podaruše njeä'tte.*

*Da tuännast le'jje go bumaneĵ di
muännast le'jje go bumaneĵ.
A, tuännast le'jje go denga le'jje di
muännast lie go deang.*

*A, ton-a Kaa'dren Jakku nijdd di
mon-a Kaa'dren Evvan nijdd.*

minä ompelen kintaita.

No, teillä kun oli
(kun ja) puolisataa
ja ystävätärtä (kun niin)
ja meillä [kahdella] oli puolisataa
ja ystävätärtä.

Ja teillä [kahdella] (kun) lompakko ja
Meillä [kahdella] (kun) lompakko.
No, teillä [kahdella] oli (kun) rahoja (oli ja)
Meillä [kahdella] on (kun) rahoja.

No, sinä Kaa'dren Jääkin tyttö ja,
minä Kaa'dren Evvanin tyttö.

---

⁵⁴ Sanan merkitys epäselvä.

Leu'ddista on nuotinnettuna kolme toisintoa, kaksi vuodelta 1994 ja kolmas 1996. Kaikki ovat Anfisa Gerasimovan esittämiä.

Anfisa Gerasimova: *Kue'htt Kaa'dren* (Kuola-94/I:5, nro. 5.)

1 Kola-94/I: 5

5 (I/5) $\text{♩} = 180$ **Kue'htt Kaa'dren**

А то - нэ, Ка - та - рин Як - ко нийй - та да
 А ton - a Kaa'd - ren Jak - ko nijdd ( ) da

Му - на Ка - та - рин Эв - ван ниййт. А
 mon - a Kaa'd - ren Ev - van nijdd. А

то - нэ ляк - ко го чео - дза ниййт - (и) ды
 ton - a leäk ( ) go čie'33 a nijdd da

мун - но лям го чео - дза ниййт. А
 mon - a leäm go čie'33 - a nijdd. А

то - нэ куа - рак - (а) че - порк пяцк ды
 Ton - a kuä - rak ciä - râr - riäsk di

Му - нэ куа - рам че - порк пяцк. А
 mon - a kuä - ram ciä - râr - riäsk. А

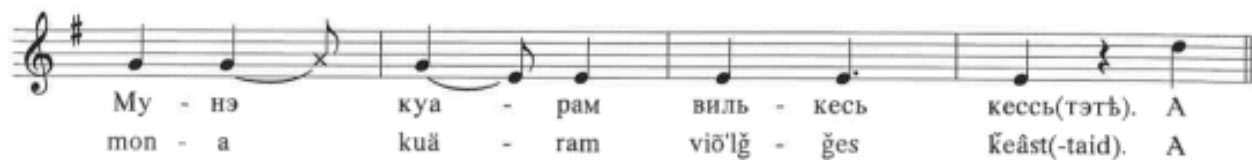
то - нэ куа - рак (а) виль - кесь е - перъ да
 Ton - a kuä - rak viö'lğ - ğes jeä' - rid di

му - нэ куа - рам виль - кесь ерь. А
 mon - a kuä - ram viö'lğ - ğes jeäe'rid. А

то - нэ, Ка - та - рин, Эв - ван ниййт (а) да
 Ton - a Kaa'd - ren Ev - van nijdd (a) da

Му - но Ка - та - рин Як - ко ниййт. А
 mon - a Kaa'd - ren Jak - ko nijdd. А

5 (1 / 5) cont...

Anfisa Gerasimova: *Kue'htt Kaa'dren* (Kuola-1994/IX:16A, nro. 93A)

1

Kola-94/IX:16A
Anfissa Gerassimova

93A (IX:16A) ♩ = 160

Kue'htt Kaa'dren
An erroneous beginning in Russian

A Je - ka - te - ri - na I - va - nov - na da

Je - ka - te - ri - na Ja - ka - lov - nam...

Anfisa Gerasimova: *Kue'htt Kaa'dren* (Kuola-94/IX:16B, nro. 93B)

2

Kola-94/IX:16B-D

93 (IX:16B) Cont...

то - нэ, куа - рак че - порк пяцк (а) ды
ton - a kuä - rak ciä - râr - riâsk, ( ) di

му - нэ куа - рам че - порк пяцк. А
mon - a kuä - ram ciä - râr - riâsk. A

му - нэ куа - рам виль - кесь ерь. А
ton - a kuä - rak viöl - kēs̄j jeä' - rid,

му - нэ куа - рам виль - кесь ерь.
mon - a kuä - ram viöl - kēs̄j jeä'rid.

93C (IX:16C)

А Му - нэ куа - рам а виль - кесь кесь - тэтъ ди
 А mon - a kuä - ram ( ) viõ'lg - ğes k̄eâst - taid di

Му - нэ куа - рам виль - кесь кесь(тэтъ). А
 ton - a kuä - rak viõ'lg - ğes k̄eâst(-taid). А

то - нэ, Ка - та - рин, Як - ко нийт (э) ди
 ton - a Kaa'd - (a) - ren Jak - ko nijdd ( ) di

му - нэ Ка - та - рин Эв - ван нийт. А
 mon - a Kaa'd - (a) - ren Ev - van nijdd. А

му - нэ куа - рам кесь - тэ ди
 ton - a kuä - rak k̄eâst - ta - said di

му - нэ куа - рам кесь - тэ
 mon - a kuä - ram k̄eâst - ta - said.

Anfisa Gerasimova: *Kue'htt Kaa'dren* (Kuola-94/IX:16D, nro. 93D)

3

Kola-94/IX:16B-D

93D (IX:16D)

♩ = 220

Kue'htt Kaa'dren

А то - нэ, гол ли я гол (а) да
 A tuän - na - est ( ) go le'j - je go (la) da
 пол - ла - сââu - те - ne да
 по - да - руš - e нjät - te го (la) di
 муән - наст ле'j - je го пол - ла - сââu да
 по - да - руš - e нjeät - te. Да
 туән - наст ле'j - je го пу - мōs - neĳ ( ) di
 муән - наст ле'j - je го пу - мōs - neĳ. Да
 туән - наст ле'j - je го tie'ġġ - a ле'j - je di
 муән - наст lie го tie'ġġ - a(n). А
 тон - а Kaa'd - (e) - ren Jak - ko nijdd di
 мон - а Kaa'd - (e) - ren Ev - van nijdd.

Lääzar Mee'dri â'lgǵ 'Lääzar Mee'drain poika'

Anfisa Gerasimova

Leu'ddissa ihmetellään, mikseivät tytöt lähde Lääzar Mee'drain pojalle vaimoksi, näädän taljaa kantamaan, kultasormuksia ja silkkihuivia pitämään. Leu'dd on äänitetty vuonna 1996, ja se löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:6.

Niōđ-â, niōđ-â, niōđ-â

kâ'll-e-suōrmmsa-kiōđ-â,

da šolkk-â-ree'ppiķ-vuei'vv-e

Tytöt, tytöt, tytöt

kultasormukset sormissa,

ja silkkihuivi päässä.

Mōōzz-â tij-e jeä'p-pa vue'lj-e go lij-a

Lääzar Mee'drai âlgga da

Lääzar Mee'drai âlgga?

Miksi te ette lähde (kun on)

Lääzar Mee'drain pojalle ja

Lääzar Mee'drain pojalle.

Lääzar Mee'drai â'lgǵ lij...u'c...

niebalšai karabatti a,

niebalšai karabatti

käll-a-jo-go-saž-e.

Mee'drin poika Lääzar on pie...

Melko pieni kyttyräselkäinen,

melko pieni kyttyräselkäinen

ukko-(kun jo)-nen.

Niōđ-â, niōđ-â, niōđ-â

kâ'll-e-suōrmmsa-kiōđ-â,

da šolkk-â-ree'ppiķ-vuei'vv-e

Tytöt, tytöt, tytöt

kultasormukset sormissa,

ja silkkihuivi päässä.

Mōōzz tij jeä'p-p-e vue'lj-e

Lääzar Mee'drai âlgga?

Mōōzz tij jeä'p-p-e vue'lj-e

da Lääzar Mee'drai âlgga?

Miksi te ette lähde

Lääzar Mee'drain pojalle?

Miksi te ette lähde

ja Lääzar Mee'drain pojalle?

Neä'd tue'llj-e nue'dded

kâ'll-e-suōrmmsid ââ'nned da

šolkk-â-ree'ppiķid ââ'nned?

Näädän taljaa kantamaan

kultasormuksia pitämään ja

silkkihuivia pitämään?

Leu'ddista on nuotinnettuna kolme toisintoa, kaksi vuodelta 1994 ja kolmas 1996. Kaikki ovat Anfisa Gerasimovan esittämiä.

Anfisa Gerasimova: *Lääzar Mee'drai â'lğğ* (Kola-96:15C)

Lääzar Mee'drai â'lğğ

Kola96/15c

Niõ-dâ, niõ-dâ, niõ - dâ kâ'l-le-suõrm-ma-sa kiõ-dâ, da šolk-kâ-rec'p-piķ vwei'v-ve. Mõõz-zâ ti-je jeä'p-pa
vue'lj-e go li - ja Lää-zar Med-ri âlg-ga da Lää-zar Med-ri âlg-ga.
Lää-zar Med-ri â'lğğ lij nie-bal-šai ka-ra - bat-ti a nie-bal-šai ka-ra-bat-ti kal - la joh-hu siš-še.
Niõ-dâ, niõ-dâ, niõ-dâ kâ'l - le-suõrm-ma-sa kiõ-dâ, da šolk-kâ-rec'p-piķ vwei'v-ve. Mõõzz tijjeä'ppe vue'l-je.
Lää-zar Med - ri âlg - ga? Mõõzz tij jeä'p-pe vue'l-je da Lää-zar Med-ri âlg-ga?
Neä'-da tue'll-je nue'đ-ded kâ'l - le-suõrmm-si-de ââ'n-ned da šolk-kâ-rec'pp-ķid ââ'n-ned?

Anfisa Gerasimova: *Lääzar Mee'drai â'lğġ* (Kuola-94/I:10, nro. 10A)

Kola-94/I: 10

10 (I / 10A)

♩ = 120

Lääzar Mee'drai â'lğġ

Ни - да, ни - да, ни - да, коа - ле сурм - са ки - дă,
Niõd - e, niõd - e, niõd - e kã'll ( ) suõrmm - sa kïõd - e

шол - ка рып - пехъ вуай - ва, шол - ка рып - пехъ вуай - ва. А
šolkk - a ree'p - riķ vuei'v - e, šolkk - a ree'p - riķ vuei'v - e. А

мэз - тыйй, ни - да ях - па вуль - ке гу - ле - ед - та,
mâ'st tij niõd - e jeä'p - a vue'lj - e go lij - e da

Ла - зарь Мыттъ - ре ал - ка, Ла - зарь Мыттъ - ре ал - ка.
Lää - zar Mee'd - rai âlg - ga? Lää - zar Mee'd - rai âlg - ga?

Ла - зарь Мыттъ - ре эхт ли (э) не - боль - шой, гор - ба - тый,
Lää - zar Mee'd - rai â'lğġ lij (u'cc - e lij - e kãll - saž,

не - боль - шой, гор - ба - тый. ка - ла - йо - гу - ссэ - шэ. (Ладно...)
u'cc - e lij - e kãll - saž,) Kãll - a - jo - go - saž.

Anfisa Gerasimova: *Lääzar Mee'drai â'lğġ* (Kuola-94/I:10, nro. 10B)

10 (I / 10B)

♩ = 120

Lääzar Mee'drai â'lğġ (cont.)

А Мэ - зэ ни - дэ ях - па вуль - ке гу - лле - ед - та,
А mâ'st tij niõd - e jeä'p - a vue'lj - a go lij - e da

Ла - зарь Мыттъ - ре ал - ка нях - да ту - лье уэ - дэть,
Lää - zar Mee'd - rai âlg - ga neä'd - â tue'llj - e vue'd - ded,

Нях - да тулль - етъ вуэ - дэть, коа - ле сурм - сэть оа - нэть, да
neä'd - â tue'llj - e vue'd - ded, kã'll - â suõrmm - sid âân - ned da

rit.
шол - кэ рыппь - хатъ оа - нэть.
šolkk - â ree'pp - kid âân - ned?

Čokknjuu'nn 'Terävänokka'

Anfisa Gerasimova

Tässä vanhassa leu'ddissa muistellaan vitsikkäästi terävänokkaista Jääkkiä, jolla oli kirjoturpainen hirvas, pilkkuturpainen vaami ja suippokuonoinen koira. Anfisa sanoo vain: ”Se tapahtui kauan sitten”. Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:7.

Čokk-â-njuu'nn-e Jääcc-a väzz-a da

čokk-â-njuu'nn piânnj-a-saž-e

ķe'rjj-e-njuu'nn sârvv-a-saž-e

pe'lķķ-e-njuu'nn-e ääld-a-saž-e da

čokk-â-njuu'nn-e Jääcc-a väzz-a da

čokk-â-njuu'nn piânnj-a-saž-e

čokk-â-njuu'nn-e sârvv-a-saž-e da.

Terävänokka Jääcc kävelee ja

Teräväkuono-koiranen

Kirjoturpa-hirvas

pilkkuturpa-vaami ja

terävänokka Jääcc kävelee ja

suippokuono-koiranen

kirjoturpa-hirvas ja.

11 (I/11)

♩ = 115

Čokknjuu'nn

Чог - кэ ню нэ яахь - ца, ва - ца да,
Čokk - â - njuu'nn - i Jääc - са vä33 - а да

Чог - кэ ню - нэ пён - но - ли - шэ да,
čokk - â - njuu'nn - i piânn - â - ja - saž da

керрькь ню - нэ сар - вэ - сы - ся (да),
ķe'rmm - njuu'nn - i sârvv - а - se - saž

пелльк-(е) - ен - нэ алл - дэ - я - ся да,
pe'lĳĳ - e - ni aald - а - е saž da

чог - кэ ню нэ Яахь - ца, ва - ца да,
Čokk - â - njuu'nn - i Jääc - са vä33 - а да

чогк ню - нэ пён - но - ли - шэ (да)
čokk - njuu'nn - i piânn - â - ja saž

чогк - (э) ню - нэ сар - ва - сы - ся да...
čokk - njuu'nn - i sârvv - а - se - saž (da).

Anfisa Gerasimova: Čokknjuu'nn (Kuola-94/VI:1A, 64A)

Kola-94/VI:1-2

64 (VI: 1A) ♩ = 60

Čokknjuu'nn

Чогк (э) ню - а Я - ця ва - ца да, чогк (э) ню - нэ пён - но - дэ - ша да,
 Čokk - njuu'nn-i Jääc - sa vaaz3-a - da, čokk - njuu'nn-i riân - nai de šâdd - a,

чогк ню - нэ сар - ва - сэ - ша да,
 čokk - njuu'nn-i sâârṽ - a šâdd - a

Пель - ки - нэ ал - дэ - э - ша да, Пель - ки - нэ ал - дэ - э - ша да,
 rie'ĭĕ - ĭen - i aal - da - i šâdd - a rie'ĭĕ - ĭen - i aal - da - i šâdd - a.

Чогк (о) ню - нэ Я - ця Ва - ца да, чогк (о) ню - нэ Яц... (- я ваца)
 Čokk njuu'nn-i Jääc - sa vaaz3-a - da. čokk - njuu'nn-i Jääc...

Anfisa Gerasimova: Čokknjuu'nn (Kuola-94/VI:1B, nro. 64B)

64 (VI: 1B) ♩ = 45

Чогк (э) ню - а Я - ця ва - дза да, чогк (э) ню - нэ пён - но - э - ша да,
 Čokk - njuu'nn-i Jääc - sa vaaz3-a - da, čokk - njuu'nn-i riânn - a - ga - ž - a

чогк (о) ню - нэ сар - ва - сэ - ша да, Пель - ки - нэ (х)ал - дэ - э - ша да,
 čokk - njuu'nn-i sâârṽ - a - saž - a rie'ĭĕ - ĭen - i aal - da - e - saž. Da

Чогк (э) ню - э Я - ця ва - дза да, чогк (э) ню - нэ пён - но - э - ша да,
 čokk njuu'nn-i Jääc - sa vaaz3-a - da, čokk - njuu'nn-i riân - nai - i sâdd - a.

керь - ке ню - нэ сарв(ас...)
 ĭie'čĕ - â - ĭe - ni sâ'rvv - (ses)...

Kolhoosielämä

Koolhooz-ääkkaž 'Kolhoosi-emonen'

Nästt Gerasimova

Nästt teki tämän leu'ddin, jossa kuvataan Vuõssmõs-kolhoosin poronhoitotyötä. Nästt työskenteli itse kolhoosissa, ja hänen aviomiehensä toimi poronhoitoprikaatin johtajana 12 vuoden ajan. Ensin kuvataan paikkaa, Vuõ'jjemin seutua ja poroja. Seuraavaksi leu'ddissa luetellaan kolhoosin proprikaatissa työskenteleviä poronhoitajia: U'tri Ee'lljan poika, Feelka Ee'lljan poika. Tallennukseen liittyvässä haastattelussa mainitaan työntekijöinä lisäksi kolme veljestä, Evvan, Nikolai ja Pimen. Poronhoitajia kehutaan. He osaavat seurata taitavasti porotokkaa, heitä eivät estä sääolosuhteet, sumu, sade, lumimyrsky, vesistöt, ei edes kevätsohjokeli tai Tä'lvv-niemen kova tuuli. Poroprikaattia johtaa U'tri Åántaskin poika, ja nuoret pojat ajavat token mukana ja pitävät sen koossa. He myös osaavat kulkea, eivät eksy ja tietävät aina missä porotokka kulkee.

Leu'dd löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:41.

Lu-lu-lu-lu-lu-lu

A, kuä'ss-e lie vii'llje vä'z-e-škuättam

pirr-â go Vuõ'jjem-ääkka-la.

Da Vuõ'jjem ve't η-ääkkaž lij-a ju'n

da mavv-â lie ääldu-la-ja de.

Vuõ'jjem lie čäurr-a-keädga joo.

A, vä'z-e-škuõ'tte, vä'z-e-škuõ'tte joo

kääll-a-da-ju-go-sa-ja joo

pirr-â Vuõ'jjem ve't η-ääkka da

kolhoozz jeärgai, η-äälđui mie'ldd.

A, tõt-â lij, tõk-â lie ja joo

na η-eta joo go lij-a ju'n da

U'tri lij η-Ee'llja η-â'lğğ-e joo

Lu-lu-lu-lu-lu-lu

No, koska olivat veljet alkamassa kävelemään ympäri kun Vuõ'jjem-akkasta⁵⁵.

Ja Vuõ'jjempa-akkanen on jo ja pienet ovat vaatimet niin.

Vuõ'jjem on mukulakivikkoa (joo).

No, alkavat kävellä, alkavat kävellä (joo)

ukot (joo)

ympäri Vuõ'jjemin akkasta ja

kolhoosin härkien ja vaatimien mukana.

No, se on, ne ovat ja (joo)

(niin on joo kun on jo ja)

U'tri on Ee'lljan poika (joo).

---

⁵⁵ Suom. Uimajärvi.

di Feelka lij η-Ee'llja â'lğġ-e joo.

A, nuōr lie päärna-la-ja joo.

Vä'z-e-step, vä'z-e-step-a, joo.

Ij tuō'lle go mi'jjid ni

ni tumanaž ni â'brr-e, joo.

Da ij tuō'lle ve't

ij-a tuō'lle ni tumanaž ni η-ääkka joo.

Vä'zjep di puk-â tie'ttep joo

koon-a g-ârra go vä'zjed joo.

A, kuä'ss lij lik-a-stam-až ju'n

kol-a-hoozz go čiōgg-a-raž-a ju'n

a, še maddiž⁵⁶ go kââm-a-dast.

Kol-a-hoozz čiōgg-a-raž lik-a-sti.

A, vä'zste kä'll-e-sa vä'z-e-ste

vää'zje-de-jo-go-ste-ja joo

da U't-e-ri lij η-Åântask' â'lğġ-e joo,

brigada lij-a, brigada lij-a ooumaž joo.

Da nuōrr-â lie päärna-la-ja pâi

čiōgg-a-ra vue'jje mie'ldd-e joo

pâi koon-a joo go tō'st-e joo g-ârra

čiōgg-a-raž go vuäkkadedä,

što ij-a ni piōdgane'čče ju'n

puk-â le'čče η-ōhtân sââ'jest.

A vuejjtep ve't vue'jjep, vue'jjep ju'n.

kidd-â ni rospotaž tuō'lle joo.

Ni ij ve't tuō'lle mi'jjid tue'lle

kidd go jōnn-â čää'cc-e joo,

Feelka on Ee'lljan poika

nuoret ovat pojat (joo).

Kävelemme, kävelemme (joo).

Ei pidättele (kun) meitä

sumu eikä sade (joo).

Ja eipä pidättele

ei pidättele edes sumu akkanen (joo).

Kävelemme ja kaikki tiedämme (joo)

mihin suuntaan (kun) kävelemme (joo).

No, milloin on liikkunut (joo)

kolhoosin (kun) tokkanen (joo)

no, myös [?] (kun) humisee.

Kolhoosin tokka liikkuu.

No kävelivät, ukkoset kävelivät

kävelivät (joo).

Ja U'tri on Åântaskin poika (joo)

Prikaatin on, prikaatin on mies (joo).

Ja nuoret ovat pojat vain

porotokan mukana ajavat (joo)

vain kunnes (joo kun) tuossa (joo) luona

porotokka kun nulkkaa⁵⁷

että ei hajaantuisi (jo)

kaikki olisivat yhdessä paikassa.

No, ajammepa, ajamme ajamme (joo).

Edes kevätsohjokeli pidättele (joo).

Eipä pidättele meitä

edes kevään (kun) iso vesi (joo),

⁵⁶ Sanan merkitys epäselvä.

⁵⁷ Suom. juoksee.

*ni ij a tuõ'lle viillj-a ij-a tuõ'lle
ni Tä'lvv-e-njaarg-â jõnn-â piõggâž joo.*

*Na vä'zstep vuej-a-step-a ju'n
pirr-â pâi Vuõ'jjem-ääkka-la.
Pâi koolhoozz jeärgain de äällda-la-in
pâi jää'de-joo-go-d-ep-a joo.
A, koon go η-ârri ve't joo'ttep ju'n
di tie'ttep ve't jânma koozz vä'zsep.
Jeä'p-e čää'je kä'll-e-sa ni päärna ju'n.*

*Tie'ttep koon go η-ârri vä'zsep ju'n,
ij tuõ'lle ni jeä'kķež tumanâž,
ij tuõ'lle ni jõnn-â pogođa.
Puk-â ve't vvei'nnep, tie'ttep ju'n,
koon η-ârri jää'tted, jää'tted, ju'n.*

ei pidättele veli pidättele
eikä Tä'lvv-niemen kova tuuli (joo).

Niin, kävelemme, ajamme (jo)
ympäri vain Vuõ'jjem-akkasta.
Vain kolhoosin härkien ja vaatimien kanssa
vain kulkea (joo).
Minne (kun) päin vain kuljemme jo
ja tiedämmepä maan missä kävelemme.
Emme eksy ukot emmekä pojat (jo).

Tiedämme minne (kun) päin kävelemme (jo),
ei pidättele edes illan sumu,
ei pidättele edes suuri lumimyrsky.
Kaikkipa näemme, tiedämme jo,
minne päin [porotokka] kulkee, kulkee, jo.

1 **Koolhooz-ääkkaž** Kuola-94/XXII:6

129 (XXII:6) Anastassia Ossipovna Gerassimova

$\text{♩} = 140$

Kool - hooz - ääk - kaž kool - hooz - (go) - ääk - kaž de ja
 lu luu loo lo lo loo loo. A
 kuä'ss- â lie viill - ju vää'33 - a - škuät - tam
 pirr go Vuõj - jem - ääk - ka - la da
 Vuõj - jem ve't ääk - kaž lij - a ju' - n da
 mavv - â lie aal - du - la - ja - (a) de ( ) (Speak)
 Vuõj - jem lie šäurr - a - keäd - ga joo. A
 vää'33 - e - škuõ't - te, vää'33 - e - škuõ't - te joo kääll -
 - (a) - da - ju - go - sa - ja joo pirr -
 a Vuõj - jem ve't ääk - ka - la da
 Kool - hooz jeä'r - gai, aal - dui mie'ldd. A

45

 tõt - â lij, tők - a lie da joo na

49

 e - ta joo - go lij - a ju' - un da

53

 U't - ri lij Ee'llj - a â'lğğ - a joo di

57

 Fealk lij Ee'llj - a â'lğğ - a joo. A

61

 Nuõr lie päär - na - la - ja joo vää'3 -

65

 a - step, vää'3 - a - step - a. Joo.

68

 Ij tue'l - le mi'j - jid ni (a) ni

72

 tu - ma - naž ni â'brr - a joo. Da

76

 ij tue'l - le ve't ij - a tue'l - le ni

80

 tu - ma - naž ni ek - ka joo. Vä3 -

84 zep di puk - a tie't - tep joo koon -

88 a (g)år - ra go vä3 - zed joo. A

92 kuä'ss â lij liik - kas - ta - maž ju'n Ko -

96 la - hooz go čiög - ga - rãž - a ju'n - a

100 še mad - diž go kââm - a - daž. Ko -

104 la - hooz čiög - ga - raž liik - kas - ti. A

108 vä'33 - â - te käll - â - sa vää'33 - a - ste vää'33 -

112 e - de - jo - go - ste - ja joo da

116 U' - ti - ri lij Åån - tasķ â'lğg - a joo (bri -

120 ga - da) lij - a,

122 (bri - ga - da) lij - a oou - maž joo. Da

126
nuõrr- â lie päär - na - la - ja pâi čiõg -

130
gar - a vuej - je mie'ldd - a joo pâi

134
koon - a jo go tõ'st - a (g)âr - ra čiõg -

138
ga - raž go vuäk - ka - ded - a, što ij -

142
a ni piõdg - a - neč - če ju'n puk -

146
a le'č - če õh - ttân sââ' - jest. A

150
vuejj - tep ve't vuej - jep, vuej - jep ju'n. Kõidd -

154
a ni roosp - â - taž tue'l - le ju'n ni

158
ij ve't tue'l - le ij - a tue'l - le.

162
Kõidd- â go jõnn - a čää'cc - a joo ni ij -

166

 a tue'l - le viillj - a ij - a tue'l - le ni

170

 tä'lvv - â - (ni) - aarg jõnn - a piõg - gâž joo. Na

174

 vä33 - â - tep vuej - a - step - a ju'n pirr -

178

 a pâi Vuõj - jem - ääk - ka - la. Pâi

182

 kool - (o) - hooz jeâr - gain de ääl - da - lain pâi

186

 joo' - de - joo - go - dep - a joo. A

191

 koon go (g)âr - ra ve't joo't - tep ju'n di

195

 tie't - tep ve't jânn - â - ma koozz vä3 - 3ep, jeäp -

199

 a čaa'j - a käll - â - sa ni päär - na ju'n. Tie't -

203

 tep koon go (g)âr - ra vä3 - 3ep ju'n, ij

207

 tue'l - le ni jeä'k - kež tu - ma - naž, ij

211

 tue'l - le ni jönn - a po - go - da. Puk -

215

 a ve't vuei'n - nep, tie't - tep ju'n - (i), koon -

219

 a (g)är - ra jää't - ted, jää't - ted joo.

Nikanoraž Feâdat â'lgǵ 'Nikanoraž Feâdat poika'

Nästt Gerasimova

Leu'ddissa kerrotaan Nikanoraž Feâdatin pojasta. Hän toimi ajurina ja kuljetti poroilla ilmeisesti kommunistisen puolueen herroja Vuõssmõs-kolhoosiin. Heidän tehtävänään oli toimittaa vaalit ja osallistua vaalijuhliin. Kolhoosissa asuivat Åâjjaž ja hänen tyttärensä Määr̄f. Äiti innostui kovasti, kun luuli, että Nikanoraž oli tullut kylään hänen tyttärensä Määr̄fan takia. Maa'tfi, Maažžânin poika kuitenkin sanoo Åâjjažille, että ei Nikonoraž sinun tyttösi takia tullut vaan toi vain herroja vaalijuhliin. Nästt kertoi tehneensä tämän leu'ddin itse, sillä hän asui samassa kolhoosissa⁵⁸. Myös tästä leu'ddista on kaksi versiota. Ensimmäinen löytyy äänitteenä *Son vuâinn* -julkaisusta numerolla CD1:34 ja toinen numerolla CD1:35.

Mon ve't-e pâi-a go leu'dd-e-jââstam.

Lu-lu-lu-lu

Minäpä vain leuddailen.

Lu-lu-lu-lu

A, Nikonorâž lij go Feâdat η-â'lgǵ

ķeâss-a-joo-go-tâsttam ve't

η-e'sķe η-â'ldd-e Ristt-â-ķeâdda η-ââkk-a-'že

vuej-a-joo-go-steeja-ju.

No, Nikonoraž on kun Feâdatin poika.

Valjastanut porot

lähelle Ristikenttä-akkasta

ajaja.

A, mon ve't viilljâž pu'htt-e-d-em pâi

rajonai hiâr-ra-la-id

da võbornai pää-raid-a joo

”go võbori le'jje tõ-”

No, minäpä velinen toin vain

alueherrat

ja vaali-pojat, jo.

Kun vaalit oli...

Ââ'n tõ'st-e lij tõt-a lij-a

Vuõssmõs-η-ââkka-la-st-a lij-e,

Nyt tuossa on, se on

Vuõssmõs-kolhoosi-akkasessa on.

Ristt-ķeâdd-ââkk-a-'že vuejast.

Mij go η-e'sķe vue'lj-e-šķuõ'dim de

hâ't-e go se'l-e-saveâtta'že.

Nuõr leä'p-e vue'ljškuättam

Ristikenttä-akkaseen ajoin.

Me kun juuri olimme tekemässä lähtöä niin

vaikka kun kyläneuvostoon

[Me] nuoret olemme tekemässä lähtöä

⁵⁸ Haastattelu 13.9.1994, kasetti 21.

*hã't go se'l-e-saveãtta'že
da Ju'rķina joo go siid-ã-'že*

vaikka kun kyläneuvostoon
ja Ju'rķinan (joo kun) kyläseen.

Это мы в колхозе жили так

Me asuimme kolhoosissa [sanoo venäjäksi].

(kyläneuvoston taloon kirjoittamaan 'vanha herra pois ja uusi tilalle')

(Me kävimme siellä...)

*Joo-o Nikonoraži vuej-a-sti,
η-Ååjjaž η-ääkkaž η-aa'lji njui'ķ-e-stõõllãd
mã'te ķidd-ã ve't-a η-aacc-ã-joo-ž,
miõutãst-i miõ'hhte ju'n-a.*

Joo-o, Nikanoraž ajoi..
Ååjjaž-akka alkoi hypãhdellä
niin kuin kevãt-suosirkka
mãttããltã mãttããlle jo.

*A, koozz muu Mããrfaž-i šõõdd-ãd-i,
Nikonoraž pããrnaž lij-e puãttam-až,
Lu-lu-luu...*

”No, mihin minun Mããrfaž katosi?
Nikanoraž poikanen on saapunut”
Lu-lu-luu...

*A, cie'lķ-e-sast, cie'lķ-e-sast-a joo
Maa'tfi Maažžãn η-ã'lģģ-e:
”Na jeã'l njui'ķ-e-stõõl,
jeã'l njui'ķ-e-stõõl.
Ij tuu niõđ-ã diõtt-ã puãttam.
Son ve't pu'htt-e-d-i joo
hiãrra-la-id-a puu't-i pãi
võbornai prãã'zn-e-kaž”.*

No, tokaisee, tokaisee
Maa'tfi, Maažžãnin poika:
”Niin, älä hypãhtele,
älã hypãhtele.
Ei [Nikonoraž] sinun-tyttö takia tullut.
Hãnpã toi (joo)
herroja toi vain
vaalijuhliin”.

Toinen tekstiversio:

*Mon pãi go leu'dd-e-jããstam
Lu-lu-luu.*

Minã vain kun leuddailen
Lu-lu-luu.

*Kolhooz-η-ääkkaž lij go Kolhooz-η-ääkkaž
Vuõss-ã-mõs-a lij kolhoozãž
Lu-lu-luu.*

Kolhoosi-akkanen on (kun) Kolhoosi-akkanen
Vuõssmõs-on-kolhoosi
Lu-lu-luu.

A, Nikonoraž päärnaž
lij go vuejj-a-lam-až
pâi Ristt-â-ķeâdda go η-ääkk-a-'že.

Tõt-a lij tõt-a lij-a lij
võbornai lij prää'zn-e-kaž
Viikk-â-lââstam viikk-â-lââstam
Pâi ra-jo-na-hiärra-la-id
Pâi võbornai go prää'zn-e-ka.

Vuej-a-sti, vuej-a-sti
Nikonoraž pâi Ristt-â-ķeâdda-go-η-ääkka'že
Puõ'di, puõ'di, pue'tt-e-d-i
go η-Åájjaž Paarfui niõđâž-i

”A, Nikonoraž leäi go puättam-až da
koozz muu Määrfaž lij-e šõddâm-âž?”
Joo, η-Åájjaž-η-ääkkaž aa'liji njui'ķ-e-stõõllâd
má'te kîđđ-â η-aaccâ-jâ-ž njui'ķ-e-stââll,
miõutâst miõ'hte njui'ķ-e-stââll
η-Åájjaž-η-ääkkaž aa'liji ve't njui'ķ-e-stõõllâd
da poorrâd tõ'st-i di Olga?

”Koozz ve't Määrfaž lij šõddâm-âž?”
A, Nikonoraž ve't lij-e
cie'lķ-e-sta-st, cie'lķ-e-sta-sta
A, Maa'tfi ve't Maažžân â'lğğ-e jo:
”Jeä'l-e njooik, jeä'l-e njooik
A, puätt ve't tuu Määrfaž ju'n.
A, Nikonoraž puõ'di η-ij tuu Määrfaž diõtt-â ju'n
Nikonoraž puõ'di pâi võbornai prää'zn-e-ka'že”,
Lu-lu-luu.

No, Nikonoraž poikanen
on kun lähtenyt ajamaan
Ristikenttäsen kun akkaseen.

Se on, Se on on
vaali on juhlat
Vien, vien
vain alueherroja
vain vaali kun juhliin.

Ajoi, ajoi
Nikonoraž vain Ristikenttäsen akkaseen.
Tuli, tuli, tuleskeli
kun Åájjaž Paarfui tyttö.

”No, Nikonoraž oli kun tullut ja
mihin minun Määrfaž on joutunut?”
Joo, Åájjaž-akka alkoi hypähdellä
niin kuin kevät-suosirkka hyppii.
mättäältä mättäälle hyppii
Åájjaž-akkapa alkoi hypähdellä
ja syödä [?]

”Mihinpä Määrfaž on joutunut?”
No, Nikonoražpa (on),
tokaisee, tokaisee
No, Maa'tfi Maažžânin poika (joo):
”Älä hypi, älä hypi
No, Tuleepa sinun Määrfaž jo.
No, Nikonoraž ei tullut sinun Määrfan takia
Nikonoraž tuli vain vaalijuhlaan”.
Lu-lu-luu.

Ju'n-e ju'n Ristt-â-ķee'dd η-ääkkaž leäi-e
Ristt-â-ķee'dd η-ääkkaž de
Ristt-â-ķeâdda ve't η-äkk-a
Vuägste, vuäg-a-ste ju'n kolhooz jeärga-la
ķie'ss-e-li, ķie'ss-e-li η-e'sķe
voozz-â-voi lo'sses saan-a-la
voozz-â-voi lie lo'sses saan-a-la
Lu-lu-luu.

A, lu'žže gâlgg-â leu'dd-e-jâ'stted
Vuõss-â-mõs-siidâž lij kâa'tt
kuä'ss-e leä'p ištâm-âž-a vuâlas
Njuõtt-â-joogg ääkka-la
tõ'st njeällj-e [?] gâlgg-u vuäkkam-až
pâi vot ve't sa'l-e-saveâtta'že
vot pâi sa'l-e-saveâtta'že gu
Ju'rķina go siidâ'že
vuâj-a-stee'l vuâj-a-stee'l joo
pâi Vierrkuõškk-η-ääkka puättam
ââ'n g-â'lğģe ve't jeärga vuâj-a-vue'lje-sta-sta.

η-Ääkka lie saani g-âlgg vööidâm-âž
pâi leu'ddj-â-stõõlškuõ'tte, leu'ddjstõõlškuõ'tte
g-âlggškuätt vue'ljškue'tted
joo nu'tt ve't sa'l-e-saveâtta'že
da nu'tt jeä'ped gu vuâj
a nuõr lie pärna pâi η-ištâm-âž
likkelii ķeäll ko'll'ješkuätt joo
[?] ve't jeä'lle [?] lij
tõt oudd-lij-vuejj-e-jaž joo
η-Å'l-e-sander η-Evvan η-â'lğģ-e joo
di Jââgg-a-raž Feelka η-â'lğģ lij
tõk lie vuejjam-až-a joo
di Piimenaž Riigu η-â'lğģ-e joo

Ristikenttä-akkanen Ristikenttä-akkanen
 Ristikenttä-akkanen,
 Ristikenttäsen akka
 lähtivät nulkkaamaan kolhoosin härät,
 Vetäisivät, vetäisivät
 raskaita kuormarekiä
 raskaita ovat kuormareet
 Lu-lu-luu.

No, paremmin pitää leuddailla
 Vuõssmõs-kylänen on joka
 jolloin olemme istuneet alas
 Njuõttjokk-akkasta
 siinä neljä [?] nulkkanut
 niin vain kyläneuvostoseen
 niin vain kyläneuvostoseen
 Ju'rķinan kun kyläseen
 ajamalla, ajamalla (joo)
 vain Vierkuõškk-akkasen tullut
 nyt heidän täytyy vain härällä ajaa.

Akat olivat saneilla täytynyt lähteä pois
 vain alkoivat leuddailla, alkoivat leuddailla
 täytyy alkaa lähteä
 joo, niinpä kyläneuvoston
 ja niin emme kun aja
 mutta nuoret ovat pojat vain istuvat
 kello alkaa kuulumaan (joo).
 [?] kävivät [?] on
 hän on edelläajaja (joo)
 Å'lsander Evvanin poika (joo)
 ja Jââggar Feelkan poika on
 he ovat ajaneet (joo)
 Piimenaž Riikon luokse (joo)

*vuâj-a-stee'l vuâj-a-stee'l go Ju'rĳin-a siid-â-'že
e'sĳe te'l-e-fon stââ'lp joortôðlĳkuô'tte.*

ajamalla, ajamalla kun Jurkinin kyläseen
ihan puhelintolpat alkoivat kaatuilla.

*da η-Evv-a-naž pâi Maažžân η-â'lĳĳ
cie'lĳ-e-stâât:*

Ja Evvanpa Maažžânin poika

sanoi:

”Prozivali prozivali joo

”Myöhästyivät, myöhästyivät, joo

jeä'p ĳiðrgg-â-go-maž

emme kerinneet

[?] joo go jie de

[?] (joo kun) eivät niin

ĳiðrggan vuâj-a-stee'l

kerenneet ajamalla

kolhooz jeärga lie vuäkkam-až

kolhoosin härät ovat nulkanneet

e'sĳe Ju'rĳin-a-siid-â-'že-ja joo”.

ihan Ju'rĳinin kyläseen, joo”.

Vot.

Niin.

A, ju'lste kâ'llsa ju'lste di

No, joivat ukot, joivat ja

η-ääkka pâi go leu'dd-e-stâ'lle da

akatpa vain leuddailivat ja

nuðr g-e'sĳe päärna go pleäss-e-lâ'stte

nuoret aivan pojat kun tanssiskelivat.

Lu-lu-luu.

Lu-lu-luu.

”Tõt Vuðssmðs-ääkkaž nu'tt liĳ”

Se Vuðssmðs-akkanen niin on

Vuðssmðs-ääkkaž liĳ gu

Vuðssmðs-akkanen on (kun)

Vuðss-â-mðs-ääkkaž da.

Vuðssmðs-akkanen (ja).

Mušt-a-jâsttam, mušta-jâsttam-a go

Muistelen, muistelen kun

a, to'ben leäi jeäll-a-mðš joo

no, siellä oli elämä (joo)

di nuðrr-â-pooddâž mððnnâm-âž joo.

ja nuoruus [on] mennyt (joo).

veä'sselvuððâž puk-a liĳ mððnnâm-âž.

Hauskuus kaikki on mennyttä.

1 **Nikanoraž Feâdat â'lğğ** Kuola-94/XXI:12
 122 (XXI: 12) *Anastassia Ossipovna Gerassimova*
 ♩ = 140

Mon - (a) ve't - (a) pâi - a go leu'dd - a - jas - tam
 luu luu luu - la luu la luu laa
 luu - li luu luu - la luu luu luu. A
 Nik - a - no - raž lij go Feâ - dat â'lğğ
 keäss - a - joo - go - tast - tam ve't e's - ke
 â'ldd - a Ristt - a - kedd - a - ääkk - a - že
 vuej - a joo - go - stee - ja jo. A
 mon ve't viill - jâž puht - ta - dem pâi
 rääj - oo - nai hiärr - ä - laid da
 vö - bor - nai prää'z - na - lkaž da joo...
 (= Russ. "valinta-" ???)

21

 Joo Ään - ä tō'st - (a) lij tōt - a lij - a

23

 vuōss - ä - mōs [ääk - ka - last - a] lij - e

25

 (sii - da - last - a)

27

 Ristt - ä - kedd - ääkk - a - že vue - jast. A

29

 mij go e's - kē vuejj - a - škuõ' - dim de

31

 hä't - ä go säll - sa - veät - a - že.

33

 Naa - a leäp - a vue'lj - škuät - tam

35

 hä't - ä go säll - (i) - sa - veät - a - že da

37

 Ju'r - (i) - kīn - ä - joo - go - siid - a - že. Joo - o

39

 Ni - ka - no - raž - i vuej - a - sti

41

 Äj - jaž ääk - kaž aa'l - ji njui'k - a - stōõl - lād mâ - te

 kidd - a ve't - a aa - ccaž joo

43
miõu - tâst - i miõ'ht - te ju'n - a. A

45
ko'ozz muu Mää'r - faž - i šöödd - a - di (e)

47
Ni - ka - no - raž päär - naž lij - e puät - ta - maž.

49
Luu - lu - luu - lu luu - luu - lu. A

51
cie'lĳ - a - sast, cie'lĳ - a - sast - a joo

53
Maa't - fi Määš - šân â'lĳĳ - a joo: "Na

55
jeäl - â njui'ĳ - a - stâáll jeäl - â njui'ĳ - a - stâáll

57
ij tuu niõđ - a diõtt - a puät - tam

59
son - (a) ve't puhtt - a - di joo

61
hiär - ra - laid - a puu' - ti pâi

63
võ - bor - nai prää'z - na - kaž.

Katrillitanssilaulut

Vä'skk̄ Ķiurrâl â'lġġ 'Vä'skk̄ Ķiurrâlin poika'

Anfisa Gerasimova

Tässä katrillitanssilaulussa kuvataan humoristisesti tanssijoita, joista kullakin on ominaispiirteensä. Efrosenjaž O'nssemin tyttärellä on niin kapea uuma, että häntä nimitetään muurahaisvuongeliksi (toisvuotinen porovaami). Vä'skk̄ Ķiurrâlin pojan koipinahkakengät pitävät tanssilattialla *hiski hiski* -ääntä. Mutta kun Jääkk Trofemin poika alkoi tanssimaan, niin kuului *hlooppi hlop* -ääni, kuin metso olisi lähtemässä lentoon. Laulu löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:1.

*Lal-la-la-la, laa-la-la, lal-la-li-la, la da
la-la-la, la-la-lal-la, lil-laa, la-da.*

Lal laa-la-la...
laa-la-la...

*Vä'skk̄ viülljâž Ķiurrâl-i â'lġġ-e,
Efrosenjaž O'n-i-ssem-i nijdd-â,
Jounpeis O'n-i-ssem nijdd-â,
kotkk-ât-vuõnnj-â-go-laž-a,
kõskk-â-päi'kest sie'ġġ-õ-go-b-õža
kââut-a-kie'jj-e kââ'zzâ-go-b-õža.*

Vä'skk̄-velinen, Ķiurrâlin poika
Efrosenjaž O'nssemin tyttö.
Jounpeis O'nssemin tyttö,
muurahais-vuongeli⁵⁹
keskikohdasta kapeampi
hameenhelmat paksummat⁶⁰

*A, Vä'skk̄ viülljâž Ķiurrâl-i â'lġġ-e
vaa'ldi go pleäss-a-go-jed-a
hiski, hiski kaamâs-a-kamm-a-ga da
hiski, hiski kaamâs-a-kamm-a-ga.*

No, Vä'skk̄-velinen, Ķiurrâlin poika
alkoi (kun) tanssimaan:
'Hiski hiski', sanovat koipinahkakengät ja
'hiski hiski', sanovat koipinahkakengät.

*Eeunkaž viülljâž Peätt-a go â'lġġ-e
vaa'ldi go pleäss-a-go-jed-a
tuušš, tuušš käällak̄-i-kamm-a-ga, da
tuški, tuški käällak̄-i-kamm-a-ga.*

Eeunkaž-velinen, Peättin (kun) poika
alkoi (kun) tanssimaan:
'Tuuš tuuš', sanovat kallokaskengät ja
'tuški tuški', sanovat kallokaskengät.

⁵⁹ toisvuotinen porovaami.

⁶⁰ hameenhelmat levenevät alaspäin-

*Jääkkaž viilljáž Troo'fem-i á'lgg-e
vaa'ldi go pleäss-a-go-jed-a má'te
čuhčč-e-låáddaž kerdd-â-lâ'tt-e-škuõ'di
hlooppi, hlooppi, hlop hlooppi hlooppa da
hlooppi, hlooppi, hlooppi hlooppa⁶¹.*

Jääkk-velinen Trofemin poika
alkoi (kun) tanssimaan.
Niin kuin metso teki lentoonlähtöä:
'hlooppi hlop hlooppi hlooppi hlooppa' ja
'hlooppi hlooppi hlooppi hlooppa'

---

⁶¹ Ven. Xlop.

Anfisa Gerasimova: *Vä'skk̄ Ķiurrâl â'lǧǧ* (Kuola-94/IX:10A, nro. 89A)

1

Kuola-94 C. IX: 10
Anfissa Gerassimova

89A (IX:10A) $\text{♩} = 120$

Vä'skk̄ Ķiurrâl â'lǧǧ

Эл лаллалала лалалал-ла-ла ла да ла ла ла ла лал-ла-ла ла ла да
Lal la lala la lala lal la li la la da la la la la la lal la li la la da

Вассык виль-ешь Кив-рэ-ллеаль-кя, аль-ке Эф-ро-сень-яж Оа-нэ-семь-(э)ний-гä, Э
Эф-ро-силь-ешь Оа-нэ-сем-ме
Vä'skk̄ viill-jâž Ķiur-râl-i â'lǧǧ-a Ef-ro-sen-jaž Ä'n-i-sem-i nijdd-a А

Эфро-сень-яж Оа-нэ-сем-ний-гä, котт-катъ вуэ-не-гу-леш-ша,
Эфро-силь-ешь сем коат-катъ вуе-нне
Ef-ro-sen-ja Ä'n-i-sem-nijdd-a koot-kâd vuõnj-e-go-laž-a

кас-ка пайхь-ке сень-ке-гу-хуш-ша куэх-та кяй-я каз-ве-гу (хеш-ша?) Э
быш-ша коах-та каяй-я казь-е-гу-буш-ша
kõskk-a pääi-kest sie'ǧǧ-e-go-bõž-a kâutt-a-kie'jj-e kââzz-â-go-bõž-a. А

Вассык виль-ешь Кив-рэ-лле аль-кя, вуэй-дэ гу пля-ссэ-гу-е-дэ,
Vä'skk̄ viill-jâž Ķiur-râl-i â'lǧǧ-a vaa'-di go pleäss-a-go-jed-a

хис-ки хис-ки ка-ма-ши коа-ма-га да, хис-ки хис-ки ка-ма-ши коа-ма-га.
his-ki, his-ki kam-mas-i kam-a-ga da his-ki, his-ki kam-mas-i kam-a-ga.

Ёоңу-кэш вель-ешь Пях-ты гу аль-ке, вуэй-дэ гу пля-ссэ-гу-е-дэ,
Eeun-kaž viill-jâž Peätt-a go â'lǧǧ-a vaa'-di go pleäss-a-go-jed-a

Тусск тусск ка-ллэтъ и коа-ма-гатъ, да тусс-ки тусс-ки ка-ллэтъ-и коа-ма-га.
tuušš, tuušš kâäl-laķ-i kam-a-ga, da tuš-ki, tuš-ki kâäl-laķ-i kam-a-ga.

Jääk-kaž viill-jâž Tro-fem-i â'lǧǧ-a vaa'-di go pleäss-a-go-jed-a mâ-ta

čuhčč-e-lâäd-daž ke'rdd-a-laž-â-škuõ'-di kloop-pi,kloop-pi, klop-kloop-pi kloop-pa da

kloop-pi,kloop-pi, klop-oop - pi kloop - pa.

Risttke'dd 'Ristikenttä'

Anfisa Gerasimova

Nuortijärven siidan keskuspaikkana oli 1900-luvun alkupuolella *Risttke'dd* eli Ristikentän kylä. Kylässä oli myös kirkko, ja Nuortijärven siidan asukkaat kokoontuivat sinne asumaan talvikuukausiksi. Yhdessä oloon kuului myös katrillin tanssiminen, jota kuvataan tämän tanssilaulun sanoissa. Laulu löytyy *Son vuäinn* -julkaisusta numerolla CD1:25.

Lai-lai-lai-rai-rai-lai-lai...

lidež vuõnn-â-vuõtt-a leämma go la le'je da

Ä'lğgem mon-a go pleäss-a-go-la-jed da.

Ä'lğgem mon-a pleäss-a-go-la-jed-ed da

Hai-hai-hai-hai

Lai-lai-lai-rai-rai-lai-lai...

[?]

Aloin minä (kun) tanssia ja

Aloin minä (kun) tanssia ja

Hai-hai-hai-hai

Tõt njui'kkad mâ'te njui'kkad.

Mon-a tōõzz-a njui'kk-e-tam.

Tõt njui'kke mâ'te njui'kk-e-tam.

Mon-a tōõzz-a njui'kk-e-tam.

*Ku'kes-e go-la kooss-â go-l-e-he-de go,
lådggâ šâddam go lådggâ gol šâddam da.*

Njuõtt-â-jääu'r-e päärnaivui'm-a

siõrr-â-go-la-d-am-a-da.

Päärnaivui'm-a siõrrâ-go-la-d-am-a-da.

Se hypittää kuin hypittää,

minä se hyppelen

se hyppii kuin hyppii

minä sille hyppelen

Pitkät (kun) letit (kun)

heiluvat kun heiluvat edestakaisin ja.

Nuortijärven poikien kanssa

tanssia...

poikien kanssa tanssia.

81 (IX:1A) ♩ = 100

Risttke'dd

Гей, гей, гей - ей гей, гей, гей - е - ей
 Gâi gâi gâi - gâi gâi gâi gâi - â - âi

ла ла ла ла ла ла - лал ла ла ла ла - ла ла ла - ла ла.
 la la la la la la lal la la la la la la la la.

Му - нэ го - лэ - да - мэ
 Mon - a ve't - a go nijdd - a - go - laž - â - go

му - нэ го го ла дэ - ма да
 leäm - a mon - a go ä'lğ - ğa - go - la - ( ) - ma - da.

Пар - нэ гуэймь ( ) го си - рэ го - лэ дэ - ма да
 Päär - nai - vui'm - a go siör - ga gol - ( ) - de - da - da.

Пар - нэ гуэймь ( ) си - рэ го ла дэ - ма да
 Päär - nai - vui'm - a siör - ga - gol - ( ) - de - da - da.

Тэ́дт ню́чч-кант(а), Му - дта ню́чч - кант, Му - нэ то - же ню́ч - ке - я,
 Tät njuič'k - kad - a mä'htt - a njuič'k - kad ( ). Mon - a tōžž - a njuič'k - e - tam.

Тэ́дт ню́чч-кант(а), Му - дта ню́чч - кант, Му - нэ то - же ню́ч - ке - я,
 Tät njuič'k - kad - a mä'htt - a njuič'k - kad. Mon - a tōžž - a njuič'k - ke - tam.

Ку - кес ко - ссетъ
 Ku' - kes - e vōl - a kooss - a gol le da go,

ло́д - га ло́д - га
 lādgg - a šādd - a go lādgg - a gol šādd - a da.

81 (IX:1A) Cont...

Музыкальный фрагмент в нотном формате с русскими и финскими текстами. Музыка записана на одной системе с ключом F# и ритмом 2/4. Первый такт выделен пунктирной рамкой. В конце фрагмента стоит знак виола.

Нужно отметить следующие моменты:

- Первый такт выделен пунктирной рамкой.
- В конце фрагмента стоит знак виола.
- Текст на финском языке: Njuõ'tt - a - jääu'r- a pääg- nai ( ) go la
- Текст на русском языке: Нуэ - рьт - явьрь - (э) пар - нэ я, гол,
- Второй такт: Нуэ - рьт - явьрь - (э) пар - нэ гуэймь (а) си - рэ го - лэ - да - мэ да.
- Второй такт: Njuõ'tt - a - jääu'r- a pääg- nai - vuim- a siõrr - a - gol (a) - dam- ma - da,
- Третий такт: си - ра да - ма го си - ра - гол - дэ - ма да.
- Третий такт: siõrr - a - (d)am- ma - go siõrr - a gol ( ) - (d)am- ma - da.
- Четвертый такт: Ла ла ла - ла ла ла ла ла ла ла ла ла
- Четвертый такт: Lai lai lai - lai laa - la lal lal la - laa lal lal...
- Пятый такт: ла лла ла ла ла ла ла ла ла ла ла ла
- Пятый такт: rai rai lai lai lai ral laa la la ral lai la.

Anfisa Gerasimova: *Ristkē'dd* (Kuola-94/IX:1B, nro. 81B)

Музыкальный фрагмент в нотном формате с русскими и финскими текстами. Музыка записана на одной системе с ключом F# и ритмом 2/4.

Текст на русском языке: Ла ла ла - ла ла ла ла ла ла - лал ла

Текст на финском языке: Lai lai lai lai la la la la la la lal laa

Текст на русском языке: ла ла ла - ла ла ла ла

Текст на финском языке: lai lai lai - lai - ja - al la lai.

Anfisa Gerasimova: *Risttke'dd* (Kuola-94/IX:1C, nro. 81C)

81 (IX:1C)

Risttke'dd

Музыкальная запись первого системного фрагмента песни. Два голоса (верхний и нижний) с нотами и ритмом. Под нотами даны транслитерированные слова на финском и русском языках.

Ла ла ла - ла ла ла ла ла ла
Lai lai lai lai rai lai lal lai laa
ла ла ла - ла ла - ла ла - ла ла.
lai lai lai - rai rai rai lal lai la.

3

Kuola-94 C. IX/1

81 (IX:1C) Cont...

Музыкальная запись продолжения песни. Несколько систем нот с транслитерированными словами. Включены различные музыкальные знаки, такие как ударения (^) и динамические обозначения (v).

(?) му - нэ си - рэ го - лэ дэ - ма да
mon - a vet - a leim - a go - la lij - a da,
ä'lğ - ğem му - нэ го гол - да.
mon - a go pleäs - sa gol - ( ) - je - da da.
Ä'lğ - ğe - hem - a му - нэ го - лэ дэ - ма да
mon - a pleäs - sa - gol - ( ) - je - da da,
гей, гей, гей гей ла ла ла ла ла ла ла.
gâi gâi gâi gâi gâj - a da da gâj - a da.
Тэдт нючч - кант(а), Му - дта нючч - кант, Му - нэ то - же нюч - ке - я,
Tät njuik - kad - a mä'htt - a njuik - kad ( ), Mon - a töžž - a njuik - ke - je.
Тэдт нючч - кант(а), Му - дта нючч - кант, Му - нэ то - же нюч - ке - я,
Tät njuik - kad - a mä'htt - a njuik - kad, Mon - a töžž - a njuik - ke - je.
Ку - кес ко - ссетъ
Ku' - kes - - a gol - a kooss - a gol e - ta go
лод - га лод - га
lädgg - a šädd - am go lädgg - a go la šädd - am da.
Нуэ - рьт - явьрь - (э) пар - нэ гуэьмь (а) си - рэ го - лэ - да - мэ да,
Njuot't - a - jäu'r - a päär - nai - vuim - a siörr - a - go la - da - ma - da.
(Нуэ) явьрь - (э) пар - нэ гуэьмь си - ра - гол - дэ - ма да.
(Njuot't) - jäu'r - a päär - nai - vuim siörr - a gol - da - ma da.

Lähteet

Arkistolähteet

Oulun yliopisto, Giellagas-instituutti
Saamelainen kulttuuriarkisto
Ilpo Saastamoisen kokoelma:
The Kola Sámi Project -kokoelma
Nuotinnokset 1994–1996.
Haastattelutranskriptiot.

Museovirasto, Helsinki
Suomalais-ugrilainen kuvakokoelma:
SUK117:30, SUK117:32, SUK117:33, SUK117:36, SUK117:100, SUK188:15, KK3490:1873.

Kirjallisuus

- Allemann, Lukas (2013). *The Sámi of the Kola Peninsula: About the life of an ethnic minority in the Soviet Union*. Rovaniemi: Lapland University, Arctic Centre.
- Itkonen, T. I. (1958) *Koltan- ja kuolanlapin sanakirja. Wörterbuch des Kolta- und Kolalappischen*. I–II. Lexica Societatis FennoUgricae XV. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- Itkonen, T. I. (1948) Suomen lappalaiset vuoteen 1945 I–II. Porvoo: WSOY.
- Jouste, Marko (2022) ”Skolt Saami Leu’d. Tradition as a medium of individual and collective remembrance”. *The Sámi World*. Edited by Valkonen, Sanna; Aikio, Áile; Alakorva, Saara and Magga, Sigga-Marja. London: Routledge. 53–71.
- Jouste, Marko; Lehtola, Veli-Pekka; Juutinen, Markus; Tanhua, Sonja (2022). ”Jääkk Sverloff johtajana ja kulttuuritulkkina – Kolttasaamelaisen historian käänneitä 1900-luvulla”. Suomen rajaseutujen kolonialismi. Toim. Kullaa, Rinna; Lahti, Janne and Lakomäki, Sami. Helsinki: Gaudeamus. 97–116.
- Jouste, Marko (2020). ”Suonikylän kolttasaamelainen itkuperinne 1900-luvulla”. *Etnomusikologian vuosikirja* Vol 32. Toim. Mäkelä, Janne; Ahlsved, Kaj ja Silvonen, Viliina. Helsinki: Suomen etnomusikologinen seura. 10–45. <https://doi.org/10.23985/evk.90118>
- Jouste, Marko; Juutinen, Markus; Koponen, Eino (2020). ”Kolttasaamelaisen Näskk Moshnikoffin leu’d-kielen idiolekti”. *Kulttuurintutkimus* Vol 37, 1–2. Toim. Saarikivi, Janne ja Virtanen, Pirjo Kristiina. Jyväskylä: Kulttuurintutkimuksen seura ry. 32–56. <https://journal.fi/kulttuurintutkimus/article/view/98099>
- Jouste, Marko (2017) ”The Historical Skolt Sami Music and the Two Types of Melodic Structures in Leu’d Tradition”. *Folklore* 67. Tartu: Estonian Literary Museum. 69–84. <https://doi.org/10.7592/FEJF2017.68.jouste>
- Jouste, Marko (2014). ”Katsaus Venäjän saamelaisen musiikkiperinteiden keräykseen ja tutkimukseen”. *Song and Emergent Poetics. Oral Traditions in Performance: Conference Proceedings*, 21–24. November 2013. Edited by Huttu-Hiltunen, Pekka; Frog; Lukin, Karina; Karikko, Sari and Stepanova, Eila. Runolaulu-Akatemian julkaisuja 18. Kuhmo: Runolaulu-Akatemia & Juminkeko. 189–222.
- Jouste, Marko (2013). ”Lampaitako olette, kun ette osaa edes katrillia tanssia?” Venäläisen musiikkikulttuurin vaikutuksia historiallisessa Suonikylän musiikkiperinteessä. *Seminar proceedings of Runolaulu Akatemia*. Kuhmo: Runolaulu-Akatemia & Juminkeko. 39–67.
- Jouste, Marko (2011). ”Katsaus koltan- ja kuolansaamelaisiin musiikkiperinteisiin”. *Sommelon säikeitä*. Runolaulu-Akatemian seminaarijulkaisu 2009–2010. Toim. Huttu-Hiltunen,

- Pekka; Seppänen, Janne; Frog, Stepanova, Eila and Nevalainen, Riikka. Juminkeon julkaisuja nro 86. Kuhmo: Juminkeko. 51–74.
- Jouste, Marko; Mosnikoff, Elias; Sivertsen, Seija (2007). *Maaddârääjji leu'd - Historiallisia kolttasaamelaisia leu'ddeja. The Leu'dds of the Ancestors. Historical Skolt Saami leu'dds.* CD-levy ja kirja. Saamelaismuseosäätiö & Kansanmusiikki-instituutti & Kolttien kyläkokous.
- Korhonen, Mikko (1983) Kolttalaulujen fonologiaa. Suomalais-Ugrilaisen seuran aikakauskirja 78, 133–152. Helsinki: Suomalais-ugrilainen seura.
- Laitinen, Heikki 1977. *Suonikylän laulut vuonna 1961: Tutkielma kolttasaamelaisten musiikkiperinteestä.* Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopiston musiikkitieteen laitos.
- Laitinen, Heikki 1981. Saamelaisten musiikki. *Kansanmusiikki.* Toim. Anneli Asplund & Matti Hako Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 366. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 179–198.
- Lehtola, Veli-Pekka (1997). *Saamelaiset – Historia, yhteiskunta, taide.* Inari: Kustannus-Puntsi.
- Leinonen, Marja (2009). “Kuolan niemimaan filman-saamelaiset”. SUSA/JSFOu 92, 2009. Helsinki.
- Linkola, Anni & Linkola, Martti (2000). Kolttasaamelaiset – vähemmistön vähemmistö. *Siiddastalla. Siidoista kyliin. Luontosidonnainen saamelaiskulttuuri ja sen muuttuminen.* Toim. Jukka Pennanen ja Klemetti Näkkäljärvi. Inarin saamelaismuseon julkaisuja n:o 3. Jyväskylä: Pohjoinen.
- Lukjantsenko, Tatjana (2000). ”Kuolan saamelaisten etnohistorian yleispiirteet 1970-luvulle tultaessa.” *Jos ei ole poropaimenia, kansa häviää. Kuolan poronhoitajien sosiokulttuurinen adaptaatio 20. vuosisadalla.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 779. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 12–21.
- Mustonen Tero & Mustonen Kaisu (2011). *Eastern Sámi Atlas.* Snowchange.
- Nickul, Karl 1970. *Saamelaiset kansana ja kansalaisina.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 297. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Ruotsala, Helena (2002). *Muuttuvat palkiset. Elo, työ ja ympäristö Kittilän Kyrön paliskunnassa ja Kuolan Luujärven poronhoitokollektiiveissa vuosina 1930–1995.* Kansatieteellinen arkisto 49. Helsinki: Suomen Muinaismuistoyhdistys.
- Sarv, Mikk (1990). Kuolan niemimaan saamelaiset ja heidän musiikkinsa. *Kansanmusiikki* 1990(3): 36–38. Saastamoinen, Ilpo (1991). “Scolt-sami music in Finland and sami music Kola peninsula”. Joikens frei lyder når lengre enn mange ord. Rapport fra den første internasjonale forskingskongressen om samisk joik, 29–48. Tromsø, Kulturhistorie nr. 21. Universitetet i Tromsø, Tromsø.
- Saastamoinen, Ilpo (2007a). *Son vuäinn – Hän näkee – Kolttasaamelaisten leuddeja Kuolasta.* Helsinki: Maailman musiikin keskus.
- Saastamoinen, Ilpo (2007b). Saamelaismusiikkia vuosikymmenten takaa. Kohtaaminen – *Gávnadeapmi. Seminaarikirja suomalaisten äänitearkistojen saamelaisaineistoita, keräyksestä ja käytöstä.* Toim. Marko Jouste. Inari: Sámi Museum – Saamelaismuseosäätiö & Yhteispohjoismainen joikuarkistoprojekti. 94–115.
- Saastamoinen, Ilpo (2000). Itäsaamelaisten musiikkiperinteestä. Irja Seurujärvi-Kari (toim.). *Beaivvi mánát. Saamelaisten juuret ja nykyaika.* Tietolipas 164. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. 83–122.
- Saastamoinen, Ilpo (1994). *RytmiKaava-ajattelu saamelaismusiikin hahmotusmallina. Näkökulma joiun muotorakenteiden ja leu'dd -improvisaatioiden analyysiin.* Musiikkitieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Saastamoinen, Ilpo (1998). *Laulu-puu-rumpu. Saamelaismusiikin alkulähteillä.* Musiikkitieteen liseniaatti-työ. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

- Sammallahti, Pekka (2021). *Vuõ'lgge jáá'tted ooudâs*. 3. uudistettu painos. Toim. Marko Jouste, Miika Lehtinen ja Markus Juutinen. Publications of the Giellagas Institute Vol 16. Oulu: Oulun yliopisto, Giellagas-instituutti.
- Sarv, Jaan (1986). Pesni pro svatovstvo Kol'skih saamov [Kuolan saamelaisten kosintalaulut]. *Muzyka v svadebnom obrjade finno-ugrov i sosednih narodov*. Tallin. 287–288.
- Sarv, Mikk (1990). Kuolan niemimaan saamelaiset ja heidän musiikkinsa. *Kansanmusiikki* 1990(3): 36–38. Senkevits-Gudkova V. V. (1959). Liritšeskie pesni notozerskih saami [Nuorttijärven saamelaisten lyyriset laulut]. *Voprosy literatury i narodnogo tvortšestva*. Petrozavodsk. 41–59.
- Senkevits-Gudkova, V. V. (1960). Elementy improvizatsii i traditsionnosti na rannej stadii razvitija fol'lkora (na materiale pesennoj liriki kol'skih saamov) [Improvisaation ja perinteisyyden elementtejä kansanperinteen kehityksen varhaisilla asteilla (Kuolan saamelaisten laululyriikkamateriaalien pohjalta)]. *Russkij fol'klor: Materialy i issledovanija*. Moskva-Leningrad. 127–145.
- Senkevits-Gudkova V. V. (1972). Poetitšeskaja struktura saamskoj liritšeskoj pesni-jojki [Saamelaisen lyyrisen laulu-joiun runollinen rakenne]. *Problemy izuštšenija finno-ugorskogo fol'klora*. Saransk. 241–246.
- Senkevits-Gudkova, V. V. (1973). Saamskie pesni Kol'skogo poluostrova [Kuolan niemimaan saamelaiset laulut]. *Problemy muzykal'nogo fol'klora narodov SSSR*, vyp. 3. Moskva. 108–116.
- Senkevits-Gudkova, V. V. (1977). Komizm v saamskih jojках [Komiikka saamelaisissa joiuissa]. *Muzykal'noe nasledie finno-ugorskih narodov*. Tallin. 292–305.
- Tanner, Väinö (2000). *Ihmismaantieteellisiä tutkimuksia Petsamon seudulta. I Kolttsaamelaiset*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 780. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

